

PELASTUKSEN LÄHTEELLÄ

Raamattuopetusmateriaali pelastushistoriasta kristilliseen päiväkotii Agapehen

Mirva Rannantie ja Johanna Stenberg
Opinnäytetyö, syksy 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä Kauniainen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionimi (AMK) + kirkon
nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Rannantie, Mirva & Stenberg, Johanna. Pelastuksen lähteellä. Raamattuopetusmateriaali pelastushistoriasta kristilliseen päiväkotiki Agapehen. Kauniainen, syksy 2012, 116 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Kauniainen. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus. / Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan pätevyys.

Tämä opinnäytetyö on materiaalipaketti kristilliseen päiväkotiki Agapehen esikouluikäisten 5-6-vuotiaiden ryhmään. Materiaalin tarkoitus on kehittää työelämätahtolle päiväkodin raamattuopetusta sekä jättää tuotettu materiaali pidempiaikaiseen käyttöön. Opetushetkiemme tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista sekä uskonnollista kasvua opetustuokioiden kautta. Tarkoituksena on, että lapsi voisi oppia pohtimaan eettisiä kysymyksiä sekä erottamaan oikean ja väärän ja kohtaamaan lähimmäisiä. Ennen kaikkea tarkoituksena on opettaa lapsille Jumalasta, Hänen hyvyydestään ja rakkaudestaan.

Raamattuopetusmateriaali koostuu kahdeksasta (8) pelastushistoriaan liittyvästä tuokiosta. Tuokioiden aiheet ovat Luominen, Lankeemus, Lupaus, Liitto, Laki, Lunastus, Lähetys ja Loppu. Tuokiot on tuotu mahdollisuuksien mukaan nykypäivään ja aiheeseen on liitetty lasten vanhempien toivomia teemoja, esimerkiksi lähimmäisenrakkaus, pelko, Jumalan rakkaus. Kunkin kerran pituus on noin 60 minuuttia. Tuokiot on suunniteltu lasta kiinnostaviksi, ne sisältävät käsillä tekemistä, laulua, leikkiä, keskustelua, rukousta ja aiheeseen liittyvän kertomuksen.

Opinnäytetyömme teoriaosuudessa käsitellään lapsen kehitystä, kristillistä kasvatusta, uskontokasvatusta sekä lapsen tapoja oppia ja miten lasta voi opettaa.

Raamattuopetuksia on testattu Päiväkotiki Agapessa 4-6-vuotiaiden lasten kanssa. Materiaali on sopivaa myös pyhäkouluun, päiväkerhoon ja seurakunnan muuhun lapsityöhön sekä soveltaen kunnalliseen päiväkotikiin. Päiväkotiki Agape piti tuottamastamme materiaalista ja saimme sekä ohjaajaltamme Anjalta että lapsilta hyvää palautetta.

Asiasanat: kristillinen päiväkotiki, raamattuopetusmateriaali, uskontokasvatus, kristillinen kasvatus, lapsen kehitys

ABSTRACT

Rannantie, Mirva and Stenberg, Johanna. At the Fountain of the Salvation. Bible study material for Christian daycare centre Agape. 116 p., 3 appendices. Language: Finnish. Kauniainen, Fall 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services. / Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

This Bible study material is planned for 4-6 years old children in Christian Daycare Centre Agape in Helsinki. The material is created to help the teachers to teach the Bible for children in a way that they understand and are interested in it. The aim of the study is to teach the children about God, His goodness, grace and love and to support children's comprehensive growth and religious growth with these sessions. In addition, the purpose is that children could learn to contemplate ethical questions, what is right and wrong and how to interact with neighbor.

The material consists of eight sessions. The themes of the sessions are Creation, Fall, Promise, Covenant, Law, Redemption, Mission and the End. These themes are explored by using different methods that will encourage the children to be interested in learning. Each session contains a Bible story, prayer, conversation, songs and activities. The duration of each session is approximately 60 minutes.

The theoretical part of the thesis focuses on early childhood education, Christian education, religious education, daycare system in Finland and development in early childhood. The sessions were carried out in a Christian daycare centre Agape..

The feedback we received on the material was positive. The children enjoyed our sessions and the teacher considered that the material is useful for them and they will use it in the future. This material can also be used in Christian Bible study work with children aged 4-6 years.

Keywords: Bible study material, Early childhood education, Christian education

SISÄLLYS

1	USKONTO OSANA LAPSEN HYVINVOINTIA	6
2	KRISTILLINEN PÄIVÄKOTI KASVATTAJANA	8
2.1	Kristillinen päiväkotiki Agape	8
2.2	Varhaiskasvatus.....	9
2.3	Kristillinen kasvatus ja sen ulottuvuudet.....	10
2.4	Aiheeseen liittyvät muut opinnäytetyöt	13
3	LEIKKI-ikäISEN KASVU JA KEHITYS.....	15
3.1	Ajattelun kehitys	15
3.2	Kielen kehitys	16
3.3	Fyysinen kehitys.....	18
3.4	Uskonnollinen kehitys.....	19
3.5	Leikin kehitys.....	21
4	LAPSEN OPPIMINEN JA OPETTAMINEN.....	23
4.1	Konstruktivistinen oppimiskäsitys	23
4.2	Luovat menetelmät opetuksen tukena	26
5	TYÖN TOTEUTUS	29
5.1	Yhteistyötahon löytäminen ja materiaalin tuottaminen	29
5.2	Materiaalin kokeileminen.....	32
5.2.1	Luominen	33
5.2.2	Lankeemus.....	35
5.2.3	Lupaus	36
5.2.4	Liitto.....	38
5.2.5	Laki.....	39
5.2.6	Lunastus.....	40
5.2.7	Lähetys.....	41

5.2.8	Loppu	43
5.2.9	Työntekijän palaute sekä materiaalin arviointi ja muokkaus.....	44
6	POHDINTA	46
	LÄHTEET	49
	LIITTEET	53
	LIITE 1 – Kysely vanhemmille.....	53
	LIITE 2 – Kirje vanhemmille liittyen lähetystyötuokioon	57
	LIITE 3 – Raamattuopetusmateriaali Pelastuksen lähteellä.....	58

1 USKONTO OSANA LAPSEN HYVINVOINTIA

Opinnäytetyönämme olemme tuottaneet kristilliseen päiväkotiin raamattuopetusmateriaalin, joka käy läpi kahdeksassa tuokiossa Raamatun punaisen langan, pelastushistorian. Aihe opinnäytetyöhön syntyi tekijöiden yhteisestä halusta tuottaa kristillistä materiaalia päiväkoti-ikäisille. Yhteistyötahoksemme saimme syksyllä 2011 kristillisen päiväkoti Agapen. Päiväkoti Agape on perustettu vuonna 2010, jonka vuoksi heidän toimintansa on vielä lähtökuopissa. Tästä syntyikin tarve hankkeelle.

Koulujen ja päivähoiton uskontokasvatus on puhututtanut ihmisiä paljon viime vuosina. Voidaanko päivähoitossa enää opettaa Jeesuksesta? Rajaako se lasten uskonnonvapautta? Näiden kysymysten äärellä on oltu päiväkodeissa jopa varovaisia uskonnonopetuksen suhteen. Toisaalta päivähoitossa annettava uskontokasvatus on lakisääteistä ja siitä säätelee myös Varhaiskasvatussuunnitelma ja Esiopetussuunnitelman perusteet. (Esiopetussuunnitelman perusteet 2010, 14; Varhaiskasvatussuunnitelma 2005; Perustuslaki 1999). Lapsen uskonnonopetuksesta ja uskontokasvatuksesta päättävät vanhemmat. Lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä päiväkodin työntekijät keskustelevat lapsen vanhempien kanssa uskonnollis-katsomuksellisessa osiossa kuinka vanhemmat haluavat lapsensa osallistuvan uskontokasvatukseen. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 29.) Näiden lisäksi YK:n lastenoikeuksien sopimus takaa lapselle oikeuden pohtia uskontoon ja elämänmerkitykseen liittyviä kysymyksiä (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, 1989). Tämän taustalla voidaan pitää ihmiskäsitystä, jossa ihminen nähdään olentona, jonka elämässä uskonnolla voi olla merkittävä rooli.

Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) ja Seurakuntien Lapsityön Keskus järjestivät vuonna 2007 *Uskonto osana lapsen hyvinvointia* –seminaarin, jossa käsiteltiin uskontokasvatusta. Keskustelua käytiin myös MLL:n Internet-sivuilla. Keskusteluista kävi ilmi, että vanhemmat näkivät uskontokasvatuksen kuuluvan kodeille, mutta kuitenkin koettiin, että kristillisyyden on osa suomalaista perinnettä ja perinteen opettaminen kuuluu yleissivistykseen. (Mannerheimin lastensuoje-

luliitto 2007.) Lastenpsykiatrian professori Tuula Tammisen mukaan uskonto kuuluu lapsen kehittymiseen ja se on vahva tukipilari lapsen moraalien kehittymiselle (MLL 2007).

Kehitimme materiaalin, joka koostuu kahdeksasta tuokiosta. Tuokiot sisältävät muun muassa draamaa, kädentaitoja, leikkejä ja lauluja. Pyrimme käyttämään erilaisia toiminnallisia menetelmiä, jotka tekisivät lasten oppimisesta mielekäästä ja samalla myös tukisivat heidän kasvuaan ja kehitystään.

Opinnäytetöinä aiempina vuosina on tehty useita raamattuopetusmateriaaleja, jotka pohjautuvat *Raamatun* pelastushistoriaan. Suuri osa niistä on suunnattu pääasiassa pyhäkouluihin sekä rippikoulutoimintaan. Raamattuopetusmateriaalia opinnäytetyönä kristilliseen päiväkotiin ei ole tehty aiemmin. Opinnäytetyöstämme hyötyy pääasiassa päiväkoti Agape. Lisäksi mikä tahansa kristillinen päiväkoti tai seurakunta voi käyttää materiaalia halutessaan hyväkseen toiminnassaan. Materiaalia ei tarvitse käyttää kokonaisuudessaan vaan sieltä voi pitää yksittäisiä tuokioita sekä sieltä voi ottaa vaikutteita ja soveltaa ideoita omassa työssään. Materiaalia käytettäessä on syytä huomioida ikäryhmä ja ryhmän lähtötaso.

2 KRISTILLINEN PÄIVÄKOTI KASVATTAJANA

2.1 Kristillinen päiväkotiki Agape

Kristillisen päiväkotiki Agapen perusajatus on ”Rakastakaa toisianne, niin kuin minä olen rakastanut teitä.” (Joh. 15:12) Päiväkotiki Agape on yksityinen päiväkotiki Pasilassa ja sen toiminta on alkanut elokuussa 2010. Agapessa toimii yksi 3-5-vuotiaiden ryhmä ja yksi 6-vuotiaiden esikouluryhmä. Päivähoitopaikkoja Agapessa on 21. Päiväkodin taustajärjestönä toimii Suur-Helsingin seurakunta ja Agape-keskus Ry. (Suur-Helsingin kristillinen koulu ja päiväkotiki i.a.)

Päiväkodilla on varhaiskasvatussuunnitelma, joka perustuu sekä valtakunnalliseen että Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Esiopetus noudattaa Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaa vuodelta 2005. Agapen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa on keskitytty niihin osa-alueisiin, jotka puuttuvat Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmassa tai esiopetuksen suunnitelmassa. (Päiväkotiki Agapen varhaiskasvatussuunnitelma i.a.)

Päiväkotiki Agapen tehtävänä on tarjota laadukasta varhaiskasvatusta turvallisessa ja viihtyisässä ympäristössä. Esiopetuksen keskeiseksi tavoitteeksi kuvataan lapsen kokonaisvaltaisen kasvun tukeminen ja lapsen kehityksen tukeminen niin, että lapsi voi turvallisesti aloittaa tulevan koulupolkunsa. Agape pyrkii olemaan palveluna erityisesti perheille, jotka etsivät kristillistä vaihtoehtoa ja haluavat lapsensa pieneen ja kodikkaaseen päiväkotiympäristöön. Päiväkodista on mahdollisuus jatkaa esiopetuksen kautta kristillisen kouluun. (Suur-Helsingin kristillinen koulu ja päiväkotiki i.a.; Päiväkotiki Agapen varhaiskasvatussuunnitelma i.a.)

Agapen uskontokasvatuksen tavoitteena on tutustuttaa lapsi kristinuskon keskeisiin sisältöihin, kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua kristillisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Lapsen kanssa käydään jatkuvasti keskustelua uskonnollisista kysymyksistä. Agapessa kristillisyyden on mukana arjessa. Aamupiireissä luettavista raamatunkertomuksista *Raamattu* tulee

tutuksi ja rukous on mukana sekä aamupiireissä että ruokailutilanteissa. (Päiväkoti Agapen varhaiskasvatussuunnitelma i.a.)

2.2 Varhaiskasvatus

Lapsella on useimmiten kasvaessaan kaksi keskeistä kehitysympäristöä: koti ja päivähoito. Yhteiskunta tarjoaa lapsiperheille päivähoitoa osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Tämän lisäksi päivähoito toimii myös keskeisenä osana ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Stakes (2002) on määritellyt päivähoidon ja varhaiskasvatuksen pienten lasten eri elämänalueilla tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi. Vuorovaikutuksen tavoitteena on edistää lasten kasvua, kehitystä sekä oppimista. Kasvatuksellisen vuorovaikutus toimiminen edellyttää vanhempien ja kasvatustalon ammattilaisten kiinteää yhteistyötä. Tätä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 11–12.)

Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma sekä tukema varhaiskasvatus koostuu kokonaisuudesta johon sisältyy hoito, kasvatus ja opetus. Laadukkaan varhaiskasvatuksen edellytyksenä pidetään kasvatusyhteisön ja kasvattajien vahvaa ammatillista osaamista. Suomalainen varhaiskasvatus ja sen arvopohja perustuvat kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, Suomen lakiin sekä muihin ohjaaviin asiakirjoihin. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 11–12.) Suomalaisen varhaiskasvatuksen tärkeimpänä tavoitteena onkin tukea lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Sitä kehittävät mahdollisimman vakaat sekä turvalliset ihmissuhteet. Lapsen ihmissuhteita ovat lapsen suhde vanhempiin, kasvattajiin sekä vertaissuhteet. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 15.)

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmaan sisältyy yhtenä osiona uskontokasvatus, josta käytetään nimitystä uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio (Petäjä 2008, 121). Uskonnollis-katsomuksellinen orientaation tehtävänä on varhaiskasvatussuunnitelman mukaan suunnata lasta kohti uskonnollisia asioita ja ilmiöitä. Lapselle tarjotaan mahdollisen leikin, elämyksen, musiikin, liikunnan, tutkimisen ja kokemisen keinoin tutustua oman uskonnon keskeisiin tapoihin

ja perinteisiin. (Petäjä 2008, 123–124, Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 29.) Esiopetuksen uskontokasvatuksen tavoitteena on tarjota mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita. Arjen lähimmäisyys ja kirkkovuoden juhlat ovat kasvatuksen keskeisiä sisältöjä. (Petäjä 2008, 129.)

2.3 Kristillinen kasvatust ja sen ulottuvuudet

Uskontokasvatust on käsite, joka ymmärretään usein väärin. Useasti luullaan sen koskevan vain kristinuskoa, vaikka puhuttaessa uskontokasvatuksesta puhutaan mistä tahansa uskonnosta. Uskonnollinen kasvatust puolestaan on käsite, joka voidaan liittää tietyn uskonnon tunnustuksiin ja traditioon. Kristillinen kasvatust on siis uskonnollisen kasvatustun muoto. (Muhonen & Tirri 2008, 66.) Kristillisen kasvatustun sisällekin mahtuu erilaisia painotuseroja kirkkokuntien välillä (Muhonen & Tirri 2008, 66–65). Kristillinen kasvatust käsitteenä määritellään monella eri tavalla. Se voidaan määritellä perinteen välittämisenä sukupolvelta toiselle, jossa näkyy kasvatustun prosessi, jossa vanhemmat pyrkivät siirtämään omaksumiaan asioita jälkikasvulle. Lisäksi se voidaan määritellä kristilliseen uskoon kasvattavaksi uskontokasvatustun tai kasvatustun, joka saa aikaan kristillistä oppimista. Kristinuskon piirissä ei kuitenkaan allekirjoiteta sitä, että usko syntyisi kasvatustun kautta vaan ajatellaan, että se on Jumalan lahja. Uskontokasvatust tukee tästä huolimatta ihmisen kasvua, vaikka hän ei omaksumisi uskontoa. (Muhonen & Tirri 2008, 67.) Kristillisessä kasvatustunssa kasvatustajalla on kaksi puolta kasvattamiseen: inhimillinen ja uskonnollinen. Inhimillisen puolen mukaan kasvattustun tulisi ohjata lapsia elämään lähimmäisenä toisille sekä opettaa heitä vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Uskonnollisen puolen tehtävänä on puolestaan viedä evankeliumia eteenpäin ja saattaa uskonnolliseen yhteyteen Jeesuksen kanssa. (Muhonen & Tirri 2008, 69.)

Kristillinen kasvatust pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, johon sisältyy suhde Jumalaan, ihmisen vastuu elämästään ja teoistaan itselle, toisille ja Jumalalle. Tähän liittyy oikean ja väärän tiedostaminen. (Räsänen 2008, 287–288.) Uskontokasvatustun liittyy kolme käsitettä: pedagogiikka, didaktiikka ja oppimiskäsitys. Pedagogiikka on oppi kasvatustunssa ja didaktiikka on oppi ope-

tuksesta. Kristillisessä kasvatuksessa ei ole omaa didaktiikkaa ja pedagogiikkaa. Kasvatuksesta tulee kristillistä, kun sen sisältö ja tavoitteet ovat kristilliset. Kasvatustyön perustana on aina jokin oppimiskäsitys. Tästä syystä on tärkeää, että kasvattajalla on selvillä oma näkemyksensä oppimisesta. (Räsänen 2008, 288–289.) Kristillinen kasvatusta toteutuu kasvattajan ja kasvavan välisessä pedagogisessa suhteessa, jossa samalla pyritään ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen (Muhonen & Tirri 2008, 77).

Mervi Muhonen (2005) kuvasi kristillistä kasvatusta kuuden ulottuvuuden avulla pro gradu -työssään *Usko, rakkaus ja ammatillisuus*. Ulottuvuudet ilmentävät kasvatuksen inhimillistä ja hengellistä puolta. Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet ovat: opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen. (Muhonen & Tirri 2008, 77.)

Opillisella ulottuvuudella tarkoitetaan kristinuskon oppeja, uskomuksia ja niiden välittämistä eteenpäin. Kristillisessä kasvatuksessa pyritään antamaan kasvatettaville kuva hyvästä ja rakastavasta Jumalasta. Raamatunkertomuksien kautta on mahdollista käsitellä erilaisia elämänkysymyksiä ja kuulla samalla Jumalan puhetta ihmisille. Opillisen ulottuvuuden merkitys on pitää yllä ja viedä eteenpäin yhteistä perinnettä sekä vahvistaa kasvatettavan identiteettiä. (Muhonen & Tirri 2008, 78.)

Kristilliset tavat ja perinteet kuuluvat kristillisessä kasvatuksessa *rituaaliseen ulottuvuuteen*. Näihin kuuluvat muun muassa kirkkovuoden seuraaminen, jumalanpalvelukset, rukoilu ja hengelliset laulut. Yhteiset rituaalit vahvistavat niihin osallistuvien välistä yhteyttä sekä tarjoavat kokemuksia ja turvallisuutta. Rituaalien kautta lapsi pääsee myös osalliseksi uskonnosta, vaikka ei kaikkea ymmärtäisikään. (Muhonen & Tirri 2008, 78–79.)

Kokemuksellisessa ulottuvuudessa on tärkeää tarjota lapselle kristillisen kasvatuksen kautta kokemus turvallisesta ja rakastavasta Jumalasta, ja sitä kautta myös luottamus elämään. Kasvatusta on toteutettava siten, että sillä olisi hyviä vaikutuksia kasvatettavan koko elämään. Kokemuksellinen ulottuvuus tuo esiin sen, että usko ei ole vain totena pitämistä ja ulkoisia tapoja vaan kokonaisval-

taista luottamista ja turvautumista Jumalaan. Ihmisen on hyvä olla yhteydessä Luojaan. Tärkeää on siis pyrkiä kasvatettavan jumalasuhteen tukemiseen ja hengellisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kasvattajan tulee toimia turvallisena aikuisena ja nähdä lapsi arvokkaana. (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Eettis-moraalinen ulottuvuus koostuu eettisistä periaatteista ja moraalisesta toiminnasta. Kristillisen kasvatuksen tehtävänä on osoittaa mikä on hyvää ja oikeaa sekä välittää kristillisiä arvoja sekä hyviä tapoja. Keskeistä kristillisessä arvomaailmassa on lähimmäisen rakastaminen, joka pohjautuu rakkauden kaksoiskäskyyn sekä kultaiseen sääntöön. Eettis-moraalinen ulottuvuus ilmenee tiedon ja toiminnan tasolla. Kristillisessä kasvatuksessa on tärkeää opettaa myös elämään yhdessä siten, että kristilliset arvot toteutuvat käytännössä. (Muhonen & Tirri 2008, 79–80.)

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu keskeisesti lämmin ja turvallinen ilmapiiri sekä huolenpito ja rakkauden osoittaminen kasvattajan ja kasvavan välillä. *Huolenpidolliselle ulottuvuudelle* on tyypillistä lapsen perustarpeista huolehtiminen ja kasvatussuhteen positiivinen ilmapiiri. (Muhonen & Tirri 2008, 80–81.)

Pedagogiseen ulottuvuuteen kuuluu kristilliseen kasvatukseen toteuttamiseen liittyviä sisällöllisiä ja menetelmällisiä ratkaisuja sekä niiden taustalla vaikuttavia periaatteita ja lähtökohtia. Kristillisen kasvatuksen perinteisiä menetelmiä ovat muun muassa kerronta ja keskustelu. Pedagoginen ulottuvuus tuo esille kasvattajan roolin ja tehtävän. Kasvatus edellyttää sitoutumista sovittuihin arvoihin ja päämääriin. (Muhonen & Tirri 2008, 81.)

Kotimaa-lehden Suola-julkaisussa Raili Kettunen on listannut artikkelissaan seitsemän kristillisen kasvatuksen tärkeää näkökulmaa: opeta rukoilemaan, lue *Raamattua*, kerro, että Jumala on olemassa, kerro lapselle, että hän on Jumalan lapsi, kerro Jeesuksesta, opeta pyytämään ja antamaan anteeksi, opeta lastenvirsiä ja hengellisiä lauluja. (Ijäs 2009, 127.) Kristillinen kasvatus ei ole vain Raamattuun tutustumista tai hyvin tapojen opettelemista, vaan se on myös kokonaisvaltaista yhdessä elämistä, jolla on koko elämälle kantava merkitys. (Muhonen & Tirri 2008, 82)

Raamattua opettaessa lapsille on tärkeää huomioida lasten ikä. Se on otettava huomioon aina *Raamatun* kertomusta valittaessa. Mitä pienempi lapsi on, sitä tärkeämpää on opettaa turvallisesta ja hyvästä Jumalasta, sillä ensimmäinen kuultu kertomus vaikuttaa siihen, millaiseksi hänen asenteensa *Raamattua* kohtaan muodostuu. Lähtökohtaisesti on hyvä valita sellaisia kertomuksia, jonka hahmoihin lapsi voi samaistua sekä kertomuksia, joista lapsi voi oppia oikean ja väärän. (Wennermark 2004, 139–140.) Leikki-ikäiselle lapselle sopivaa tiedollista materiaalia ovat raamatunkertomukset ja -vertaukset. (Kinnunen 2011, 24.) Raamatunkertomukset auttavat lapsia kohtaamaan myös epäonnistumisia ja vastoinkäymisiä elämässään samaistuessaan henkilöihin, jotka ovat kohdanneet pettymyksen (Wennermark 2004, 142). Lapsen tapa oppia on kokonaisvaltaista, jonka vuoksi on tärkeätä, että lapsi voisi kohdata Raamatun tietoisella sekä tunteiden tasolla. (Wennermark 2004, 144). Tämän takia on hyvä käyttää monipuolisia opetusmenetelmiä.

2.4 Aiheeseen liittyvät muut opinnäytetyöt

Erilaiset *Raamattuun* liittyvät opetusmateriaalit ovat olleet suosittuja opinnäytetöiden aiheita. Suuri osa niistä suuntautuu rippikoulu- ja nuorisotyöhön. Lapsille suunnattuja Raamattuopetusmateriaaleja on myös tehty paljon pyhäkoulukäyttöön. Viime vuosina Diak Etelä Kauniaisten yksikössä on tehty yksi opinnäytetyö, jossa on samankaltaisuutta työmme kanssa.

Sanna Juhela ja Julia Rautanen (2010) tekivät opinnäytetyönään toiminnallisia raamattuopetuskertoja 3-6-vuotiaiden lasten kristilliseen kasvatukseen. Opinnäytetyön nimi on Luomisesta ikuiseen iloon. Juhelan ja Rautasen materiaali oli pääasiassa suunnattu pyhäkoulukäyttöön ja sitä voi käyttää seurakuntien leireillä ja kerhoissa sekä kristillisissä päiväkodeissa. (Juhela & Rautanen 2010, 2.) Opinnäytetyössä on käytetty samaa pelastushistoria-teemaa kuin meidän tuoki-oissamme, minkä vuoksi ne sisältävät samankaltaisuuksia. Erilaisen työstämme tekee sen, että se on pääasiassa suunnattu kristilliseen päiväkotiin, jolloin työmme on suunnattu lapsille, joiden tietämys *Raamatusta* ja kristinuskosta on

jo vahvalla pohjalla ja opetuksemme haastaa heitä pohtimaan uskon asioita syvemmin.

Johanna Järvinen ja Marke Suni ovat tehneet opinnäytetyön nimeltä Elämän aarrearkku. Opinnäytetyö koostuu perhekeskeisestä raamattukerhomateriaalista. Saija Vihervuori on tehnyt opinnäytetyön Tie Betlehemiin – jouluvaellus, elämyksellinen raamattuopetus Kiukaisten seurakunnan lapsityössä. Mikkeli Kivimäki teki raamattuopetusmateriaalia ala-asteen viidennen luokan uskonto-tunnille aiheella Jeesuksen elämä ja opetukset rastiradalla.

3 LEIKKI-IKÄISEN KASVU JA KEHITYS

3.1 Ajattelun kehitys

Lapsen kasvattaminen ja ohjaaminen ovat ennen kaikkea lapsen maailmankuvan kehittämistä. Kasvattajien tulee kiinnittää huomiota sekä lapsen kognitiivisen kasvun tukemiseen että psyykkisen, sosiaalisen ja fyysisenkin kasvun tukemiseen. Toiminta, joka ohjaa lasta itsenäiseen tekemiseen ja toiminnallisuuteen on tärkeää, sillä niissä toiminnoissa lapsen ajattelu kehittyy. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 65.) Ajattelu muodostuu kaikenlaisista kokemuksista ja elämyksistä. Lapsen ajattelu onkin yhteydessä hänen kykyynsä käsittää ympärillään olevaa maailmaa sekä ymmärtää siihen liittyviä ilmiöitä. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 66.) Ajattelun kehitystä on tutkittu paljon ja siitä on kehitetty monenlaisia teorioita. Tunnetuin ajattelun kehityksen teoria on Piaget'n. Hän esittää, että ajattelu kehittyy tiettyjen vaiheiden kautta tiettyssä järjestyksessä. (Luukkonen 1997, 37.)

Lasten kognitiivista kehitystä tutkinut psykologi Jean Piaget (1970), jakaa lapsen kognitiivisen kehityksen neljään vaiheeseen. Nämä vaiheet ovat sensomotorinen vaihe, esioperationaalinen vaihe, konkreettisten operaatioiden vaihe ja formaalisten operaatioiden vaihe. (Holm 2004, 26; Pruuki 2010, 225.) Tämän työn kannalta tärkeitä lapsen kognitiivisen kehityksen vaiheita ovat sensomotorinen ja esioperationaalinen vaihe ja tämän vuoksi keskitymme käsittelemään niitä.

Sensomotorinen vaihe kestää toiseen ikävuoteen asti. (Holm 2004, 26; Pruuki 2010, 225.) Tämän aikana lapsi rakentaa käsityksensä ympäröivästä maailmasta. Uusien asioiden oppiminen edellyttää lapselta omaa toimintaa ja toiminnasta seuraa oivaltaminen. Varhaisten kokemusten kautta lapsi oppii jäsentämään havaintojaan ja toimimaan fyysisen ympäristön asettamien vaatimusten mukaisesti. Tällainen oppiminen tapahtuu esimerkiksi toistojen kautta. Kun lapsi oppii, että jokin asia toimii jo opitulla tavalla hän yrittää soveltaa jo oppimaansa uusiin asioihin. Piaget'n mukaan lapsen kehitystä vie eteenpäin erityisesti älyllistä risti-

riitaa herättävät tapahtuvat; jokin ei toimikaan jo opitun mallin mukaan vaan lapsi joutuu muuttamaan käyttäytymistään ja keksimään uuden keinon selvitä tilanteesta. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 89; Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 19–20; Pruuki 2010, 225–226.)

Leikki-ikäinen lapsi on esioperationaalisessa vaiheessa ja se kestää noin 3-vuotiaasta 7-vuotiaaksi asti. Tämä vaihe voidaan vielä jakaa kahteen kauteen, jotka ovat esikäsitteellinen kausi (2-4-vuotias lapsi) ja intuitiivisen ajattelun kausi (4-7-vuotias lapsi). Esikäsitteellisen ajattelun kauden aikana lapsen kielitaito kehittyy nopealla vauhdilla. Lapsi kykenee matkimaan aiemmin näkemäänsä ja kokemaansa sekä leikkimään mielikuvitusleikkejä. Intuitiivisen ajattelun kautena lapsi on sitoutunut omaan näkökulmaansa ja lapsen päättelyä ohjaa välitön havainto tilanteesta. Lapsi on kykeneväinen määrittelemään esineitä vain yhdellä luokittelevalla ominaisuudella, esim. väri tai muoto sekä sarjoittamaan asioita, esim. laittamaan palikat suuruusjärjestykseen. (Nurmi ym. 2006, 20) Leikki-ikäisen lapsen ajattelu on hyvin egosentristä eli minäkeskeistä. (Holm, 2004, 26; Nurmi ym. 2006, 82; Pruuki 2010, 225.) Se miten lapsi hahmottaa maailmaansa on tunnekylläistä. Lapsi elää siinä uskossa, että maailma on häntä varten. Tällöin lapsi tarvitsee rajoja ja sääntöjä, joiden perusteella lapsi oppii oikean ja väärän käyttäytymisen eron ja alkaa sulautua yhteiskuntaan. (Dunderfelt 1997, 78–81.) Tämä minäkeskeinen ajattelu ei kuitenkaan tarkoita sitä, että lapsi olisi jontekin itsekäs tai omahyväinen, vaan että lapsen on aidosti vaikea ymmärtää asioita toisen ihmisen näkökulmasta. (Nurmi ym. 2006, 82–83; Pruuki 2010, 225) Tästä minäkeskeisyydestä vapautuminen onkin yksi leikki-ikäisen tärkeimpiä kehityshaasteita. (Nurmi ym. 2006, 82–83.)

3.2 Kielen kehitys

Varhaislapsuudessa kielen oppiminen on ainutlaatuista. Kieli toimii tunteiden ilmaisun välineenä ja auttaa lasta vuorovaikutuksessa lastan ympäröivien ihmisten kanssa. (Luukkonen 1997, 35.) Kielestä tulee lapsen ja häntä ympäröivän maailman tärkein kommunikaatioväline. (Luukkonen 1997, 35; Salo, 2002, 68–69.) Lapsi jäsentää maailmaansa ja oppii uusia asioita kielen avulla. Kielen

avulla lapsi oppii myös muuttamaan käyttäytymistään sekä suunnittelemaan toimintaansa ja ohjaamaan sitä. (Nurmi ym. 2006, 35.) Lisäksi lapsi voi kielen avulla luoda kuvaa itsestään ja muokata kokemuksiaan. (Salo 2002, 68–69.)

Kielen ymmärtäminen etenee puheen kehittymistä nopeammin. Lapsen tapa osoittaa ymmärrystään onkin asioiden osoittaminen eleillä. Lapsen ensimmäiset sanat ovat usein substantiiveja. Kolmevuotiaana lapsi kykenee ilmaisemaan itseään pienin lausein ja viisivuotiaana lapsen puhe sisältää jo pidempiä lauseita ja viisivuotiaan sanavarasto onkin noin 2000 sanaa. (Luukkonen 1997, 36.)

Lapsella on halu olla yhteydessä ympäröivään maailmaan, toisiin ihmisiin ja jakaa asioita heidän kanssaan. Tämä halu voimistaa lapsen pyrkimystä sekä havainnoida ympäristönsä tapahtumia että kuvata niitä kielellisesti. Puheesta tuleekin lapselle väline olla sosiaalisessa vuorovaikutuksessa lasta ympäröivien ihmisten kanssa, väline jolla lapsi viestii ajatuksiaan ja tunteitaan, oppia uusia asioita sekä ratkaisee ongelmia. (Salo 2002, 68–69; Nurmi yms. 2006, 35.) Kielen avulla lapsi myös omaksuu uusia kommunikaatiotaitoja, jotka auttavat lasta saavuttamaan sosiaalisia päämääriä. Vuorovaikutuksessa lasta ympäröivien ihmisten kanssa lapsi oppii miten kieltä käytetään. (Salo 2002, 68–69.)

Leikki-ikäikäisen kielen kehitystä tarkasteltaessa on huomattu, että tunnusomaista on sanaston nopea karttuminen. Lapsella on myös valmius ilman tietoista opettamista oppia ja soveltaa sääntöjä joilla kieltä käytetään; esim. kielioppi. Lapsi ymmärtää sanoja ja kieltä, ennen kuin hän on itse kykeneväinen sitä käyttämään. Leikki-ikäisen lapsen kielen kehitys on jo sellaisella tasolla, että hän kykenee käsittämään ajan ilmaisuja, kuvailemaan paikkaa ja sijainteja, tarkastelemaan esineitä laadullisesti, keskittyy kuuntelemaan puhetta, kykenee vuorovaikutteiseen keskusteluun, toimii annettujen ohjeiden mukaisesti. (Nurmi yms. 2006, 35–45.)

Kielen kehityksen merkitys oppimisessa on keskeinen. Lapsi on yhteydessä muuhun maailmaan nimenomaan kielen välityksellä. Kieli on paitsi kommunikaation myös ajattelun ja itseilmaisun väline. (Luukkonen 1997, 36; Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 66.) On tärkeää, että lapselle annetaan riittävästi aikaa hahmottaa asioita ja tehdä päätelmiä. (Luukkonen 1997, 36.) Lapsen kielen

kehitystä tukee aikuinen. On tärkeää, että aikuinen riimittelee ja loruilee lapsen kanssa. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 67.)

Piaget'n mukaan leikki-ikäisen kielen kehityksen vaiheet voidaan jakaa kolmeen: lapsen ja vanhemman välinen alistussuhde, sosiaalisten suhteiden pohjalta kehittyvä puhe ja itseksseen seurustelevan lapsen puhe. Lapsen ja vanhemman välisellä alistussuhteella tarkoitetaan sitä, että lapsi kokee itseään ympäröivät aikuiset suurina ja ihmeellisinä. Kun lapsi oppii ilmaisemaan itseään samalla tavalla kuin nämä aikuiset, alkaa lapselle kehittyä "ihanneminä". Lapsi siis alkaa tavoitella ja jäljitellä aikuisilta saamiaan esimerkkejä. Samalla kun lapsen kieli kehittyy alkaa aikuisilta tulla myös käskyjä ja komentoja ja näitä lapsen on toteltava. Sosiaalisten suhteiden pohjalta kehittyvä puhe tarkoittaa yksinkertaisesti sitä puhetta, jota lapsi tuottaa sosiaalisissa tilanteissa ja kanssakäymisissä. Itsekseen seurustelevan lapsen puheella tarkoitetaan tilanteita, joissa lapsi kommunikoi itselleen esim. leikkiessä. (Piaget 1988, 37–42.)

3.3 Fyysinen kehitys

Erik H. Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan ihmisen kehityksellä on kahdeksan vaihetta; vauvaikä, varhaislapsuus, leikki-ikä, kouluikä, nuoruus, varhainen aikuisuus, keski-ikä ja vanhuus. Eriksonin teoria perustuu hänen potilastyöstään ja elämänhistorioista saamistaan kokemuksista. Hänen mukaansa ihmisen olemassaolo on joka hetkellä riippuvainen kolmesta tapahtumakokonaisuudesta, jotka täydentävät toinen toistaan. Nämä kolme kokonaisuutta ovat; biologiset tapahtumat (sooma), psyykkiset tapahtumat (psyyyke) ja yhteisölliset tapahtumat (eetos). Eriksonin teorian mukaan nämä kolme tasoa vaikuttavat ihmisessä läpi tämän elämän. Ne vaikuttavat yhdessä elämänvaiheiden kanssa niin, että vauvaikä vaikuttaa vielä vanhuudessakin, läpi koko ihmisen elämän. (Dunderfelt 1997, 241–249.) Leikki-ikäinen lapsi on 3–6-vuotias. Tämänikäisen lapsen kehitystehtäviin kuuluu ympäristön normien, sääntöjen ja käyttäytymistapojen sisäistäminen ja opetteleminen. Näistä lapsi muodostaa omia psyykkisiä rakenteitaan, joita hän tarvitsee myöhemmin elämässään ja sosiaalisissa suhteissaan. (Dunderfelt 1997, 248.) Tämän työn kannalta on merkityksellistä

leikki-ikäisen lapsen kehitys ja sen vuoksi käsittelemme leikki-ikäisen lapsen fyysistä kehitystä. Tuottamissamme tuokioissa on myös toiminnallisia osuuksia ja sen vuoksi on tärkeää tietää missä vaiheessa 3–6-vuotiaan lapsen fyysinen kehitys on ja mitä tämänikäinen lapsi jo osaa.

Vauvaiästä leikki-ikään siirtyessä lapsen fyysinen kasvu tasaantuu, pituutta tulee toisen ikävuoden jälkeen vuodessa enää noin 5-7 senttimetriä ja painoa noin 2-3 kilogrammaa. 4-vuotiaana lapsen motoriikka sekä käden ja silmän yhteistyö on kehittynyt sille tasolle, että lapsi kykenee leikkaamaan erilaisia kuvioita ja jäljentämään erilaisia kuvioita, esim. kolmioita ja neliöitä. Lapsi osaa myös kävellä portaat alas vuoroaskelin ja hypellä yhdellä jalalla säilyttäen tasapainonsa sekä alkaa harjoitella naruhyppelyä. 5-vuotias kykenee solmimaan kengännauhat aikuisen avustamana ja hyppii ketterästi yhdellä jalalla sekä hyppää narua ja osaa heittää palloa tähdäten ja ottaa sen kiinni. Luistelu ja hiihto onnistuvat myös tämänikäisenä. 5-vuotiaita lapsia kiinnostaa myös jo laskeminen ja kirjoittaminen; hän osaa usein kirjoittaa nimensä ja ainakin numeroita ja kirjaimia. (Muurinen & Suurakka 2001, 47; Koistinen, Ruuskanen, Surakka 2004, 66; Hansson 2009, 58.) Kouluikää lähestyvä leikki-ikäinen eli 6-vuotias harjoittelee käytännön taitoja ahkerasti. Tämänikäinen lapsi käyttää mielellään käsiään; värittäminen, kirjoittaminen ja piirtäminen ovat kiinnostavia puuhia. Kynänkäyttötaitojen lisäksi 6-vuotias on oppinut käyttämään veistä ja haarukkaa sekä kuorimaan itse perunoita. Vetoketjun sulkeminen ja kengännauhojen sitominen onnistuvat jo ilman aikuisen avustusta. Tällaiset taidot ovatkin tärkeitä koulunkäynnin ja itsenäistymisen kannalta. (Koistinen ym. 2004, 66.)

3.4 Uskonnollinen kehitys

Uskonnollisen kehityksen lähtökohdat tulevat kodista. Jokainen koti kasvattaa lastaan uskonnollisesti, toiset kristinuskon mukaan, toiset islamin ja toiset uskonnota ja Jumalasta vaieten. Lapsi siis omaksuu kotoaan tavan suhtautua uskoon; jos lapsuuden koti on uskonnollinen, on todennäköistä, että ihminen on jollain tavalla uskonnollinen myös aikuisena. Uskonnollisen kehityksen kan-

nalta erityisen tärkeänä pidetään lapsuuden ensimmäisten vuosien kokemuksia. (Pruuki 2010, 224.)

Tyttöjen ja poikien uskonnollisessa kehityksessä on eroja. Poikien uskonnollisuus on usein mietiskelevämpää, tietoisempaa ja älyllisempää kuin tyttöjen. Tyttöjen uskonnollisuus sen sijaan on tunnevaltaista ja uskonto on persoonallinen asia. Tämän nähdään johtuvan siitä, että miesten ja naisten persoonallinen rakenne on usein erilaista. (Pruuki 2010, 227.) Tyttöjen ja poikien erilaisuuden vuoksi on tärkeää tarjota lapsille uskontokasvatuksessa pohdintaa ja älyllistä haastetta sekä erilaisia kokemuksia, joiden kautta uskoa käsitellä.

Uskontopsykologi James W. Fowler (1940) on sanonut, että usko on ihmisen tapa nähdä ja kokea itsensä suhteessa ympäröivään maailmaan sekä muihin ihmisiin. Usko liittyy olennaisesti ihmisen kysymyksiin elämän tarkoituksesta, luottamuksesta ja arvostuksesta. Fowler pitää uskoa yleisinhimillisenä ja universaalina ilmiönä, joka kuuluu ihmisyyteen ja on ihmiselle subjektiivisesti totta. (Pruuki 2010, 227.) Eli usko on jotakin, joka on synnynnäistä ja ihmiselle luonnollista.

Fowler (1940) on kehittänyt uskon kuusi kehitysvaihetta, jotka ovat muuttumattomia ja seuraavat toisiaan tietyssä järjestyksessä. Tämä kehitys ei kuitenkaan Fowlerin mukaan ole suoraviivaista vaan edistystä ja taantumia tapahtuu vuorotellen. (Pruuki 2010, 227.) Nämä kuusi kehitysvaihetta ovat (1) eriytymättömän uskon vaihe, (2) intuitiivis-projektiivinen usko, (3) synteettis-sovinnainen usko, (4) yksilöllis-reflektiivinen usko, (5) konjuktiivinen eli yhdistävä usko ja (6) universaali usko. (Pruuki 2010, 227–229; Barnhouse 1992.) Työmme kannalta näistä merkittävin vaihe on intuitiivis-projektiivinen usko, sillä leikki-ikäinen on tässä uskon kehitysvaiheessa. Fowlerin mukaan intuitiivis-projektiiviseen uskoon liittyy ajattelun ja kielen toimintojen yhdistyminen. Tämä mahdollistaa symbolien käytön sekä puheessa että leikeissä. Lapsen jumalakuva on fyysinen, konkreettinen ja antropomorfinen (ihmisenkaltaistaminen). Tässä uskon kehitysvaiheessa lapsi kohtaa ensimmäistä kertaa suuria elämänkysymyksiä, esimerkiksi kuolema ja sukupuoli sekä niihin liittyvät tabut. Kehitysvaiheen positiivisia puolia ovat mielikuvitusmaailman rikkaus. Lapsen mielikuvitusta tulisi

tukea eikä kahlita esimerkiksi voimakkailla kielloilla tai moraalilla ja opillisilla odotuksilla. Lapsen mielikuvitusta tulisi tukea antamalla lapselle mielekkäitä tehtäviä ja mahdollisuuksia leikkiä. Mielikuvitus voi kärsiä, jos lapsi pelaa liikaa tietokonepelejä. Tällainen mielikuvituksen rappeutuminen voi aiheuttaa ongelmia tulevaisuudessa paitsi lapsen ihmissuhteissa, mutta myös lapsen juma-lasuhteessa. (Pruuki 2010, 228.)

3.5 Leikin kehitys

Lapselle luontainen tapa toimia on leikkiminen. Leikkiessään lapsi ilmaisee käsi-tyksiään ja ajatuksiaan ympäröivästä maailmasta. Leikin avulla lapsi harjoittelee myös kielellisiä, sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja sekä kognitiivisia taitoja. Leikkiessään lapsi voi myös käsitellä tunteita ja käydä läpi vaikeita asioita. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 83.) Piironen-Malmi & Strömberg (2008) ovat jakaneet leikin kolmeen kehitysvaiheeseen; funktio-esineleikki, rooli- ja rakenteluleikki sekä sääntöleikki. Funktio-esineleikki on tyypillistä hyvin pienelle lapselle. Tässä leikin vaiheessa tärkeää on mallioppiminen ja yksiosaiset leikit. Lapsi tarvitseeikin aikuista leikkinsä tueksi. Kehitystehtävänä lapsella on tässä leikin vaiheessa perusliikkeiden hallinta, kielen alkeet, karkea- ja hienomotoriset valmiudet sekä varhaiset emotionaaliset siteet. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 83.) Funktio- ja esineleikki asettaakin pohjaa lapsen kehitykselle niin ajattelullisesti kuin kielellisestikin.

Rooli- ja rakenteluleikit alkavat 2–3-vuotiaana ja jatkuu aina esikouluikään saakka. Tässä leikin vaiheessa on tärkeää, että lapsi pystyy käyttämään kieltä ja kykenee antamaan niin toiminnalle kuin esineille merkityksiä kielen avulla. Roolileikeissä lapsi jäljittelee aikuisen toimintaa eli matkii näkemiään erilaisia aikuisten välisiä tilanteita. Roolileikit ovat osa luovia leikkejä, esimerkiksi näytelmiä tai käsinukketeatteria. Roolileikeissä on tärkeää, että lapsi saa leikkiä ja suunnitella leikin kulun toisten lasten kanssa. Usein roolileikkivaiheessa oleva lapsi leikkii mielellään vanhempien lasten kanssa ja usein lapsi myös haluaa ottaa roolikseen isosiskon tai äidin, eli itseään vanhemman ihmisen. Roolileikkien lisäksi lapsen pitävät rakenteluleikeistä. Rakenteluleikit kehittävät lapsen

konstruktivistista ja avaruudellista ajattelua. Rakenteluleikit ja roolileikit nivoutuvat yhteen sillä usein rakenteluleikissä lapsella on jokin rooli, jota hän esittää. Lapsi rakentaa rooliinsa ja leikkiinsä sopivia tarvikkeita. Isommilla lapsilla rakentamisen suunnittelu, lopputulos sekä materiaalit ovat tärkeitä. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 83–87.)

Sääntöleikit ovat isompien, 5–6-vuotiaiden lasten leikkejä. Sääntöleikkivaiheeseen pääseminen edellyttää lapselta mielenkiintoa pienvälineroolileikkiin. Tällaisia pienvälineroolileikkejä ovat esimerkiksi nukkekoti ja barbileikit sekä rakennussarja- ja pikkuautoleikit. Sääntöleikkivaiheeseen liittyvät mielikuvitusleikit ja lapsi usein yhdistää leikkivälineensä osaksi suurempaa roolileikkiä. Tässä leikinkehityksen vaiheessa lapsen leikistä tulee itsenäisempää ja omatoimisempaa. Sääntöleikit ovat usein pitkällekehittyneitä leikkejä. Sääntöleikeissä edellytetään kykyä noudattaa sääntöjä, yhdessä leikkimistaitoja, vuorottelua ja taitoa sopia yhteisistä säännöistä. Säännöistä sopiminen on tärkeää, sillä ne määrittelevät leikin kulun, miten leikkivälineillä leikitään ja kuka milläkin leikkii. Tyypillisiä sääntöleikkejä ovat ulkoleikit kuten tervapata ja peili. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008. 88–89.)

Tärkeä osa leikin kehitystä on mielikuvitus. Leikki kehittää mielikuvitusta ja ajattelua. Leikin avulla lapsi pääsee myös kosketuksiin eri taiteidenalojen kanssa. Mielikuvituksen avulla hyvinkin vähällä tarpeistolla voidaan saada aikaan paljon. (Ruokonen ym. 2009, 38) Lapsen mielikuvitus ei kuitenkaan luo mitään tyhjistä, vaan mielikuvat syntyvät aina arkitodellisuudesta tehtyjen havaintojen pohjalta. Kuvitellessaan lapsi työstää mielikuva- ja havaintoaineiksia. (Ruokonen ym. 2009, 49.) Mielikuvitus on lapselle rikkaus, jota aikuisen on tärkeä tukea. Lapsi, jolla on vilkas mielikuvitus saattaa kehittää itselleen mielikuvituskaverin ja seipitellä tarinoita. Vaikka aikuisen on tärkeä tukea tällaista toimintaa, on samalla kuitenkin tärkeää myös selvittää lapselle missä todellisuuden ja leikin raja kulkee. (MLL i.a.)

4 LAPSEN OPPIMINEN JA OPETTAMINEN

4.1 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Kaikessa kasvatus- ja opetustyössä taustalla on jonkinlainen käsitys oppimisesta. Kasvattajan oma oppimisenäkemys heijastuu hänen tekemäänsä kasvatus-työhön, minkä vuoksi on tärkeää, että kasvattaja on itse perillä siitä, mikä hänen oppimisenäkemyksensä on. Tämä oppimisenäkemys heijastuu kasvattajan suhtautumisessa kasvatettavaan ja hänen edellytyksiinsä oppia. (Räsänen 2008, 289.) Oppimisenäkemys on teoria siitä, mitä oppiminen on ja miten oppiminen tapahtuu sekä millaisia periaatteita oppimiseen liittyy. (Saarinen 1997, 50.)

Aikojen saatossa on noussut kaksi oppimiskäsitystä ylitse muiden; behavioristinen oppimiskäsitys ja konstrukttiivinen oppimiskäsitys. Opettamisessa oleellista on nimenomaan oppimiskäsitys ja yleensä opettaminen on sidoksissa vallalla olevaan oppimiskäsitykseen. (Saarinen 1997, 50–51.) Perehdyttyämme sekä behavioristiseen että konstrukttiiviseen oppimiskäsitykseen totesimme, että konstruktivismi on nykyään vallalla oleva oppimiskäsitys. Päätimme siis perustaa opetuksemme sen pohjalle.

Konstrukttiivisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen tapahtuu, kun oppija rakentaa oppimaansa jo olemassa olevan tiedon päälle. Oppiminen on siis konstrukttiivinen prosessi, jossa oppija valikoi, tulkitsee ja muokkaa opittavaa itsellään jo olevan tiedon joukkoon ja muodostaa tästä kokonaisuuden. Konstruktivismi korostaakin oppijan omaa aktiivisuutta tiedon käsittelijänä sen sijaan, että näkisi oppijan passiivisena vastaanottajana. (Hämäläinen & Nivala 2008, 93; Räsänen 2008, 290; Tynjälä 1999, 61; Saarinen 1997, 56.) Konstruktivistisen näkemyksen mukaan opettaja ei ole tiedon jakaja, vaan tukee ja ohjaa oppijan tiedon rakentumista ja rakentamista sekä muokkaa oppimisympäristöä opiskelijalle otolliseksi ja mielekkääksi, jotta tieto voisi rakentua. (Hämäläinen, Nivala 2008, 93.) Opetuksen lähtökohdaksi tuleekin siis ottaa oppijan jo olemassa olevat tiedot, uskomukset ja käsitykset opiskeltavasta asiasta. Näiden olemassa

olevien tietojen, uskomusten ja käsitysten pohjalta oppija tulkitsee uutta tietoa. (Tynjälä 1999, 61–62.)

Konstruktiivisessa oppimiskäsityksessä oppimisen nähdään olevan sidoksissa tilanteeseen, jossa oppiminen tapahtuu. Rikkaalla sosiaalisella vuorovaikutuksella ryhmässä sekä ryhmän ja opettajan välillä nähdään oleva oppimista vahvistava merkitys. Oppiminen tapahtuukin oppijan oman toiminnan tuloksena eikä ulkoa lapselle siirrettynä prosessina. Lapsen nähdään oppivan ja ymmärtävän sen, minkä hän itse mielessään työstää. Lapsi on tutkija ja ihmettelijä, hän etsii, tekee, kokeilee ja pohtii. (Saarinen 1997, 56.) Konstruktiivisessa oppimiskäsityksessä tulisi unohtaa ulkoa opettelu. Jotta tieto olisi merkityksellistä, se tulisi ymmärtää. Faktojen oppiminen nähdään tärkeänä, mutta konstruktiivisessa oppimiskäsityksessä ne pyritään opettamaan aitojen tosielämän tilanteiden ja ongelmien kautta. Painopiste asetetaan siis faktojen nimeämisen sijaan niiden kuvaamiseen: syy-seuraussuhteiden analysointiin, arviointiin ja kritisointiin. (Tynjälä 1999, 62–64.)

Konstruktiivisessa oppimiskäsityksessä on tärkeää, että aikuinen tiedostaa oman roolinsa. Aikuinen ei ole tiedonsiirtäjä. Aikuisen tai opettajan rooli nähdäänkin olevan enemmän ”kanssakyselijä” kuin ”tietäjä”. Tätä ajatusta ei kuitenkaan saa johtaa liian pitkälle ja virheellisesti ajatella, että lapselle ei pitäisi olla mitään aikuisen toteuttamaa toimintaa vaan lapsen tulisi etsiä ja oppia asioita itse. Lapsi nimenomaan konstruoi, eli rakentaa itse omaa maailmaansa myös aikuisen johtamassa tilanteessa, eikä ainoastaan silloin kuin itse toimii. Konstruktiivisessa opetuksessa on tärkeää ottaa huomioon lasten valmiudet, persoona, elämäntodellisuus ja tiedon luonne. Lähtökohtana onkin siis tietoisuus siitä, että lapsi tuo oppimistilanteeseen mukanaan omat aiemmat käsityksensä ja kokemuksensa sekä koko elämäntodellisuutensa. Aikuisen on tärkeä hallita opettamansa asiat. Konstruktiivinen opetus muodostuu teemoista, asiakokonaisuuksista ja kysymyksenasetteluista. Näiden avulla jäsennetään uusia asioita. Kuitenkin toteuttamistavat voivat vaihdella, konstruktiivinen oppimiskäsitys ja opettaminen ei sanele niitä. (Saarinen 1997, 56–57.)

Konstruktivismissa oppimisen nähdään olevan sidoksissa kontekstiinsa eli siihen ympäristöön, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa oppiminen tapahtuu. Oppimista ei tulisikaan irrottaa niistä yhteyksistä, joissa opittavia tietoja tullaan käyttämään. Kun opiskelussa tieto kytketään erilaisiin konteksteihin ja sitä käsitellään useista eri näkökulmista sekä käytetään erilaisia oppimistehtäviä ja esitystapoja se edistää kykyä käyttää opittua tietoa uusissa tilanteissa. Tällöin oppijoiden tietorakenteisiin muodostuu monipuolisia kytkentöjä opituista asioista. (Tynjälä 1999, 62–64.)

Puolimatkan (2002) mukaan konstruktivisen oppimiskäsityksen kannattajat mieltävät konstruktivismin pelkästään käytännölliseksi pedagogiikaksi. Tällöin se nähdään vaihtoehtona luento-opetukselle, jossa opettaja tarjoaa oppijalle valmiita tietorakenteita. Konstruktivismiksi tulkitaan siis kaikki pedagogiset menetelmät, joissa oppija itse osallistuu opetuksen kulkuun ja toimintoihin. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi ryhmätyöt, vuorovaikutuksellinen oppiminen ja itsenäinen tiedonhankinta. Puolimatka kuitenkin huomauttaa, että käytäntöä ei voi kehittää teorian pohjalta ilman teoriaa. Luennoiva opetustapa ei siis välttämättä tarkoita, että kuulijat ovat passiivisia vastaanottajia. Luento voi seurata myös älyllisesti aktiivisesti ja se voi herättää uusia ajatuksia ja toimia pohjana keskustelulle. Luento saattaakin olla tehokkain tapa auttaa oppijoita jäsentämään laajoja tiedollisia rakenteita, täten sitä on vain täydennettävä muilla lähestymistavoilla. Ryhmätyöt puolestaan eivät aina ole älyllisesti aktivoivia vaan saattavat jäädä vain pinnalliseksi keskusteluksi aiheesta. Tällöin ei tapahdu tiedollista edistystä. Ryhmätöitä parempi vaihtoehto on yhteistoiminnallinen oppiminen, joka on strukturoitua ja ohjattua ryhmissä oppimista. (Puolimatka 2002, 240–241.)

Tuokioissamme olemme pyrkineet siihen, että ne sisältäisivät sopivasti opetusta, jossa aikuinen kertoo lapsille asioita sekä keskustelua ja toimintaa, joissa lapsi pääsee olemaan aktiivinen osallistuja ja konstruoimaan tietoa. Olemme lisäksi ottaneet huomioon lasten lähtötason ja lähteneet rakentamaan tuokiot sen pohjalta. Tuokioiden tarkoituksena on syventää lasten tietoutta pelastushistoriasta ja Raamatusta lapsille mieluisilla tavoilla oppia.

4.2 Luovat menetelmät opetuksen tukena

Luovuus liitetään yleensä yksilöön, luovaan persoonaan. Se liitetään aina johonkin erityisalaan kuten kuvataide, draama, musiikki. Luovuutta voi ilmetä millä tahansa elämän osa-alueella. Luovuus tarvitsee kasvaakseen tukea. Esimerkiksi luovat lapset tarvitsevat ymmärtävän aikuisen tuekseen. (Uusikylä & Piirto 1999, 12–14.) Synnynnäiset lahjat kehittyvät lapsilla kokemuksen kautta. Aikuisen tehtävänä on tarjota kokemuksia mahdollistava ympäristö. (Einon 2002, 8.) Lasten luovuutta voi edistää muun muassa tarjoamalla lapsille tarinoita, taidetta, musiikkia, ajatuksia ja liikuntaa. (Einon 2002, 13.) Lapselle tulee antaa virikkeitä ja materiaaleja, jotka edistävät luovuutta. Lisäksi lasta tulee rohkaista luovaan työhön esimerkiksi laittamalla näyttille hänen töitään. (Uusikylä & Piirto 1999, 84–85.) Musiikki, taide, uskonnollinen herääminen ja luovuus kuuluvat pienen lapsen jokapäiväiseen elämään ja ovat osa kulttuurillista kasvua (Ruokonen & Ruismäki 2010, 209). Luovat menetelmät vahvistavat lapsen omaa ajattelua ja mielikuvitusta sekä rohkaisevat häntä toimimaan elämässään luovasti (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009).

Erilaisia kertomuksia on käytetty tiedon ja tunteiden välittäjinä tuhansien vuosien ajan (Pellikka 2011, 158). Kerronta vetoaa menetelmänä lapsen mielikuvitukseen. Se herättää mielikuvituksen sekä mahdollistaa uudet kokemukset ja oivallukset. (Luumi 2008, 316.) Uskontokasvatuksessa kerrontaa on käytetty Raamatun ajoista lähtien (Luumi 2008, 310). Raamatun kertomukset sisältävät paljon erilaisia tapauksia ja henkilöitä, joiden kautta voi kokea millaista hyvä ja inhimillinen elämä on. Kertomuksia voidaan soveltaa nykypäivään ja sitä kautta lasten arkeen. (Pellikka 2011, 158.) Tämän vuoksi käytämme opetuskeskämme Raamatun kertomuksia. Lapset tarvitsevat opetusta, joka antaa heille elämyksiä ja tukee heidän kuvallista ajatteluaan. Tämän vuoksi kertomukset tulisi kertoa niin, että lapsella on mahdollisuus samaistua kertomukseen henkilöön ja kokea tapahtunut. (Wennermark 2004, 144–145.) On oleellista, että lopuksi lasten kanssa keskustellaan heidän tunteistaan ja oivalluksistaan kertomuksesta kuin että aikuinen antaisi valmiit oikeat vastaukset (Wennermark 2004, 147; Pellikka 2011, 159).

Musiikki vaikuttaa lapsen tasapainoiseen kokonaispersoonalliseen kehittymiseen. Se auttaa lapsia löytämään uusia luovuuden lähteitä. Yhteiset laulut, soitot, lorut, liikunta, kuuntelu ja rentoutuminen ryhmyttävät lapsiryhmää sekä antavat keinoja lapsille kanavoidsa energiaansa. (Paasolainen 2004, 183.) Lapsen toiminnalla, leikkimisellä ja liikkumisella tai muilla ilmaisumuodoilla, on merkitystä lapsen musiikillisen ilmaisun ja kokemusten rikastuttamiselle. (Ruokonen 2011, 122–123.) Sosiaaliset ja viestinnälliset ja tunne-elämän kasvuun liittyvät taidot lapsi oppii draama- ja musiikkikasvatuksen kautta. Musiikkikasvatuksen kautta lapsen kulttuurillisen identiteetti vahvistuu ja sen kautta lapsi voi tutustua myös muihin kulttuureihin. (Ruokonen & Ruismäki 2010, 210–211.) Lapsia tulee kannustaa laulaessa laulamaan iloisella ja reippaalla äänellä. Liikkuminen kuuluu tärkeänä osana musisointiin. Lauluihin voi keksiä omia liikkeitä. Se lisää lasten mielenkiintoa ja pitää vireyttä yllä. (Paasolainen 2004, 185–186.)

Taiteellisen toiminnan yksi keskeisimmistä tehtävistä on ilmaista lapselle hänen omaa sisäistä maailmaansa ja jakaa kokemuksia toisten kanssa (Pääjoki 2011, 112). Opettaessa lapsille taidetta, tuetaan hänen luovaa ilmaisua, omien ajatusten, tunteiden ja näkemysten ilmentämistä kuvan keinoin. Piirtäminen, maalaminen, rakentaminen sekä muovailu ovat perinteisiä kuvataiteen keinoja lasten kanssa työskennellessä. (Alopaeus-Karhunen 2004, 202.) Taide on lapsille tuttu ja luonnollinen tapa tutkia maailmaa ja ilmaista itseään. (Pääjoki 2011, 120) Lapsi voi kokea taiteen kautta onnistumisen kokemuksia ja huomata pystyvänsä tekemään jotain itse. (Alopaeus-Karhunen 2004, 203) Taidetta on verrattu myös leikkiin. Lasten taiteellisessa toiminnassa leikin kaltaista toimintaa on sellainen, joka ei tavoittele mitään lopputulosta, vaan tekeminen on itsessään ydin. Taiteelliset materiaalit, kuten muovailuvaha, voi toimia lapselle myös leikin välineenä. (Pääjoki 2011, 113–114.) Taiteen kautta lapsi pääsee käyttämään aistejaan monipuolisesti. Hän oppii tunnistamaan hajuja, makuja ja kosketuspintoja sekä luomaan niistä taidetta. (Pääjoki 2011, 110–111.) Taidekasvatuksessa on hyvä ottaa huomioon yhteisöllinen näkökulma. Lapsista on hauskaa silloin tällöin tuottaa yhdessä isoja taideteoksia. (Pääjoki 2011, 115.)

Leikki on ollut kautta aikain ihmisen keino ilmaista itseään. Sosiaalisten taitojen kehittämisessä leikit ovat tärkeitä. Niiden myötä lapsen itsenäisyys, johtamisky-

ky, itsekuri, sääntöjen noudattaminen ja joustavuus kehittyvät. Leikin välityksellä lapsen on helppo tutustua toisiin ihmisiin. Lisäksi se myös rentouttaa ja laukaisee jännitystä. Ennen kaikkea se lisää lapsen mielikuvitusta. (Räsänen 2008, 300.) Leikin kautta lapsi pystyy luomaan suhteen ympäristöönsä ja jäsentää ympäröivää yhteiskuntaa. Draaman juuret piilevät lasten leikeissä. Leikissä ja draamassa on samoja peruselementtejä: roolit, tarinat, toiminta toisessa maailmassa, ajassa ja paikassa. Draamassa käsitellään lapselle tärkeitä asioita leikin, kertomuksen ja tarinoiden avulla. (Kangasmaa 2004, 206–207.) Draaman ja leikin kautta lapsi oppii käyttämään vuorovaikutustaitojaan, omaa persoonaansa ja ajatteluaan. Lapsi oppii myös ilmaisemaan, tunnistamaan ja hyväksymään positiivisia ja negatiivisia tunteitaan turvallisesti draaman kautta. (Kangasmaa 2004, 208.)

5 TYÖN TOTEUTUS

5.1 Yhteistyötahon löytyminen ja materiaalin tuottaminen

Raamattuopetustuokioiden valmistuneet pitkän prosessin myötä. Syksyllä 2011 etsimme itsellemme mahdollista työelämätahoa. Loppujen lopuksi Internetin syövereistä löysimme yhteystiedot Suur-Helsingin kristilliseen kouluun, jonka kautta saimme luotua kontaktin kristilliseen päiväkotiki Agapehen. Sovimme yhteistyöstä päiväkodin kanssa. Samalla Mirva sopi itselleen harjoittelupaikan pedagogista harjoittelua varten, jonka kautta pääsimme luomaan lähemmän kontaktin päiväkotiin. Johanna sopi yhteistyön aloittamisesta päiväkodin kanssa ja yhdessä menimme keskustelemaan työn lähtökohdista ja tavoitteista päiväkodin johtaja Anja Nevalaisen kanssa.

Aluksi kartoitimme millaista materiaalia päiväkotiki Agape tarvitsee. Talvella 2012 pidimme palaverin Agapen johtajan Anja Nevalaisen kanssa, jossa keskustelimme heidän mahdollisista tarpeistaan ja meidän visioitamme materiaalipaketin suhteen. Palaverista kävi ilmi, että meillä oli vapaat kädet tehdä oikeastaan millaista materiaalia tahansa. Mirvan tehtävänä oli hänen pedagogisen harjoittelunsa aikana Agapessa tarkkailla päiväkodin raamattuopetuksen mahdollisia puutteita ja tarpeita tuotettavan materiaalin suhteen. Mirva kehitti myös lasten vanhemmille kyselyn, jossa kartoitettiin vanhempien toiveita raamattuopetuksen aihealueiden suhteen. Kysely lähetettiin 19 vanhemmalle postina lapsen lokeroon ja heille laitettiin vielä asiasta tekstiviesti. Kysely ei ollut menestys, sillä vain neljä kyselyä palautettiin täytettynä. Tästä huolimatta saimme muutamien vastausten, omien havaintojemme sekä päiväkodin toiveiden perusteella kasaan viidelle tuokiolle aiheet. Tämä ei ollut kuitenkaan vielä riittävä määrä. Pidimme Anjan kanssa toisen palaverin toukokuussa 2012 ja sovimme, että kesän aikana valmistelisimme tuokioiden ja tulimme pitämään ne päiväkotiin syksyllä.

Mirvan harjoittelun ja muutamien kyselyvastauksen perusteella huomasimme, että emme voi tehdä ihan tavallista materiaalia päiväkotiki-ikäisille. Lapset päivä-

koti Agapessa tietävät paljon enemmän kristinuskon keskeisistä aiheista kuin keskiverto 4–6-vuotias. Meidän täytyi siis huomioida, että teemme materiaalista tarpeeksi haastavan, mutta ei kuitenkaan liian haastavaa 4–6-vuotiaalle. Tämän huomion pohjalta tutkimme teoriaa konstruktiiivisesta oppimiskäsityksestä, jonka mukaan oppiminen tapahtuu, kun oppija rakentaa oppimaansa jo olemassa olevan tiedon päälle. Konstruktiiivinen oppimiskäsityksen pohjalta lähdimme miettimään, miten opetamme lapsille jotain uutta ja miten huomioimme opetuksessa sen mitä lapset jo tietävät.

Pidimme palavereita keskenämme työn eri vaiheissa, jossa pohdimme millaista materiaalia haluaisimme tuottaa. Olimme aktiivisesti yhteydessä myös päiväkottiin sähköpostitse. Kesän aikana emme tehneet tuokioiden eteen muuta kuin ajatustyötä. Syksyllä pidimme keskenämme opinnäytetyöhön liittyvän palaverin, jossa pohdimme tuokioita. Meitä oli molempia vaivannut se, että tuokioille ei ollut mitään suurta teemaa, joka yhdistäisi tuokiota. Saimme idean toteuttaa tuokiota pelastushistorian punaisen langan mukaan. Tämän jälkeen konsultoimme Anjaa saamastamme ideasta ja kysyimme hänen mielipidettään tästä ideasta. Anjan mielestä idea oli hyvä ja toimiva. Päätimme hyödyntää Suomen evankelis-luterilaisen opiskelija- ja koululaislähetyskeskuksen (OPKO:n) Internet-sivuilta löytyvää Mailis Janatuisen opetusta pelastushistorian kahdeksasta ällästä (Janatuinen, 2012). Pyysimme Janatuiselta lupaa käyttää opetusta tuokioidemme suunnittelussa. Sovitimme alustavat tuokioiden aiheet pelastushistorian vaiheisiin ja saimme kokoon kahdeksalle tuokiolle aiheet: Luominen, Lankeemus, Lupaus, Liitto, Laki, Lunastus, Lähetys ja Loppu.

Teimme tuokiota yhdessä kesällä tulleiden ajatusten ja päiväkodin toiveiden pohjalta. Meillä oli teema ja aiheet tuokioille, mutta koimme että halusimme jollakin tavalla konkretisoida tuokioissa pelastushistorian ja saada kädenjälkemme näkymään päiväkottiin. Päätimme, että piirtäisimme jokaiselle tuokiolla oman kuvan, joka kertoisi jotain tuokion aiheesta ja jonka avulla pystyisi lasten kanssa kertaamaan tuokiossa opittuja asioita. Kunkin tuokion jälkeen kuva laitettaisiin seinälle punaiselle langalle kuvastamaan pelastushistorian vaiheita. Näin lapset pystyisivät seuraamaan tapahtumia järjestyksessä ja palaamaan aiheeseen

päiväkodin arjessa. Lisäksi lapsille annettaisiin kunkin tuokion jälkeen kuvasta otettu kopio väritettäväksi itselleen.

Halusimme, että jokainen tuokio voisi alkaa jollakin, joka kokoaisi ryhmän yhteen ja opettaisi jokaisesta jotakin uutta ja voisi jollain tavalla myös johdattaa käsiteltävään aiheeseen. Tämän kautta jokaisella lapsella on mahdollista ilmaista itseään ja käyttää sosiaalisia taitojaan. Leikin kautta lapset tutustuvat paremmin myös toisiinsa. Päätimme, että aloitamme jokaisen tuokion hernepusseleikillä, jossa joka kerta jokainen saisi kertoa itsestään jotakin esimerkiksi lempiväriin tai lempiruokaan.

Raamattua opettaessa vanhin ja tehokkain tapa käsitellä aihetta on kertoa aiheeseen liittyvä Raamatun kertomus. Se herättää lasten mielikuvituksen ja lapsi pystyy samastumaan kertomuksen henkilöihin. Halusimme, että oma kädenjälkemme näkyisi myös valmiissa materiaalissa, ettei kaikki olisi vain otettu suoraan jostakin muualta. Tämän vuoksi halusimme muun muassa kirjoittaa kertomukset itse. Raamatunkertomusten kirjoittamisessa tärkeää oli, että kertomuksista tulisi lapsia kiinnostavia. Tämä kuitenkin tehtiin niin, että kertomus on uskollinen alkuperäiselle kertomukselle *Raamatussa*. Apuna kertomusten teossa käytettiin siis *Raamattua* ja *Lasten Raamattua*.

Koimme, että lasten kanssa on hyvä käydä keskustelua *Raamatun* kertomuksen jälkeen aiheesta. Myös lukemamme teorian pohjalta olemme ymmärtäneet, että tämänikäiselle lapselle sopivaa tiedollista materiaalia ovat raamatunkertomukset ja -vertaukset. Tällöin lapset saavat jakaa heidän tunteensa ja oivalluksensa liittyen raamatunkertomukseen. Olemme liittäneet materiaaliimme jokaiseen tuokioon muutaman keskustelukysymyksen, jotka ovat tuokion aiheiden kannalta olennaisia asioita, joita on tuokiossa hyvä tulla ilmi. Päiväkoti Agapen ja Anjan toive oli, että jokaisessa tuokiossa olisi jotakin toiminnallista, mieluusti kädentaitoja. Tämän vuoksi lähes kaikki tuokiomme sisältävät toiminnallisen osion, jossa lapset pääsevät käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään ja tunteitaan taiteen kautta. Halusimme, että lapset voisivat oppia toiminnan kautta ja että asiat jäisivät heille paremmin mieleen. Osa töistä tehdään yhdessä ja

osa erikseen. Yhdessä tehtyjen töiden kautta haluamme opettaa lapsille ryhmätyöskentelytaitoja.

Jokaisen tuokion päätimme kuvan antamiseen ja kiinnittämiseen punaiselle langalle sekä yhteiseen rukoukseen. Päiväkodissa on tapana rukoilla tuokioiden päätteeksi, joten koimme, että on olennaista liittää se myös osaksi materiaaliamme. Kristillisen kasvatuksen kannalta on myös olennaista opettaa lasta rukoukseen ja tukea tällä tavoin hänen hengellistä elämäänsä. Tuokiot sisältävät myös lauluja ja laululeikkejä. Musiikki antaa virikkeitä lasten luovuudelle ja on samalla mielekäs tapa oppia. Tuokiossa on hyvä olla musiikkia, sillä se lisää lasten mielenkiintoa ja pitää heidän vireyttään yllä tuokion aikana. Yhteiset laulut ja leikit ryhmäyttävät lapsia sekä auttaa lapsia kanavoimaan energiaansa tuokion aikana.

Saadaksemme yhteneväisen kokonaisuuden päätimme tehdä työnjakoa tuokioiden suhteen. Johanna kirjoitti tuokioiden kertomukset ja Mirva piirsi kullekin tuokiolle oman kuvan. Yhdessä valmistelimme tuokioiden sisällöt ja mietimme millaiset leikit, laulut ja puuhastelut sopivat tämänikäisille lapsille ja onnistuvat ryhmässä tehtäviksi. Puuhasteluiden tarkoituksena oli tukea lapsen hengellistä, henkistä ja fyysistä kasvua sekä ryhmätyötaitoja.

5.2 Materiaalin kokeileminen

Materiaali on testattu Päiväkoti Agapessa syksyn 2012 aikana. Ryhmä, jossa olemme materiaalin tuokiot pitäneet on koostunut esikoululaisista eli eskareista (4), viisivuotiasta eli viskareista (3) ja nelivuotiaista (2). Materiaalin testauksen olemme toteuttaneet niin, että välillä olemme käyneet pitämässä tuokioita yhdessä, välillä vain toinen on ollut paikalla. Tämä on auttanut tekemään huomioita siitä, millaisia lopullisista tuokioista teemme, jotta ne voi pitää yksin, koska pääasiassa päiväkodin työntekijä pitää tuokiot yksin. Yhdessä ollessamme toinen on toiminut pääopettajana ja toinen avustajana. Avustajana toiminut henkilö on myös tehnyt havaintoja toisen opettamisesta ja asioista, jotka tuokiossa toimivat ja eivät toimi. Jokaisen tuokion jälkeen mietimme yhdessä mitkä osat oli-

vat toimivia ja haluamme ehdottomasti pitää ja mitkä osat joudutaan muuttamaan. Anja antoi meille suullista palautetta jokaisen tuokion jälkeen asioista, jotka hän haluaisi muutettavan ja asioista joista hän piti. Anjan mielestä oli hyvä, että hän sai seurata tuokioiden kulkua sivusta. Tämä loi hänelle mahdollisuuden havainnoida ryhmään kuuluvia lapsia ja heidän käytöstään sekä toimintatapaan. Havainnoinnin kautta hän sai uusia ideoita omaan työskentelyynsä ja ryhmän ryhmädynamiikan parantamiseen.

5.2.1 Luominen

Luominen-tuokion tavoitteena oli aloittaa pelastushistoriallinen tuokiokokonaisuus mukaansatempaavasti, herättää lasten mielenkiinto. Tämän vuoksi päätimme käyttää tuokiossamme suurena osana taidetta. Kertomusta kerrottaessa käytimme visuaalista esitystapaa sekä lapset pääsivät itse myös rakentamaan tätä kuvakokonaisuutta muovailemalla luotuun maailmaan eläimet. Opetuksellisenä tavoitteena oli opettaa lapsille miten maailma on syntynyt kristinuskon mukaan ja mikä tehtävä on annettu ihmiselle.

Kävimme yhdessä pitämässä päiväkodissa tuokion Luomisesta. Tuokiosta vastuussa oli Johanna ja Mirva toimi observoijana ja avustajana. Lapsia tuokiossa oli mukana yhdeksän, joista neljä oli eskaria, kolme viskaria ja kaksi nelivuotiaita; kuusi tyttöä ja kolme poikaa. Lapset tuntuivat olevan innoissaan tuokioiden aloittamisesta. Aloitimme tuokion hernepussikierroksella, jonka ideana oli tutustuttaa Johanna lapsille sekä auttaa lapsia tutustumaan toisiinsa paremmin. Hernepussileikki aloittaa jokaisen tuokiomme. Näin ollen se toimii myös ryhmäyttävänä toimintana sekä aiheeseen johdatteluna. Hernepussikierroksen aikana jokainen lapsi sai kertoa oman nimensä sekä mikä on hänen lempiväriinsä. Lapsia tämä hieman jännitti ja yksi lapsi ei uskaltanut sanoa omaa nimeään ja lempiväriään ääneen. Hernepussileikin jälkeen kerroimme luomiskertomuksen ja samalla rakentaen kartongista tehtyä Jumalan luomakuntaa. Kertomusta kerrottaessa kuuntelivat tarkasti ja seurasivat samalla mitä tapahtui kun kartongille lisäsimme asioita kertomuksen edetessä.

Kertomuksen jälkeen oli Puuhastelu-osion vuoro, jonka tarkoituksena oli muovailuvahasta muovilla eläimiä kertomuksen aikana rakennettuun maailmaan. Muovailun tarkoituksena oli antaa lasten käyttää mielikuvitustaan sekä harjoittaa hienomotorisia taitojaan. Taiteelliset materiaalit, kuten muovailuvaha, voi toimia lapselle myös leikin välineenä. Valitsimme tämän kerran materiaaliksi muovailuvahan, koska sen avulla saimme yhdistettyä puuhastelun jo aiemmin rakennettuun maailmaan. Taiteen kautta lapsi siis pääsee käyttämään aistejaan monipuolisesti. Hän oppii tunnistamaan hajuja, makuja ja kosketuspintoja sekä luomaan niistä taidetta. Taide onkin lapsille tuttu ja luonnollinen tapa tutkia maailmaa ja ilmaista itseään. Lapsi voi kokea taiteen kautta onnistumisen kokemuksia ja huomata pystyvänsä tekemään jotain itse. Tästä syystä annoimme lapsille vapaat kädet muovailun suhteen ja he saivat muovilla sellaisen eläimen kuin halusivat.

Lopuksi keskustelimme lasten kanssa luomisesta. Keskustelun avuksi olimme kehittäneet kysymyksiä, joista osa oli helppoja ja osa vaikeita. Vaikeiden kysymysten tarkoituksena oli syventää lasten tietämystä teemasta. Tällaisia kysymyksiä olivat muun muassa mitä tarkoittaa, että ihminen on Jumalan kuva ja mikä on ihmisen tehtävä maailmassa. Helppojen kysymysten tarkoituksena oli antaa lapsille onnistumisen kokemuksia sen kautta, että he jo asiasta paljon tiesivät. Helppoja kysymyksiä olivat muun muassa mitä kaikkia eläimiä Jumala loi maailmaan ja mitä Jumala loi kuudentena päivänä eli kertomuksen lopuksi. Tuokion lopuksi kiinnitimme ensimmäisen kuvan punaiselle langalle ja rukoulimme.

Palautteen keruu tapahtui ennen punaisen langan kuvaa ja loppurukousta. Tällä kertaa palautteen keräsimme kysymällä lapsilta kysymyksiä tuokiosta sekä pyytämällä lapsia piirtämään sellaisen hymynaaman, joka kuvasti heidän tuntemustaan tuokiosta. Jos piti tuokiosta hymyilevä kasvo kuvasti sitä, jos ei pitänyt tuokiosta lainkaan surullinen kasvo kuvasti sitä. Kysymykset olivat; Mikä oli mukavinta? Mikä jäi mietityttämään? Opitko jotain uutta? Kaikkien lasten mielestä kivointa oli käsillä tekeminen; eli muovailuvahasta eläinten muovaileminen. Lopuksi vielä pyysimme lapsia piirtämään paperille hymynaaman sen mukaan mi-

tä he tuokiosta olivat pitäneet. Kaikki muut piirsivät hymynaaman paitsi yksi lapsi. Tämä yksi lapsi piirsi surullisen naaman sen takia, että hän tuli päiväkotiin vasta kesken tuokion eikä ollut saanut olla mukana kaikessa ja se suretti häntä. Kysymykset olivat lapsille hieman hankalia. Kysymyksiin mikä jäi mietityttämään, ja opitko jotain uutta, kukaan ei osannut sanoa mitään.

5.2.2 Lankeemus

Lankeemus-tuokion tavoitteena oli opettaa lapsia ajattelemaan mikä on oikein ja väärin ja mitä tapahtui luomisen jälkeen sekä minkä takia Jumalan pelastussuunnitelmaa tarvitaan. Emme kuitenkaan halunneet jättää tuokiosta lapsille negatiivista tunnetta. Tämän vuoksi otimme Jeesuksen ristinkuoleman esiin tässä tuokiossa, erityisesti sen toiminnallisessa osiossa eli puuhastelussa.

Mirva kävi pitämässä Lankeemus-tuokion. Paikalla oli kuusi lasta: neljä eskaria ja kaksi viskaria, kolme poikaa ja kolme tyttöä. Saimme kuulla, että lapset olivat edellisen kerran jälkeen tykänneet leikkiä luomiskuvallamme, jonka olimme edellisessä tuokiossa tehneet kertomusta varten. Muovailuvaha-eläimet olivat olleet erityisen mieluisia leikkivälineitä. Tämä oli meistä erittäin positiivista, koska se oli konkreettista palautetta lapsilta, he olivat oikeasti pitäneet tuokiosta.

Tuokion kulku meni samalla kaavalla kuin edelliselläkin kerralla. Aloitus tapahtui hernepussikierroksella, jossa lapset kertoivat oman nimensä ja mitä on tehnyt viikonloppuna. Kierroksen jälkeen oli kertomuksen vuoro. Tällä kertaa kertomuksen aiheena oli syntiinlankeemus. Kertomuksen jälkeen oli opetustuokio, jonka tavoitteena oli jälleen esittää sekä helppoja, onnistumisenkokemuksia antavia kysymyksiä, että vaikeita eli syventäviä kysymyksiä. Helpot kysymykset esitimme ”oikein vai väärin” -leikillä, jossa lapset saivat nostaa peukun ylös tai alas sen mukaan oliko väittämä heidän mielestään oikein vai väärin. Syventävinä kysymyksiä keskustelimme mitä on synti, miten ihminen saa synnit anteeksi ja miksi ihminen saa tekemänsä synnin anteeksi. Kysymysten jälkeen oli puuhastelun vuoro, jonka aiheena oli yhteinen taideteos. Halusimme ottaa huomioon myös yhteisöllisen näkökulman taidekasvatuksessa. Kokemuksemme ja

teorian pohjalta lapsista on hauskaa silloin tällöin tuottaa yhdessä isoja taideteoksia. Tässä työskentelyssä lapset pääsivät toteuttamaan yhteisen työn, joka laitettiin päiväkodin seinälle. Työskentelynä toteutettiin kartongista askarreltu risti johon jokainen lapsi sai painaa oman kädenjälkensä eli kuvainnollisesti viiedä syntinsä Jeesuksen ristille sovitettavaksi. Työskentelyssä oli siis mukana myös yksilöllinen näkökulma. Ryhmätyöskentely parantaa myös ryhmädynamiikkaa ja kehittää ryhmätyöskentelytaitoja. Tämän jälkeen kiinnitettiin kuva punaiselle langalle ja rukoiltiin loppurukous.

Palautteen keräsimme kysymyksellä mikä oli mukavinta, sekä hymynaaman piirtämisellä. Lasten mielestä toiminnallinen osuus oli mukava, koska sai sotkea kädet maaliin. Hymynaaman piirsi neljä lasta ja kaksi halusi piirtää itselleen sunnaaman, sillä eivät olleet vielä piirtäneet itselleen sellaisia kasvoja. Lopuksi lapset saivat myös värittää edellisen tuokion kuvasta otettua kopiota. Siitä he pitivät kovasti. Ajattelimme ottaa tämän kuvan värittämisen mukaan tuokioihimme. Jokainen lapsi siis saisi aina tuokion jälkeen mustavalkoisen kopion punaiselle langalle kiinnitetystä kuvasta. Kuvan he saisivat värittää mielensä mukaan ja ne laitettaisiin kansioon säilöön. Kuvia hyödynnettäisiin viimeisessä tuokiossa.

5.2.3 Lupaus

Lupaus-tuokion tavoitteena oli opettaa lapsille, että Jumala ei petä lupauksiaan ja Hän pitää meistä kaikista huolta. Otimme tarkasteluun Jumalan lupauksen Abrahamille, koska Abraham on yksi Vanhan testamentin keskeisimmistä henkilöistä. Halusimme tuoda myös esiin millä tavalla me olemme osallisia Jumalan lupauksesta Abrahamille. Toiminnallisen osion kautta halusimme opettaa lapselle, että Jumala pitää huolta hänestä henkilökohtaisella tasolla ja kaikki ovat osallisia tästä huolenpidosta.

Mirva piti lapsille tuokion Jumalan lupauksesta. Paikalla oli yhdeksän lasta: neljä eskaria, kolme viskaria ja kaksi neljävuotiasta; kuusi tyttöä ja kolme poikaa.

Tuokio alkoi jälleen hernepussikierroksella, jonka aikana lapset saivat kertoa oman nimensä ja lempiruokansa. Tutun kaavan mukaan tämän jälkeen vuorossa oli raamatunkertomus. Kertomuksen aiheena oli Abraham. Kertomuksen jälkeen lasten kanssa opetusosiossa keskusteltiin ketkä kaikki kuuluvat Jumalan perheeseen ja millainen on Jumalan liiton merkki sekä oletko joskus rikkonut lupauksen. Keskustelimme myös Jumalan perhe -teemasta ja mitä tarkoittaa, että me kaikki kuulumme Jumalan perheeseen. Lauloimme myös Jumalan kämmenellä –virren, joka kertoo Jumalan perheestä. Puuhastelu-osiossa toteutimme tätä Jumalan perhe ajatusta. Lapset saivat piirtää oman kuvansa ja liimata ne yhteiselle kartongille, jossa luki ”*Jumalan perhe*”. Jatkoimme edellisen tuokion yhteisöllistä näkökulmaa, jossa lapset saavat taiteen kautta tehdä yhdessä teoksen. Kuitenkin jokainen lapsi sai toteuttaa oman osuutensa teoksesta. Tällä työskentelyllä halusimme havainnollistaa lapsille, että jokainen on tärkeä omana itsenään ja yhdessä olemme Jumalan perhe. Puuhastelun jälkeen kiinnitimme kuvan punaiselle langalle ja pidimme loppurukouksen. Lapset odottivat innoissaan uuden kuvan saamista ja värittämään pääsyä.

Palautteen keräsimme kysymyksillä mikä oli kivaa tässä tuokiossa ja opitko jotain uutta. Kaikki lapset pitivät eniten toiminnallisesta osiosta, koska he pääsivät piirtämään oman kuvansa ja liimaamaan. Käsillä tekeminen ja toiminnallisuus on nyt kolmen tuokion jälkeen noussut selvästi lapsille mieluisaksi. Lisäksi kaksi lasta mainitsi myös hernepussileikin mukavaksi leikiksi. Lapsilta kyseltiin punaiselle langalle kiinnitettävän kuvan avulla, mitä he olivat oppineet tämpäpäiväisestä tuokiosta. Lapset osasivat kaikki kertoa jotakin; isommat lapset osasivat kertoa tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin asioita Abrahamista ja kykenivät hahmottamaan tuokion aiheen kokonaisuutena. Nuoremmat lapset osasivat yksittäisiä asioita, mutta kokonaisuuden hahmottaminen ei vielä ihan onnistunut. Asiat olivat kuitenkin kaikille jääneet selvästi mieleen ja he olivat ymmärtäneet tuokion keskeisimmän asian, Jumalan perheen.

5.2.4 Liitto

Liitto-tuokion tavoitteena oli palauttaa mieliin tuttu kertomus Nooasta ja kertoa millaisen liiton Jumala teki Nooan kanssa sekä jatkaa aihetta Jumalan lupauksista. Halusimme laittaa lasten mielikuvituksen koetukselle ja harjoittaa heidän kuuntelutaitojaan, joten päätimme toteuttaa Nooan kertomuksen mielikuvamatkana ulkona. Käytimme hyväksemme päiväkodin pihalta löytyvää laivaa. Tuokion leikit linkitimme Nooan kertomukseen. Lapsia paikalla oli kuusi; neljä eskaria ja kaksi viskaria, kolme tyttöä ja kolme poikaa

Tuokiota olimme pitämässä yhdessä. Johannalla oli tuokiosta vastuu ja Mirvalla avustusvastuu. Tuokion toteutimme ulkona päiväkodin pihassa, jossa oli leikki-alueella iso laiva. Aloitimme tuokion tuttuun tapaan hernenpussikierroksella, jonka aikana jokainen lapsi sai kertoa oman nimensä ja lempivillieläimensä. Lapsi sai myös näyttää miten tämä eläin äänтелеe. Tämä oli lapsista hauskaa, he nauroivat ja odottivat vuoroaan innokkaasti. Tämän jälkeen lähdimme ”matkalle” Nooan arkkiin. Kertomusta Nooasta ja arkista kerrottiin samalla kun leikittiin olevamme Nooan arkissa. Aikuiset tukivat lasten mielikuvituksen käyttöä esittämällä välillä kysymyksiä ja toteamuksia. Näitä olivat muun muassa ”näettekö mitä tuo norsu tekee?”, ”ollaan ihan hiljaa, ettei vain säikäytetä eläimiä”, ”kuuletteko sateen ropinan?” ”osaisitteko tehdä sadeääntä?”, ”miltähän Nooasta mahtoi tuntua kun satoi niin monta päivää”. Tuokion aikana ei varsinaisesti pidetty opetuskeskusteluhetkeä, sillä koko mielikuvitusmatka kertomuksen myötä oli vuorovaikutusta lasten kanssa. Kertomuksen jälkeen poistuimme ”arkista” ja menimme leikkimään leikkejä: Pumppulaulu, Nooa rakenna -leikki ja Maa – meri – arkki -leikki. Leikin merkitys lapsen kehityksessä on suuri. Leikki kehittää lapsen sosiaalisia taitoja. Niiden myötä lapsen itsenäisyys, johtamiskyky, itsekuri, sääntöjen noudattaminen ja joustavuus kehittyvät. Leikin välityksellä lapsen on helppo tutustua toisiin ihmisiin. Lisäksi leikki myös rentouttaa ja laukaisee jännitystä. Ennen kaikkea leikki lisää lapsen mielikuvitusta. Leikkien jälkeen annoimme lapsille kuvan kiinnitettäväksi punaiselle langalle ja pidimme loppuroukosen sisaruspiirissä. Sisaruspiirin ideana on, että seisotaan ringissä ja laiteetaan kädet toisten kanssa ristiin.

Tuokion aikana lapset olivat hieman levottomia ja testailivat aikuisia. Uskomme myös, että ulkona oleminen aiheutti levottomuutta ja osallistumishaluttomuutta, sillä lapsilla ei yleensä ole ohjattuja leikkejä ulkona. Tämän sanoi ääneen myös Anja. Palautteen keräsimmme nimeämällä kullekin aikuiselle kunkin tuokiossa käytetyn leikin. Lapset saivat mennä sitä leikkiä vastaavan aikuisen luo, josta pitivät eniten. Maa-meri-laiva leikki oli neljän lapsen mielestä hauskin, Nooa-leikki yhden ja Pumppu-leikki yhden. Kysyimme myös jokaiselta lapselta mikä oli hauskinta ja miksi juuri se oli sinusta kivointa. Kaikkien lasten mielestä leikit olivat kivoimpia, koska niissä pääsi liikkumaan ja juoksentelemaan.

5.2.5 Laki

Laki-tuokion tavoitteena oli käsitellä Jumalan antamia käskyjä ja ohjeita rakkauden kaksoiskäskyn kautta. Rakkauden kaksoiskäskyn teeman mukaisesti otimme tuokion aiheeksi Laupias samarialainen -kertomuksen. Kertomuksen kautta pääsimme käsittelemään Jumalan lakia ja sen noudattamista. Johanna kävi pitämässä tuokion. Paikalla oli viisi lasta; kolme eskaria ja kaksi viskaria, kolme tyttöä ja kaksi poikaa.

Tuokion aloitimme hernepussikierroksella. Jo neljän edelliskerran perusteella lapset tiesivät mitä odottaa ja menivät oma-aloitteisesti istumaan lattialle rinkiin. Hernepussikierroksen aikana lapset saivat jälleen kertoa oman nimensä ja milloin on viimeksi auttanut jotakuta ja miten. Lapset olisivat halunneet keskustella tästä pitkään, mutta tuokion rajallisen keston takia emme voineet syventyä tähän pidemmäksi aikaa. Seuraavaksi vuorossa oli kertomus. Toteutimme kertomuksen kerronnan siten, että lapset pitivät silmät kiinni kertomuksen ajan ja keskittyivät kuuntelemaan. Kertomuksen jälkeen kerroimme, että lapset pääsisivät itse näyttelemään tämän kertomuksen. Jaoimme roolit kysymällä rooli kerrallaan kuka haluaisi esittää kyseistä roolia. Tämä osoittautui hyväksi tavaksi, sillä näin kukin lapsi pääsi esittämään mieluista hahmoa. Draamassa käsitellään lapselle tärkeitä asioita leikin, kertomuksen ja tarinoiden avulla. Draaman ja leikin kautta lapsi oppii käyttämään vuorovaikutustaitojaan, omaa persoonansa ja ajatteluaan. Lapsi oppii myös ilmaisemaan, tunnistamaan ja hy-

väksymään positiivisia ja negatiivisia tunteitaan turvallisesti draaman kautta. Draaman avulla mahdollistimme, että lapsi voisi käytännössä oppia miten kohdella toisia ihmisiä. Harjoittelimme näytelmää kolme kertaa niin, että Johanna luki kertomusta ja lapset toimivat sen mukaan. Koristelimme näyttämön tarpeellisilla somisteilla sekä puimme lapsille roolivaatteet. Näytelmän esitimme lopuksi päiväkodin muille lapsille. Sillä aikaa kun odotimme katsojia saapuvaksi, pidimme opetuskeskusteluhetken. Keskustelimme käskyjen merkityksestä ja miksi käskyt ovat olemassa. Kertasimme myös kuka käskyt sai ja missä. Lapset muistivat todella hienosti Mooseksen ja lain taulut. Esitettyämme näytelmän kiinnitimme kuvan punaiselle langalle ja pidimme loppurukouksen.

Palautteena kysyimme mikä oli mukavinta ja mistä ei pitänyt. Kaikkien mielestä näytelmän tekeminen oli kivaa. Mukavaa ei ollut kahden mielestä se, että ei saanut itse valita mitä roolivaatteita käyttää. Lapset olivat innoissaan näyttelemisestä ja ylpeitä siitä, että pääsivät esittämään näytelmät muille lapsille. Anjan mielestä näytelmän tekeminen oli hyvä idea ja hän kertoi lasten nauttineen siitä. Keskusteluun lasten oli aika vaikea keskittyä ja moni lapsi pyöri ympyrää juttelun aikana. Useaan otteeseen lasten huomiota piti kiinnittää keskusteluun ja tämä osio olisi ehkä kannattanut sijoittaa aikaan ennen näytelmän tekemistä, jolloin lasten keskittyminen ei olisi ollut näytelmässä ja yleisön odottamisessa vaan keskustelussa.

5.2.6 Lunastus

Lunastus-tuokion tavoitteena oli kerrata lasten kanssa pääsiäisen ajan tapahtumia sekä opettaa mikä merkitys Jeesuksen ristinkuolemalla ja ylösnousemuksella on ihmisen pelastuksen kannalta. Halusimme myös opettaa lapsille Isä meidän -rukouksen, koska se on kristinuskon keskeisin rukous ja sen vuoksi hyvä osata. Jeesuksesta puhuttaessa koimme sen hyväksi tähän kohtaan.

Kävimme pitämässä tämän tuokion yhdessä. Mirva oli tuokiosta vastuussa ja Johanna toimi avustajana. Paikalla oli yhdeksän lasta; neljä eskaria, kolme viskaria ja kaksi neljävuotiasta, kuusi tyttöä ja kolme poikaa.

Tuokion aloitimme jälleen hernepussikierroksella. Kukin lapsi sai kertoa oman nimensä ja kuka on hänen sankarinsa. Kertomuksen toteutimme niin, että Mirva kyseli lapsilta pääsiäisen tapahtumien kulusta ja piti huolta siitä, että kaikki pääsiäiseen liittyvät asiat tuli käsiteltyä. Lapset muistivat asioita todella hyvin. Samalla kun asioista keskusteltiin, keskustelun tukena toimi kuvakirja pääsiäisen tapahtumiin liittyen. Tämä tuki kertomuksen etenemistä kronologisesti ja samalla lapset pystyivät katsomaan kuvia muistamisen tukena. Tämän jälkeen oli puuhastelu-osio, jonka aikana lauloimme Tahdon muistaa pitkäperjantai -laulun. Tämän jälkeen jakaannuimme kahteen ryhmään. Toinen ryhmä teki hamahelmiristejä ja toinen oli salissa leikkimässä leikkejä. Tämän jakautumisen jouduimme toteuttamaan, koska huomasimme, että hamahelmitauluja ei ollutkaan yhtä monta kuin lapsia. Lopullisessa tuokiossa ei kuitenkaan tätä leikkiosiota tule olemaan, sillä taulujen määrä on hyvä varmistaa etukäteen. Meillä tätä mahdollisuutta ei ollut. Johanna leikki toisen ryhmän kanssa ja Mirva teki toisen ryhmän kanssa ristejä. Sitä mukaa kun ristin oli saanut valmiiksi sai tulla leikkimään ja ensiksi leikkimässä olleet pääsivät tekemään omaa ristiä. Hamahelmiristin tekemisellä halusimme kehittää ja tukea lapsen hienomotorisia taitoja. Tämän jälkeen kiinnitimme kuvan punaiselle langalle ja rukoilimme Isä meidän -rukouksen.

Palautteen keräsimme tällä kertaa siten, että kukin aikuinen oli nimetty yhdeksi tuokion osaksi ja lapset saivat mennä sen aikuisen luo, jonka nimetystä tehtävästä pitivät eniten. Lapsilta myös kysyttiin miksi he pitivät valitsemastaan osiosta. Kahden lapsen mielestä leikkiminen ja seitsemän lapsen mielestä oman hamahelmiristin tekeminen oli mukavinta, koska niissä sai tehdä käsillä sekä liikkua.

5.2.7 Lähetys

Lähetys-tuokion tavoitteena oli opettaa lapsille mitä on lähetystyö ja miksi lähetystyötä tehdään sekä antaa heille konkreettinen esimerkki siitä miten lähetystyötä voi tehdä omassa kotimaassa ja omasta kotimaasta käsin. Halusimme

myös, että lapset ymmärtäisivät, että ei tarvitse olla aikuinen ihminen, jotta lähetystyötä voisi tehdä.

Kävimme yhdessä pitämässä lapsille tuokion lähetyksestä. Johannalla oli vastuu tuokiosta ja Mirva oli avustamassa. Paikalla oli viisi lasta: kolme eskaria ja kaksi viskaria, kolme tyttöä ja kaksi poikaa. Lasten vanhemmille oli aiemmin välitetty kirje (liite 2) jossa oli kerrottu tuokion aiheesta. Kirjeessä kerroimme, että tuokiomme aiheena on lähetystyö ja tarkoituksena on osallistua Operaatio Joulun Lapsi -keräykseen. Keräys on Patmos Lähetyssäätiön joulukeräys, joka tavoittaa tuhansia lapsia vuosittain. Tänä vuonna joulupaketit menevät Romaniaan ja Moldovaan, jossa monet lapset elävät hökkeleissä ja maalattiaisissa maajoissa tai tuberkuloosisairaalassa tai muussa lasten laitoksessa. Paketeissa olevat pehmolelut, hygienia tuotteet, vaatteet ja koulutarvikkeet ilahduttavat lapsia ja kertovat, että he ovat arvokkaita eikä heitä ole unohdettu. Paketin mukana lapselle menee aina myös jouluevankeliumi. Pyysimme vanhempia osallistumaan valitsemalla lapsen kanssa jonkin asian; esim. lelu, hygienia välineitä, vaate, jonka lapsi lahjoittaisi lähetystyöhön ja tuomaan sen päiväkotiin lähetystuokion päivänä. Lähes kaikkien vanhemmat olivat muistaneet välittää jotakin lasten mukana.

Tuokion aloitimme perinteeksi muodostuneella hernelpussikierroksella, jonka aikana lapsi sai kertoa oman nimensä sekä mihin maahan hän haluaisi matkustaa. Tämän jälkeen kerroimme kertomuksen Miliam-nimisestä kenialaisesta työstä ja miten lähetystyö on vaikuttanut hänen elämäänsä. Kertomuksen jälkeen keskustelimme lasten kanssa lähetystyöstä ja miksi lähetystyötä tehdään. Lapset tiesivät kertoa, että Jeesus on lähettänyt kaikki ihmiset kertomaan Hänestä evankeliumia. Kerroimme, että puuhasteluna tekisimme joulupaketin jollekin lapselle Romaniaan. Tästä heräsi keskustelua lasten kanssa siitä kuinka kaikilla lapsilla maailmassa ei ole yhtä hyvin asiat kuin suomalaisilla lapsilla. Lapset pohtivat orpoutta ja lastenkodissa asumista. Lapset halusivat tietää oliko kertomuksen tyttö Miliam oikeasti olemassa. Kerroimme, että Miliam on keksitty hahmo, mutta tyttöjä kuten Miliam on oikeasti olemassa. Anjalla on kummipoika Afrikasta ja hän näytti lapsille kuvaa tästä pojasta sekä kertoi mitä tarkoittaa, että hän on kummi. Lapset pohtivat myös mitä kummius Suomessa tarkoittaa ja

mikä on kummisetä tai -täti. Tämä keskustelu lähti lasten aloitteesta eikä ollut suunniteltua, mutta päätimme keskustella näistä aiheista, koska ne tuntuivat lapsia kovasti kiinnostavan ja mietityttävän. Keskustelun jälkeen katsoimme yhdessä mitä kaikkea tavaraa meillä olisi Operaatio Joulun lapsi -keräykseen laitettavana. Laitoimme tavarat joululahjapaperilla koristeltuun kenkälaatikkoon. Tämän jälkeen pyysimme lapsia piirtämään jonkin kivan kuvan, jonka liimaisimme korttiin. Korttiin kirjoitimme Romaniaksi ”hyvää joulua” sekä lapset saivat kirjoittaa omat nimensä. Kortin askartelun jälkeen lauloimme Siunaa koko maailmaa -virren. Laulamisen jälkeen kiinnitimme kuvan punaiselle langalle ja pidimme loppurukouksen. Johanna toimitti paketin Patmos -lähetysäätiön keräyspisteeseen.

Palautteena kysyimme mikä oli mukavinta ja miksi, miltä lahjan tekeminen tuntui. Kaikkien lasten mielestä lahjan antaminen oli mukavaa ja heistä oli erityisen mukava antaa omastaan kun itsellä on paljon leluja, jotta muillakin lapsilla olisi leluja joilla leikkiä.

5.2.8 Loppu

Viimeisen tuokion tavoitteena on opettaa mitä kristinuskossa ajatellaan lopun ajan tapahtumista ja taivaasta. Lisäksi tarkoituksena on kerrata kuvien avulla mitä tuokioiden aikana on puhuttu, jotta pelastushistoriasta tulisi selkeä kokonaisuus. Mirva kävi pitämässä päiväkodilla viimeisen tuokion. Paikalla oli viisi lasta: kolme eskaria ja kaksi viskaria, kaksi tyttöä ja kolme poikaa.

Tuokion aloitettiin perinteisesti hernepussikierroksella, jonka aikana kukin lapsi sai kertoa oman nimensä sekä mitä haluaa tehdä Jeesuksen kanssa taivaassa. Tämän jälkeen oli vuorossa kertomus lopun ajoista, jonka tueksi oli piirretty liitutaululle kuvat lampaasta ja vuohesta. Kertomuksen jälkeen keskustelimme lasten kanssa miltä ajatus taivaaseen pääsemisestä tuntuu, miten ihminen pelastuu, kaikki minkä teemme lähimmäisellemme teemme Jeesukselle ja Jeesuksen uskovina meillä on paikka taivaassa. Puuhastelu-osion aluksi käytiin läpi *Raamatun* punainen lanka seinällä roikkuvan punaisen langan kuvien avulla. Lapset

muistivat hyvin mitä eri tuokioissa oli tapahtunut. Joidenkin tuokioiden kohdalla täytyi vähän auttaa ja muistuttaa, mutta pääasiassa lapset muistivat hyvin. Tämän jälkeen lapset saivat valmistaa itselleen oman kuvaraamatun punaisen langan kuvista otettujen kopioiden avulla, jotka he ovat saaneet itse värittää. Tämä sen vuoksi, että lapsille voisi jäädä joitain konkreettista mukaan tuokioista muistutuksena Jumalan pelastussuunnitelmasta.

Palautekysymykset lapsilta tällä kertaa olivat mikä oli kivaa ja miksi se oli sinusta kivaa. Kaikki lapset pitivät oman kannen tekemisestä ja kivalta tuntui myös oman kannen esittelemisen muille lapsille.

5.2.9 Työntekijän palaute sekä materiaalin arviointi ja muokkaus

Tuokioitamme seurasi ja arvioi päiväkodin johtaja Anja Nevalainen. Saimme jokaisen tuokion jälkeen lyhyen suullisen palautteen ja kirjallisesti saimme tuokiokokonaisuudesta kokoavan palautteen. Päällimmäisin palaute oli se, että olimme saaneet aikaan uskomattoman hienon kokonaisuuden, josta Anja ja lapset olivat mielissään. Anja sai myös omaan työhönsä uusia ideoita. Myös seinälle laitetuista kuvista pidettiin paljon. Saimme rakentavana palautteena, että tuokioihin voisi lisätä jokaiseen jonkin aiheeseen liittyvän Raamatun jakeen sekä toiveena oli myös, että lauluja voisi olla enemmän. Anja oli kiinnostunut myös siitä, että mistä opinnäytetyömateriaalimme voi löytää, jotta sitä voisi suositella myös muille päiväkodeille ja kristillisille yhteisöille. Lupasimme välittää hänelle Internet-osoitteen, josta työmme löytyy sen valmistuttua.

Palaute lasten osalta on se mitä olemme keränneet jokaisen tuokion lopuksi. Päätelmämme näistä palautteen keruista on nyt kaikkien tuokioiden pitämisen jälkeen, että lapset ovat nauttineet valmistamistamme tuokioista. Erityisesti toiminnalliset osuudet ovat olleet lapsille mieluisia. Toiminnallisuus ei kuitenkaan vienyt huomioita pois kertomuksesta tai jättänyt raamatunopetusta vähäisempään valoon. Toiminnallisten osioiden tarkoituksena oli tukea lasten oppimista ja ylläpitää lasten mielenkiinto aiheeseen. Halusimme myös käyttää opetuksessa erilaisia metodeita, sillä me kaikki opimme vähän eri tavalla. Emme halun-

neet lähteä kehittämään mitään monimutkaisia opetusmetodeja ja toimintoja vaan pysyttelimme yksinkertaisissa menetelmissä. Ei siksi, ettei meillä olisi ollut ideoita ja intoa vaan siksi, että halusimme kehittää materiaalin, josta olisi oikeasti hyötyä Agapelle ja päiväkodin toiminnalle. Materiaalissa ei voi myöskään olla monimutkaisia toimintoja sen vuoksi, että materiaali toteutetaan päiväkodissa aina pääsääntöisesti yhden vetäjän voimin.

Materiaalin muokkauksen toteutimme sekä lapsilta saamamme palautteen, Anjalta saamamme palautteen että omien kokemuksiemme perusteella. Erityisesti muokkasimme tuokioissa kysyttäviä kysymyksiä sopivammiksi. Lisäsimme myös Anjan toiveen pohjalta lauluja tuokioihin sekä jakeita *Raamatusta* jokaiseen tuokioon. Valitsimme meidän mielestämme yhden sopivan jakeen jonka laitoimme materiaalin osaksi ja lisäksi laitoimme materiaalin jokaiseen tuokioon laatikon, jossa on listattuna lisää aiheeseen liittyviä raamatunjakeita.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme tekeminen on ollut pitkä prosessi. Aloitimme työn tekemisen syksyllä 2011 ja syksyllä 2012 olemme saaneet sen päätökseen. Tarkemmin työn eri vaiheista olemme kirjoittaneet lukuun kahdeksan. Opinnäytetyön tekeminen kahdestaan on ollut molempien mielestä hedelmällistä. Kummallakaan meistä ei ollut halua lähteä tekemään näin suurta projektia yksinään. Parin kanssa yhdessä tekeminen on auttanut erityisesti tilanteissa, joissa motivaatio on ollut toisella kadoksissa. Hankalinta yhdessä tekemisessä on ollut se, että aina ei ole voinut olla varma siitä, mitä on tehty ja mitä tekemättä. Myös teoria-tiedon päällekkäisyyden välttäminen on tuottanut haasteita. Nämä asiat ovat johtuneet siitä, että emme ole aina olleet fyysisesti samassa paikassa kirjoittamassa. Olemme kuitenkin yrittäneet paikata näitä epäkohtia pitämällä aktiivisesti yhteyttä sähköpostin, puhelimen ja Facebookin välityksellä sekä lähettämällä toiselle aina päivän päätteeksi sen hetkisen työn.

Materiaalin tekeminen on ollut haastavaa, opettavaista ja hauskaa. Haasteeksi olemme kokeneet sen, miten tuokioista saadaan erilaisia ja lapsia kiinnostavia sekä lasten kehitystä ja oppimista tukevia kokonaisuuksia. Molemmat ovat ohjanneet aikaisemmin erilaisia ryhmiä ja pitäneet raamattuopetuksia sekä valmistaneet pieniä raamattutyöskentelyjä. Johannalla on enemmän kokemusta lasten kanssa työskentelystä, mutta molemmilla on kuitenkin enemmän kokemusta nuorten kanssa tekemisestä. Haasteena on siis ollut miettiä, miten opetan *Raamattua* nimenomaan lapsille. Kohderyhmämme lapset ovat kristillisessä päiväkodissa ja tulevat pääasiassa kodeista joissa kristillisuus on vahvasti läsnä arjessa. Haastavaa tästä näkökulmasta on ollut miettiä miten saadaan pienten lasten raamattuopetuksesta nimenomaan kohderyhmän lapsille tarpeeksi haastavaa, koska pohjatietämys kristinuskosta näillä lapsilla on todella hyvä verrattuna keskiverta suomalaiseseen 5-vuotiaaseen.

Raamattuopetusmateriaalimme on haastava ja suunnattu kristilliseen päiväkotiin. Materiaalia voi käyttää kuka tahansa seurakunnan tai kristillisen päiväkodin

työntekijä. Materiaalin käyttäjältä edellytetään tällöin kuitenkin vahvaa pohjatietämystä tai valmiutta perehtyä käsiteltävään aiheeseen sekä taitoa soveltaa ja muokata materiaalin osia omaan käyttötarkoitukseen sopivaksi. Materiaalimme ei sovi esimerkiksi kunnalliseen päiväkotiin tai seurakunnan lapsityöhön, koska keskustelukysymykset ovat liian vaikeita. Niiden tarkoitus on syventää tietämystä ja opettaa uutta jo hyvän pohjatietämyksen omaaville lapsille. Seurakunnassa materiaalia voi käyttää mahdollisesti varhaisnuorisotyön puolella isompien lasten kanssa. Kannustamme kuitenkin jokaista materiaalista kiinnostunutta sitä tutkimaan ja pitämään tuokiot ryhmälle soveltuvin osin, esimerkiksi jättämällä vaikeat kysymykset ja keskusteluosuuden pois tai muokkaamalla kysymykset ryhmän tason mukaisiksi.

Teorian kirjoittaminen on ollut opettavaista. Koulutuksessamme lasten oppimista ja kehitystä on käsitelty jonkin verran ja siksi teorian kirjoittaminen on ollut hyvää jo opitun kertausta. Lastentarhanopettajapätevyyteen valmistavasta kurssista ei opinnäytetyön kannalta ollut hyötyä, koska kurssilla ei lasten kehitystä ja tapaa oppia käsitelty. Teorian yhdistäminen käytäntöön on ollut haastavaa. Perustietämys opettamisesta, lapsen kehityksestä sekä kristillisestä kasvatuksesta on molemmilla ollut hyvä. Kuitenkin sen perusteleminen, miksi olemme valinneet juuri tietyt tavat opettaa ja jonkin tietyn leikin, on ollut haaste.

Opinnäytetyömme tekeminen on ollut molemmille opettavainen ja ammatillisesti kasvattava kokemus. Tietämyksemme lapsen kehityksestä ja tavasta oppia sekä kristillisestä kasvatuksesta on syventynyt. Ryhmän ohjaaminen on haastanut meitä miettimään tapojamme ohjata ryhmää ja parantanut ryhmänhallintataitojamme. Opinnäytetyöprosessi on valmistanut meitä henkisesti työelämään. Koemme myös, että voisimme joskus työskennellä päiväkodissa sekä oivalsimme tämän työn kautta, että meillä on myös valmiudet toimia seurakunnassa lapsityön parissa.

Koemme, että materiaalimme on merkittävä, sillä olemme kehittäneet sen avulla päiväkotia Agapen raamattuopetusta. Lisäksi olemme kehittäneet raamattuopetusmateriaalin päiväkotikäisille, joiden tuntemus ja tietämys *Raamatusta* ja kristinuskosta on vahva. Opinnäytetyömme ja materiaalimme on myös ensimmäinen.

mäinen opinnäytetyönä tehty raamattuopetusmateriaali, joka on suunnattu kristilliseen päiväkotiin. Pelastushistoria on tärkeä aihe, joka tiivistää kristinuskon syvimmän olemuksen. Valmiiksi materiaaliksi koottuna se antaa mahdollisuuden jokaiselle lapselle oppia uutta Raamatusta ja Jumalan suuresta pelastussuunnitelmasta jokaista ihmistä varten. Toivomme, että materiaalista voisi olla jatkossa hyötyä itsemme ja päiväkotia Agapen lisäksi muille kristillisille päiväkodeille sekä seurakunnille.

LÄHTEET

- Alopaeus-Karhunen, Pirkko-Liisa 2004. Kuvataide kristillisessä kasvatuksessa. Teoksessa Heinonen, Luodeslampi & Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 13–23.
- Barnhouse, Ruth Tiffany 1992. Fundamentalism as a way of seeing the world. Viitattu 23.10.2012. Saatavissa <http://rphelsp.helmet.fi/ebsco-web/ehost/detail?sid=3d1ce69f-ec77-4de7-aa53-af6d435c7e6e%40sessionmgr114&vid=1&hid=119&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=fth&AN=9408184589>. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Dunderfelt, Tony 1997. Elämänkaaripsykologia. Helsinki: WSOY.
- Einon, Dorothy 2002. Luova lapsi. Hämeenlinna: Karisto.
- Hansson, Jorunn 2009. Små barn kan! Om barns utveckling & lärande 0-5 år. Västerås: Forma Publishing.
- Holm, Nils G. 2004. Teologiaa lasta varten – uskonnonpsykologisia näkökohtia. Teoksessa Heinonen, Luodeslampi & Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 25–47.
- Hämäläinen, Juha & Nivala, Elin 2008. Kasvatustiede; Pedagogisen ihmistyöntiede. Suomi.
- Ijäs, Kirsti 2009. Arvot asuvat kotona – ajatuksia perhearvoista. Helsinki: Kirjapaja.
- Janatuinen, Mailis i.a. Kahdeksan ällää. Viitattu 2.10.2012. <http://www.opko.fi/palvelut/opiskelijat-suuri-kertomus.html>. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Juhela, Sanna & Rautanen, Julia 2010. Luomisesta ikuiseen iloon. Toiminnallisia Raamattuopetuskertoja 3–6-vuotiaiden lasten kasvatukseen. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Kauniaisten toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kangasmaa, Tiina 2004. Draama lapsityössä. Teoksessa Heinonen, Luodeslampi & Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 205–216.

- Kinnunen, Saara 2011. Lapsen usko. Miten tukea lapsen hengellistä kasvua?
Hämeenlinna: Karisto.
- Koistinen, Paula; Ruuskanen, Susanna & Surakka, Tuula 2004. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.
- Luumi, Pertti 2008. Narratiivisuus uskon äidinkielenä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 305–321.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007. Uskoo itse tai ei, uskontokasvatus mietittävää. Viitattu 17.10.2012.
http://www.mll.fi/ajankohtaista/tiedotteet_ja_uutiset/?x41088=1677388.
Tuloste tekijöiden hallussa.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. Sosiaalisten taitojen kehitys. Viitattu 13.11.2012.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/2_3-vuotias/sosiaaliset_taidot/. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 63–82.
- Muurinen, Erja & Surakka Tuula 2001. Lasten ja nuorten hoitotyö. Helsinki: Tammi.
- Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Opetushallitus 2010. Esiopetussuunnitelman perusteet. Viitattu 14.11.2012.
http://oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2010.pdf.
- Paasolainen, Tuuli 2004. Musiikki lasten kanssa. Teoksessa Heinonen, Luodenslampi & Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 183–188.
- Pellikka, Ismo 2011. Voiko uskontokasvatus kasvattaa? Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell, 151–161.
- Perustuslaki 1999/731. 11.6.1999. Viitattu 15.11.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

- Petäjä, Heljä 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 212–130.
- Piironen-Malmi, Ulla & Strömberg, Seija 2008. Välittämisen pedagogia. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.
- Pruuki, Lassi 2010. Hengellinen lapsi. Teoksessa Jokela, Eero; Pruuki, Heli. Jo iso, vielä pieni; Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten keskus, 207–221.
- Päiväkoti Agapen varhaiskasvatussuunnitelma. i.a. Viitattu 20.2.2012.
<http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/63175a004a175db798e5f83d8d1d4668/Pk+Agapen+vasu160211.pdf?MOD=AJPERES&lmod=1276399571>
Tuloste tekijöiden hallussa.
- Pääjoki, Tarja 2011. Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell, 109–121.
- Ruokonen, Inkeri 2011. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Hujala, Eeva & Turha, Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell, 122–135.
- Ruokonen, Inkeri & Ruismäki, Heikki 2010. Musiikin merkitys lapsen kauneudentajuun ja ihmisyyteen kasvamisessa. Teoksessa Ubani, Kallioniemi & Luodeslampi (toim.) Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus, 209–224.
- Ruokonen, Inkeri; Rusanen, Sinikka & Välimäki Anna-Leena (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Opas 3. Helsinki: Yliopistopaino.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 287–304.
- Saarinen, Seija 1997. Kohti konstruktivistista oppimiskäsitystä. Teoksessa Luukkonen, Liisa (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: Lasten Keskus, 50–59.

- Salo, Saara, 2002. Kiintymyssuhteiden merkitys elämän aikana. Teoksessa Sinkkonen, Jari (toim.) Pesästä lentoon – Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 44–77..
- Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy. Viitattu 25.10.2012
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Suur-Helsingin kristillinen koulu ja päiväkot. i.a. Viitattu 20.2.2012.
http://www.kristillinenkoulu.org/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=59&lang=en. Tuloste tekijöiden hallussa.
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989. Viitattu 15.11.2012.
http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/LOS_A5fi.pdf. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Wennermark, Pirjo-Liisa 2004. Raamattu lapsityössä. Teoksessa Leena Heinen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 135–150.
- Tynjälä, Päivi 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. 1.–2. painos. Helsinki: Tammi.
- Uusikylä Kari & Piirto Jane 1999. Luovuus. Juva: Atena Kustannus.

LIITTEET

LIITE 1 – Kysely vanhemmille

Hei !

Olen ollut lastenne päiväkodissa harjoittelussa seitsemän viikon ajan. Opiskelen Diakonia-ammattikorkeakoulussa Kauniaisten toimipaikassa viimeistä vuotta. Jouluna minun olisi tarkoitus valmistua sosionomiksi ja kirkon lapsi- ja nuorisotyönohjaajaksi, lisänä saan myös kelpoisuuden lastentarhanopettajaksi.

Olen tekemässä opiskelijatoverini Johanna Stenbergin kanssa opinnäytetyönä raamattuopetusmateriaalia esikouluikäisille. Päiväkoti Agape on suostunut yhteistyökumppaniksemme ja on ensimmäinen kristillinen päiväkoti, joka saa materiaalin käyttöönsä. Tarkoituksena on myös, että materiaalia voisi tarvittaessa soveltaa pienemmille. Pyrimme tekemään materiaalin, joka tukisi erilaisia oppijoita ja olisi mielekästä ja opettavaista lapsille. Se tulee sisältämään mm. leikkiä, laulua, askartelua.

Haluaisimme, että vanhemmat pääsisivät mukaan vaikuttamaan siihen, että minkälaisen materiaalin valmistamme. Tämän vuoksi lähetän teille tämän viestin ohessa tämän lyhyen kyselyn, johon toivoisimme saavamme vastauksianne. Kasvatuskumppanuuden vuoksi koemme tärkeänä sen, että saamme kuulla teitä vanhemmat, jotta voisimme parhaamme mukaan valmistaa materiaalin, joka tukisi ja kehittäisi parhaansa mukaan päiväkotimme kristillistä kasvatustyötä. Erityisen tärkeää olisi kuulla niitä teemoja, joita tämän päivän lapsen elämässä olisi tärkeää käsitellä kristillisestä näkökulmasta.

Kysely palautetaan nimettömänä päiväkodille mukana olevassa kirjekuoressa suljettuna. Kuoreen voitte kirjoittaa ”Mirva”, niin vastaukset palautuvat oikealla henkilölle. Kyselyn palautus on **4.5. 2012** mennessä. Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti eikä kenenkään yksittäisen vastaajan vastaukset ole tunnistettavissa opinnäytetyössämme.

Kiitoksia paljon yhteistyöstänne!

Ystävällisin terveisin

Mirva Rannantie

mirva.rannantie@student.diak.fi

KYSELY PÄIVÄKOTI AGAPEN VANHEMMILLE

Ympyröikää kyselystä vaihtoehto, joka parhaiten vastaa tilannettanne.

1. Kuka vastasi kyselyyn?

isä

äiti

molemmat

muu huoltaja, kuka: _____

2. Montako lasta teillä on päiväkotia Agapessa?

_____

3. Mihinkä ikäryhmään lapsenne kuuluu/kuuluvat?

2-4-vuotiaat

5-7-vuotiaat

4. Lapsenne käy kristillistä päiväkotia. Mitä odotatte päiväkodilta?

---

5. Miten kristillisyyden näkyminen päiväkodin arjessa ja tuokioiden (esim. aamupiiri, jumppa, muskari..) sisällöissä?

---

6. Miten päiväkotiki on antanut tietoa toiminnastaan (arjesta, tuokioista yms.)?

---

7. Oletteko saaneet tarpeeksi tietoa toiminnasta?

Kyllä

En

Jos ette ole saaneet tarpeeksi tietoa, niin mitä tietoa olisitte halunneet saada?

---

8. Miten haluaisitte saada tietoa?

Sähköposti

Puhelimitse: tekstiviesti/puhelu

Lasten lokeroon jaetulla postilla

Muu, miten? _____

9. Sen perusteella, mitä olette saaneet päiväkodista tietoa ja mitä lapsenne on kertonut, niin mitä mieltä olette raamattuopetuksen määrästä?

Raamattuopetusta on liikaa.

Raamattuopetusta on sopivasti.

Raamattuopetusta on liian vähän.

En osaa sanoa.

Jos vastasitte, että opetusta on liikaa tai liian vähän, niin pyytäisin perustelemaan vastauksenne.

---

10. Toivoisin päiväkodissa käsiteltävän Raamatun valossa seuraavia teemoja. Esim. lähetys, luottamus, rehellisyys, pelko, vuorovaikutustaidot..

---

11. Haluaisin vielä sanoa...

Kiitos vastauksistanne! 😊

LIITE 2 – Kirje vanhemmille liittyen lähetystyötuokioon

Hei vanhemmat!

Olemme Mirva Rannantie ja Johanna Stenberg ja olemme tekemässä lapsenne päiväkoitiin, Päiväkoti Agapehen raamattuopetusmateriaalia. Materiaali on opinnäytetyömme Dia-konia-ammattikorkeakouluun. Materiaalimme koostuu kahdeksasta opetuskerrasta ja olemme pitäneet jo 5 kertaa. Ensi kerralla tarkoituksenamme on puhua lasten kanssa lähetystyöstä ja tehdä yhdessä jotain konkreettista.

Olemme ajatelleet koota lasten kanssa paketin JOULUNLAPSI-keräykseen. Keräys on Patmos Lähetysäätiön joulukeräys. Operaatio Joulun Lapsi –keräys tavoittaa tuhansia lapsia vuosittain. Tänä vuonna joulupaketit menevät Romaniaan ja Moldovaan, jossa monet lapset elävät hökkeleissä ja maalattiaisissa majoissa, tai tuberkuloosisairaalassa tai muussa lasten laitoksessa. Paketeissa olevat pehmolelut, hygieniatuotteet, vaatteet ja koulutarvikkeet ilahduttavat lapsia ja kertovat, että he ovat arvokkaita eikä heitä ole unohdettu. Paketin mukana lapselle menee aina myös jouluevankeliumi. (lisää infoa www.joulunlapsi.fi)

Haluaisimme tehdä lastenne kanssa yhden tällaisen paketin ja toivoisimme teidän vanhempien apua tässä. Toiveenamme olisi, että voisitte lapsen kanssa yhdessä miettiä mitä haluaisitte jollekin pienelle noin 4-6-vuotiaalle tytölle lahjoittaa.

LAHJA IDEOITA

Lelut: leikkiauto, pallo, nukke, nalle, huuliharppu, jojo, hyppynaru, kiiltokuvat

Koulutarvikkeet: penaali, lyijykynät, kumi, teroitin, puuvärit, crayon tms. värituskynät (ei tussikyniä), auringon valolla toimivat laskimet, värituskirjat,

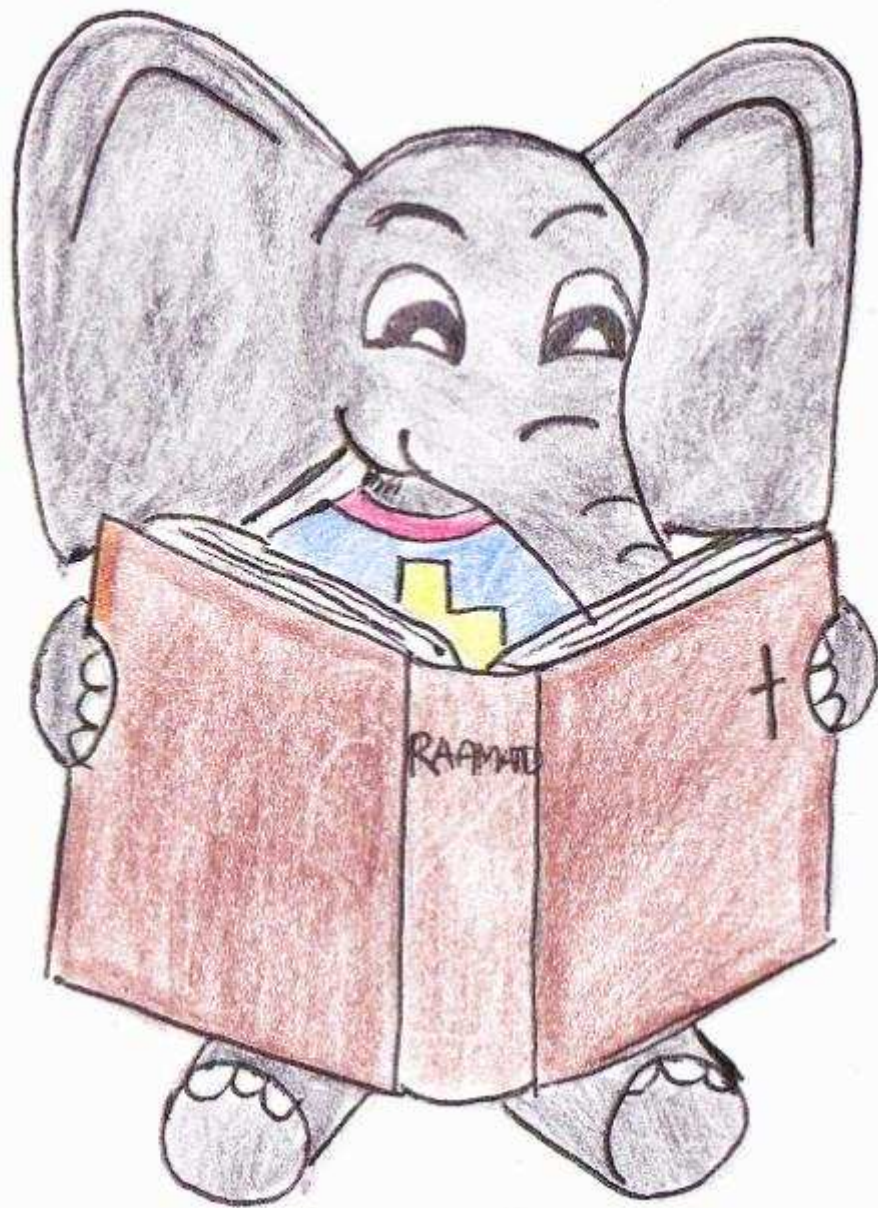
Hygienia-tuotteet: hammasharja ja – tahnat, palasaippua, hiusharja tai – kampa

Muuta: poolopaita tai pitkähihainen t-paita, pipo, käsineet, sukat, ilman paristoja toimiva taskulamppu, karkkipussi (viim. myyntipäivä 2013 puolella)

ÄLÄ laita laatikkoon ruokatarvikkeita, suklaata, irtotavaraa, salmiakki- tai lakritsakarkkeja, kynttilöitä, lasitavaraa, saksia, sotaleluja tai pelikortteja, aitoja koruja ja kelloja, tai käytettyjä vaatteita.

LIITE 3 – Raamattuopetusmateriaali Pelastuksen lähteellä

Pelastuksen lähteellä

Mirva Rannantie & Johanna Stenberg

Hyvä raamattumateriaalin käyttäjä,

toivomme, että tuottamastamme materiaalista on Sinulle ja ryhmällesi hyötyä ja iloa.

Tämä raamattuopetusmateriaali on suunniteltu käytettäväksi kristillisessä päiväkodissa 4-6-vuotiaiden lasten kanssa. Ryhmäkooksi suosittelemme 4-10 lapsen ryhmää. Materiaalia voidaan käyttää myös seurakunnan varhaisnuorisotyössä ja kouluikäisten lasten pyhäkouluissa. Materiaalimme kohderyhmänä olleiden lasten perustietämys Raamatusta on hyvä ja siksi materiaali on esimerkiksi keskustelujen osalta vaativaa ja soveltuu myös isommille lapsille.

Materiaali käy läpi kahdeksassa tuokiossa Raamatun punaisen langan; pelastushistorian. Aiheet ovat, luominen, lankeemus, lupaus, liitto, laki, lunastus, lähetys ja loppu. Tuokiot sisältävät muun muassa draamaa, kädentaitoja, leikkejä ja lauluja. Pyrimme käyttämään erilaisia toiminnallisia menetelmiä, jotka tekisivät lasten oppimisesta mielekästä ja samalla myös tukisivat heidän kasvuaan ja kehitystään. Jokainen tuokio kestää noin tunnin ja rakentuu aloituksesta eli herne pussikierrroksesta, aiheeseen liittyvästä Raamatun jakeesta, Raamatunkertomuksesta, opetuksesta ja sen pääkohdista, keskustelusta, puuhastelusta, kuvan laittamisesta punaiselle langalle sekä loppurukouksesta.

Tuokiot ovat kaikki suunniteltu isommaksi kokonaisuudeksi, mutta niitä on mahdollista käyttää myös kokonaisuudesta irrallisina osina. Tuokioiden rakennetta ja toimintoja on mahdollista muokata

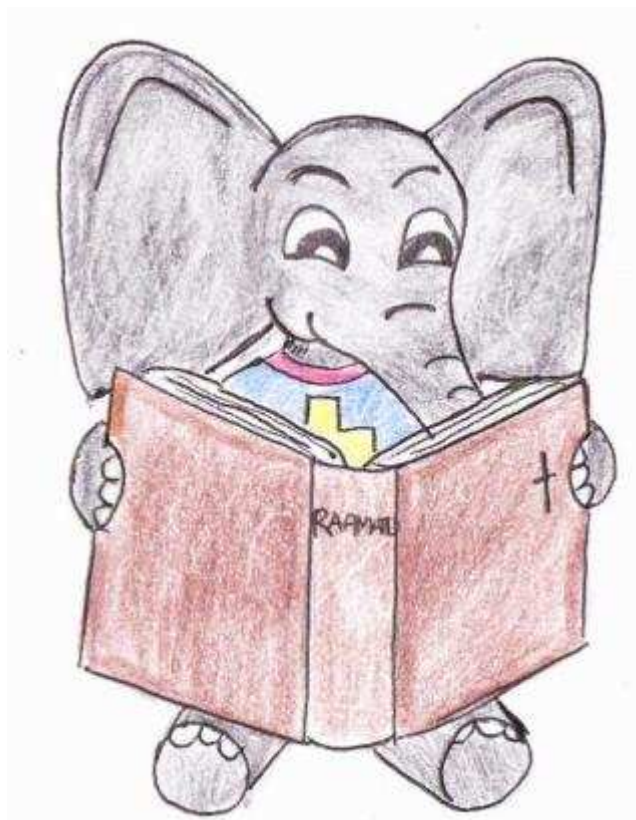
omalle ryhmälle sopivaksi. Toivomme kuitenkin, että ennen jokaisen tuokion pitämistä perehdyt tuokioon etukäteen, jotta osaat varata tarvittavat materiaalit.

Tuokion Raamatunkertomukset on kirjoittanut Johanna ja kuvitukset tehnyt Mirva. Näitä ja koko materiaalia saa vapaasti käyttää kuka tahansa, mutta toivomme, että kunnioitat tekijänoikeuksia, etkä julkaise tai julkisesti käytä niitä ilman tekijöiden lupaa.

Kiitokset päiväkotii Agapelle ja sen lapsille joiden kanssa tuokioita saimme kokeilla sekä Anja Nevalaiselle, joka on tuokioitamme ollut seuraamassa ja antanut parannusehdotuksia materiaalin lopullista versiota varten.

Kauniaisissa 28.10.2012

Mirva Rannantie & Johanna Stenberg

MATERIAALIN SISÄLLYS

SISÄLLYS

OHJEITA TUOKIOIDEN PITÄMISEEN	6
LUOMINEN	8
LANKEEMUS.....	12
LUPAUS.....	18
LIITTO	23
LAKI.....	29
LUNASTUS.....	34
LÄHETYS.....	39
LOPPU.....	43
LÄHTEET	48
LIITE 1 – Kuvat tuokioihin.....	49
LIITE 2 – Kirje vanhemmille liittyen lähetystyötuokioon.....	59

OHJEITA TUOKIOIDEN PITÄMISEEN

Pelastuksen lähteellä -tuokioissa keskeisenä osana on Raamatun punainen lanka eli pelastushistoria. Tämän vuoksi ennen ensimmäistä tuokiota kiinnitetään tilan seinälle punainen lanka, jonne kiinnitetään kunkin tuokion päätteeksi aiheeseen liittyvä kuva. Aiheeseen liittyvä kuva löytyy kunkin tuokion jälkeen.

Materiaalin lopusta löytyy kaikki kuvat mustavalkoisina. Kunkin tuokion lopuksi jokaiselle lapselle annetaan kopio aiheeseen liittyvästä kuvasta, jonka he saavat värittää haluamallaan tavalla. Lasten kuvat on hyvä kerätä talteen, sillä niitä tarvitaan viimeisessä tuokiossa (kts. Loppu-tuokio).

Ennen tuokion pitämistä:

1. Perehdy tuokion sisältöön hyvin etukäteen.

- kertomukseen, kysymyksiin sekä toiminnalliseen osioon*

2. Valmistele tuokio etukäteen.

- varaa tarvittavat tarvikkeet etukäteen (askartelutarvikkeet, tulostettu kuva langalle sekä lapsille värityskuvat)*

Miten elävöitän kertomuksia?

Kertomuksia kerrottaessa on hyvä perehtyä kertomukseen etukäteen, jotta sen apuna pystyy käyttämään luovia menetelmiä.

Voit käyttää hyödyksesi esimerkiksi:

- Flanellokuvia*
- Piirtämistä / maalaamista*
- Mielikuvamatkailua*

Ehdotuksia tuokioihin:

❖ Luominen

- Leikkaa kartongista valmiiksi Jumalan luomia asioita; taivas, maa, valo, aurinko, kuu, tähdet jne. Kertomuksen edetessä rakenna Jumalan luomakuntaa seinälle/taululle. Jotta luomakuntaan saa moniulotteisuutta voit asettaa pöydän seinän viereen ja käyttää sitä apunasi.*

❖ Lütto

- Lasten kanssa voi suorittaa kertomuksen edetessä mielikuva-matkailua: miltä tuntuu olla arkissa? mitä eläimiä arkkiin menee? jne. Katso lisää ideoita Lütto-tuokion kertomuksen lopusta.*

❖ Laki

- Tuokiossa toteutetaan Laupias samarialainen -kertomus näytelmänä. Jos haluat voit ennen tätä tuokiota sopia päiväkodin muiden ryhmien kanssa, että he tulisivat katsomaan esitystä, joko harjoittelun jälkeen tai muuna erikseen sovittuna ajankohtana.*

❖ Lunastus:

- Pääsiäisen tapahtumia voi kerrata lasten kanssa kristillisten pääsiäisaiheisten kuvien avulla.*

LUOMINEN

TARVIKKEET

Hernepussi, kartonkia, muovailuvahaa.

HERNEPUSSIKIERROS

Hernepussi heitetään toiselle. Se, jolle hernepussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja mikä on hänen lempiväriinsä. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Kun minä katselen taivasta, sinun kätesesi työtä,
kuuta ja tähtiä, jotka olet asettanut paikoilleen –
mikä on ihminen! Kuitenkin sinä häntä muistat.
Mikä on ihmislapsi! Kuitenkin sinä pidät hänestä
huolen.

Ps. 8:4-5

Muita luomiseen liittyviä Raamatun jakeita

- ✓ Jes. 40:26
- ✓ Joh. 1:1-5
- ✓ Ps.139:13
- ✓ Ps. 89:1
- ✓ Ps. 8:3-9
- ✓ Ilm. 4:11
- ✓ Ps. 104: 2-24

RAAMATUNKERTOMUS: LUOMINEN

1. MOOS. 1-2

Alussa Jumala loi taivaan ja maan. Maa, jonka Jumala loi oli autio, pimeä ja tyhjä. Jumala halusi luoda valon maailmaan ja sanoi: "Tulkoon valo". Ja niin valo tuli. Jumala näki, että valo oli hyvä ja nimesi valon päiväksi ja pimeyden yöksi. Näin kului ensimmäinen päivä.

Toisena päivänä Jumala päätti järjestää vedet taivaan alla. Hän sanoi: "Tulkoon kaartuva kansi erottamaan vedet toisistaan." Jumala näki, että niin oli hyvä ja nimitti kannen taivaaksi.

Kolmantena päivänä Jumala erotti maan merestä ja järvistä. Hän sanoi "Tulkoon kuiva maa näkyviin." Jumala halusi myös ruohon, pensaiden, puiden ja kukkien kasvavan ja käski niitä kasvamaan pitkin maata ja täyttämään sen vehreydellä. Ja niin tapahtui. Jumala näki, että niin oli hyvä.

Neljäntenä päivänä Jumala teki auringon ja kuun taivaalle sekä niiden seuraksi enemmän tähtiä kuin kukaan pystyi laskemaan. "Ne loistakoot taivaasta ja antakoot valoa maan päälle". Tähdet ja kuun Jumala asetti valaisemaan pimeyttä ja auringon paistamaan päivällä. Näin tapahtui ja Jumala näki sen olevan hyvä.

Viidentenä päivänä Jumala päätti luoda maahan eläimiä. Hän loi kaloja; delfiinejä, valaita, haita, kaikenlaisia kaloja. Hän loi taivaalle lentelämään lintuja; isoja kotkia, pieniä varpusia, sorsia, papukaijoja, jopa pitkäjalkaisia strutseja. Hän antoi kalojen kodiksi vedet ja lintujen kodiksi ilman, maan ja vesien pinnan. Jumala katsoi työtään ja näki, että näin oli hyvä.

Kuudentena päivänä Jumala loi kaikenlaisia maaneläimiä ja ötököitä; suuria elefanteja, kirjavia lemmiä, nopeita hevosia, karjuvia leijonia, valkeita lampaista, pieniä hyttysiä ja surisevia ampiaisia. Kaikenlaisia eläimiä mitä vain kuvitella saattaa. Jumala näki, että näin oli hyvä ja oli tyytyväinen. Kuudentena päivänä Jumala teki vielä jotain hyvin tärkeää. Jumala päätti, että kaikki oli valmista ihmistä varten. Oli aurinko lämmittämässä, kuu valaisemassa yöllä, vesiä ja niissä kaloja, maa ja siinä kaikenlaista ruokaa. Jumala sanoi "Tehkäämme ihminen kuvaksemme ja hallitkoon hän kaikkea mitä maan päällä on". Ja niin Jumala loi ihmisen, omaksi kuvakseen, tytöksi ja pojaksi. Jumala sanoi ihmiselle "Pidä huolta meren kaloista, taivaan linnuista ja maan eläimistä. Pitäkää huolta myös kaikista maan kasveista, puista ja pensaista. Pitäkää huolta myös toisistanne." Jumala katsoi ihmistä, kaikkea luomaansa ja oli tyytyväinen siihen.

Seitsemännen päivän Jumala siunasi ja teki siitä lepopäivän.

PUUHASTELU

Muovaillaan muovailuvahasta eläimiä Jumalan luomakuntaan.

OPETUS

Kysymykset on tarkoitettu kertomuksen jälkeiseen keskusteluun. Jos haluat voit muokata kysymyksiä tai tehdä niitä lisää.

- ✓ Mitä tarkoittaa, että ihminen on Jumalan kuva?
- ✓ Mikä on ihmisen tehtävä?
- ✓ Miksi Jumala kuulee rukouksemme?

Jumala on luonut koko maailman.

Ihminen on Jumalan kuva.

Ihminen on luotu yhteyteen Jumalan kanssa.

Viljely ja varjelu.

LAITETAAN ENSIMMÄINEN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos, että olet luonut tämän maailman. Kiitos, että saamme nauttia kaikesta minkä sinä olet luonut. Kiitämme kavereista, kodista ja päiväkodista. Auta meitä pitämään huolta luomakunnastasi. Poikasi Jeesuksen nimessä, Amen.

LAULUJA JA LEIKKEJÄ

Hän on luonut tähtöset -laululeikki

Jumala loi, virsi 135

LANKEEMUS

TARVIKKEET

Herne pussi, valkoinen kartonki, maalia, kyniä ja siveltimiä.

HERNEPUSSIKIERROS

Herne pussi heitetään toiselle. Se, jolle herne pussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja mitä on tehnyt viikonloppuna. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Minä tunnustin sinulle syntini, en salannut pahoja tekojani. Minä sanoin: "Tunnustan syntini Herralle." Sinä annoit anteeksi pahat tekoni, otit pois syntieni taakan.

Ps. 32:5

Muita lankeemukseen liittyviä Raamatun jakeita

- ✓ Ps. 51:1-9
- ✓ Room. 5:12-14
- ✓ Room. 2:9-18
- ✓ Joh. 3:4
- ✓ Room. 3:9-20
- ✓ Room. 6:23
- ✓ Jes. 1:18
- ✓ Room 5:20

RAAMATUNKERTOMUS: LANKEEMUS

1.MOOS. 3

Luotuaan maailman, eläimet, kasvit ja ihmisen viimeiseksi, Jumala nimesi miehen Aatamiksi ja naisen Eevaksi. Hän antoi heille asuinpaikaksi paratiisin. Hän sanoi heille: "Saatte syödä kaikista puista ja kasveista niiden hedelmiä. Vain tuosta yhdestä puusta älkää syökö." Jumala osoitti puuta ja Aatami ja Eeva katselivat sitä tarkkaan.

Aatami ja Eeva elivät iloisina Jumalan luomassa hyvässä maailmassa. Heillä oli aina ruokaa kun he sitä tarvitsivat. Sitten eräänä päivänä Eeva oli kävelyllä puutarhassa ja käveli sen puun ohii josta Jumala oli heitä kieltänyt syömästä. Puussa asui käärme, todella ovela käärme, joka näki Eevan ja sihautti: "Onko Jumala todella sanonut, ettet sinä saa syödä mistään puutarhan puusta?". Eeva katseli käärmettä ja vastasi: "Kyllä me saamme syödä puutarhan puiden hedelmiä. Vain tästä puusta, jossa sinä olet, Jumala on sanonut: Älkää syökö sen hedelmiä, älkää edes koskeko siihen puuhun tai te kuolette."

Käärme mietti hetken ja sihisi "Ei, ette te kuole. Mutta Jumala ei halua teidän syövän tämän puun hedelmiä, koska Jumala ei halua teidän olevan samanlainen kuin Hän. Hän ei halua, että te tiedätte hyvän ja pahan." Eeva katseli puuta hetken aikaa ja näki kuinka kauniita sen hedelmät olivat. Ne olivat herkullisen näköisiä. Niinpä Eeva otti puusta hedelmän ja haukkasi siitä ison palasen. Aatami tuli Eevan seuraan ja Eeva antoi myös hänelle hedelmän. Syötyään he kauhistuivat, koska huomasivat olevansa ilman vaatteita. He piiloutuivat puskan taakse toisiltaan ja Jumalalta.

Hetken kuluttua Jumala etsi ihmisiä. Hän kutsui heitä, mutta ihmiset eivät vastanneet. Hän kutsui uudelleen "Aatami, Eevaa.. Missä olette?" Lopulta he vastasivat "Olemme peloissamme. Huomasimme, että meillä ei ole vaatteita ja menimme piiloon sinua." Jumala kysyi heiltä "Kuka teille sanoi, että olette alasti? Oletteko syöneet siitä puusta, josta minä kielsin teitä syömästä?" Aatami vastasi ja syytti Eevaa. "Eeva, jonka minulle vaimoksi annoit, antoi minulle hedelmää ja minä söin sen". Jumala suuttui ja sanoi Eevalle "Mitä sinä oletkaan tehnyt?" Eeva syytti käärmettä "Se oli se käärme, se sanoi minulle, etten minä kuole ja minä söin hedelmän."

Jumala suuttui käärmeelle "Koska sinä huijasit ihmiset syömään hedelmän, tulee sinun tästä lähtien luikerrella pitkän maata". Ihmisille Jumala sanoi "Koska te ette totelleet vaan rikoitte sääntöjäni, teidän on muutettava pois paratiisista. Muualla teidän on vaikea löytää syötävää ja elämä on raskasta." Hän antoi Aatamille ja Eevalle vaatteet, joihin pukeutua ja lähetti heidät matkaan.

Aatami ja Eeva joutuivat pois paratiisista, koska rikkoivat Hyvän Jumalan tahtoa vastaan. Näin maailmaan tuli synti, joka on Jumalan tahdon rikkomista. Jumala ei kuitenkaan hylännyt Aatamia ja Eevaa vaan piti heistä huolta. Lisäksi Jumala antoi heille lupauksen: jonain päivänä tulisi ihminen, joka murskaisi synnin ja Jumalan ja ihmisen välit korjaantuisivat.

OPETUS

Mietitään lasten kanssa mikä on oikein ja mikä väärin. Voit käyttää keskustelussa seuraavia kysymyksiä ja pyytää lasta näyttämään peukalolla; peukku ylös on oikein ja peukku alas väärin.

- ✓ Onko oikein vai väärin...
  - ✓ ..varastaa kaverilta karkkia?
  - ✓ ..kiroilla?
  - ✓ ..auttaa äitiä siivoamisessa?
  - ✓ ..heittää karkkipaperi metsään?
  - ✓ ..sanoa kiitos?

Keskustellaan myös...

- ✓ Mitä on synti?
- ✓ Miten ihminen saa synnin anteeksi?
- ✓ Miksi ihminen saa tekemänsä synnin anteeksi?

Perisynti

Lupaus Jeesuksesta

Syntien sovitus

PUUHASTELU

- Valkoisesta kartongista tehdään risti.
- Painetaan ristiin oman käden jäljet.
  - Tässä on synti mitä ihminen tekee. (Näytetään maalattu käsi)
  - Jeesus kuoli ristillä meidän kaikkien syntien tähden.
  - Sen takia me voidaan viedä meidän synnit Jeesuksen ristille. (Painetaan kädenjälki ristiin)
  - Ristillä meidän syntimme on annettu anteeksi.

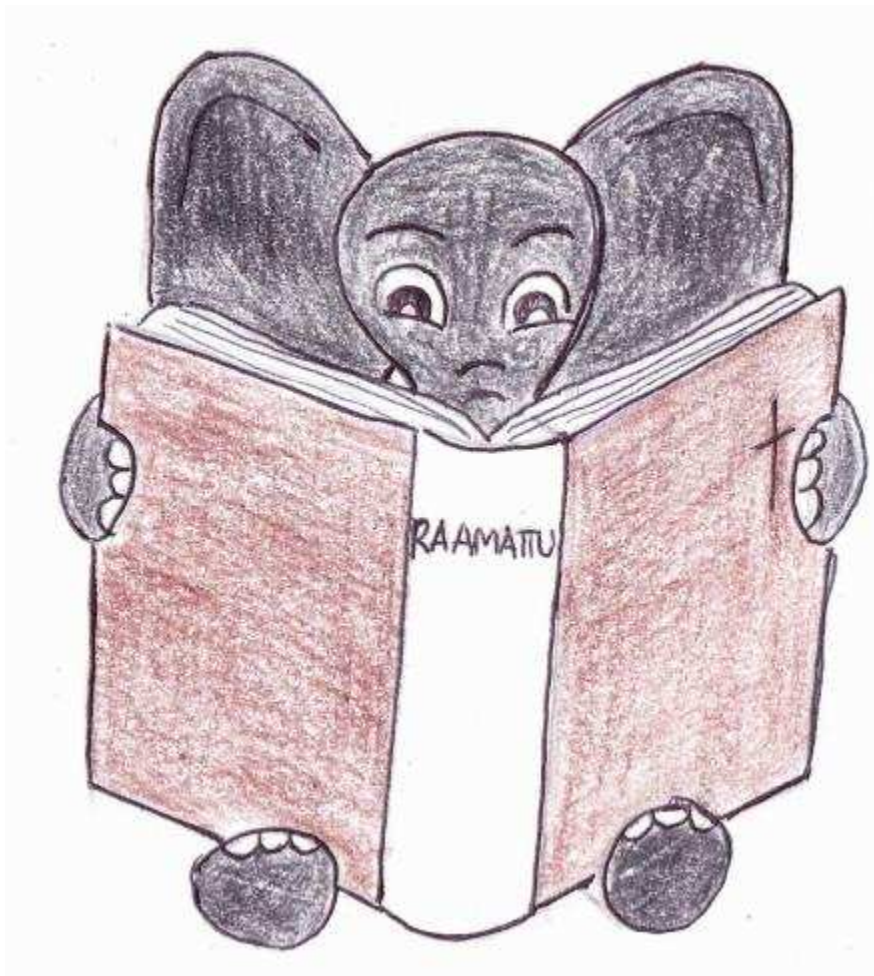
LAITETAAN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos siitä, että Sinä olet luvannut antaa meille meidän syntimme anteeksi. Kiitos, että Sinä rakastat meitä ja olet meidän kanssamme. Jää meitä siunaamaan, Jeesuksen nimessä, Aamen.

LAULUJA JA LEIKKEJÄ

Anna anteeksi, Laulutuuli 2011; 107

LUPAUS

TARVIKKEET

Herne pussi, kyniä, värikyniä, kartonki ja liimaa.

HERNEPUSSIKIERROS

Herne pussi heitetään toiselle. Se, jolle herne pussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja mikä on hänen lempiruokansa. Pussi käy vain kerran jokaisella pöyrissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

nimi ja mikä on lempiruoka

Hän antaa enkeleilleen käskyn
varjella sinua, missä ikinä kuljet,
ja he kantavat sinua käsillään,
ette loukkaa jalkaasi kiveen.

Ps. 91:11-12

Muita lupaukseen liittyviä Raamatun jakeita

- ✓ 1. Moos. 3:15
- ✓ 2. Moos. 2:24
- ✓ 4. Moos. 23:19
- ✓ Joos. 23:14
- ✓ Ps. 12:5
- ✓ Ps. 119:49
- ✓ Joel 2:32
- ✓ Hepr. 10:23
- ✓ Room. 4:16
- ✓ 1. Aik. 16:15
- ✓ Ap. t. 2:38-39
- ✓ Ef. 3:6
- ✓ Gal. 3:6-9
- ✓ 2. Piet. 3:9
- ✓ Room. 4:13-25

RAAMATUNKERTOMUS: JUMALAN LUPAUS

Kertomus Raamatussa 1.Moos:17-18:15, 21:1-7

Monia vuosia sen jälkeen kun Aatami ja Eeva joutuivat lähtemään para-tiisista eli Kaldean Uduri -nimisessä kaupungissa Abraham niminen mies. Abraham oli Jumalaan uskova mies. Eräänä päivänä Jumala puhui Abrahamille ja käski tämän lähteä maasta, jossa hän asui ja mennä siihen maahan, jonka Jumala hänelle näyttää. Abraham totteli ja Jumala johdatti hänet Kanaaninmaahan. Abraham otti mukaansa vaimonsa Saaran ja veljenpoikansa Lootin. Kanaaninmaassa sekä Abraham että Loot rikastuivat. Heillä oli suuret määrät karjaa; lemmiä ja lampaista. Niitä oli niin paljon, että laitumia ei ollut enää riittävästi ja palvelijoilla tuli riittää siitä, missä kenenkin lampaat ja lemmät saavat syödä. Niinpä Abraham päätti ratkaista tilanteen ja antoi Lootin valita mihin suuntaan hän menisi karjansa kanssa. Abraham ja Saara jäivät Kanaaninmaahan. Tämän jälkeen Jumala lupasi "Minä annan sinulle ja sinun lapsillesi koko Kanaaninmaan".

Vuosia kului, mutta Abrahamilla ja Saaralla ei vielääkään ollut yhtään lasta. Abraham oli huolissaan siitä, ettei hänellä ollut lasta, joka olisi voinut periä hänen omaisuutensa ja eläimensä. Jumala tiesi tämän ja eräänä päivänä Jumala puhutteli Abrahamia. Jumala sanoi: "Katso taivaalle ja laske tähdet, jos kykenet ne laskemaan. Yhtä paljon tulee sinulla olemaan lapsia. Katso maata ja laske sen hiekka, jos voit. Yhtä paljon kuin hiekanjyviä on, tulee sinulla olemaan lapsia. Näille lapsille minä annan tämän maan ja he saavat asua siellä. Välillä he joutuvat asumaan muualla, vierailta mailla, mutta tämä maa on heidän. Se kansa, joka näistä lapsista tulee, on minun kansani ja heidän kanssaan minä teen liiton." Abraham uskoi tämän Jumalan lupauksen ja Jumala oli siihen tyytyväinen.

Muutaman viikon kuluttua Abrahamin ja Saaran luo tuli vieraisille kolme Jumalan miestä. Abraham tarjosi heille ruokaa ja miehet kertoivat minkä viestin Jumala oli heille antanut. He sanoivat "Pian te saatte lapsen." Saara oli jo vanha nainen ja nauroi, sillä hänestä se kuulosti hassulta. Hänkö muka saisi lapsen?

Jumala kuitenkin piti lupauksensa ja vuoden päästä tästä Abrahamille ja Saaralle syntyi poika, jonka nimeksi he antoivat Iisak. Abraham ja Saara iloitsivat kovasti Iisakin syntymästä ja kiittivät Jumalaa siitä, että Hän oli pitänyt lupauksensa.

Jumala piti Abrahamille ja Saaralle antamansa lupauksen. Tätä samaa Kaanaanmaan kansaa on Israelin kansa. Voimme ajatella myös, että Kaanaanmaa on kuin Jumalan valtakunta, jonka kansaa olemme myös me, Jumalan lapset. Ja me voimme luottaa siihen, että Jumala pitää lupauksensa ja antaa meille kaiken mitä tarvitsemme.

OPETUS

Keskustellaan lasten kanssa

- Ketkä kaikki kuuluvat Jumalan perheeseen?
- Millainen on Jumalan liiton merkki?
- Oletko joskus rikkonut lupauksen?

Jumala antoi Israelin kansalle lupauksen, jossa he ovat Jumalan kanssa.

Vaikka Israel onkin Jumalan kansa, niin se ei silti tarkoita sitä, että me kaikki emme kuuluisi Jumalan perheeseen.

PUUHASTELU

Jokainen saa piirtää itsensä paperille. Tämän jälkeen kuva leikataan irti ja liimataan kartongille, jossa lukee ”Jumalan perhe”. Olemme kaikki yhtä Jumalan perhettä.

LAITETAAN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

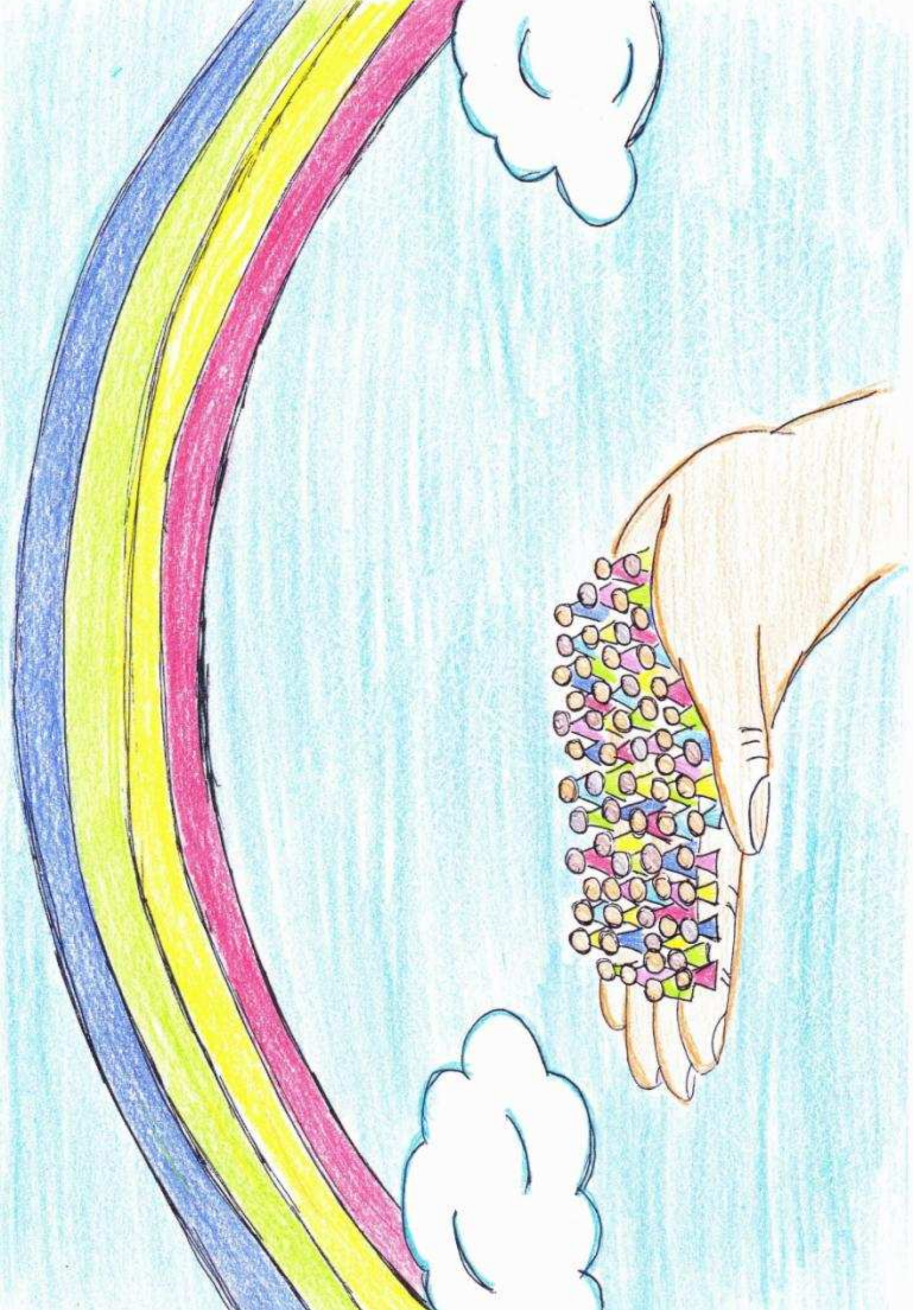
RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos lupauksestasi pitää meistä huolta. Kiitos, että olet suunnannut ja varjellut meitä. Kiitos ystäivistä. Poikasi Jeesuksen nimessä, Amen.

LAULUJA JA LEIKKEJÄ

Jumalan kämmenellä, virsi 499

Taivaan Isällä on paljon lapsia, Lasten virsi -kirja

LIITTO

TARVIKELISTA

Hernepussi.

Lisätietoja: Tämä kerta on suunniteltu pidettäväksi ulkona. Jos haluat pitää tuokion sisällä niin tarvitset myös: kankaita ja tuoleja, joiden avulla voit ”rakentaa arkin” sisälle.

HERNEPUSSI KIERROS

Hernepussi heitetään toiselle. Se, jolle hernepussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja mikä on hänen lempivävillieläimensä, lapsi saa myös tehdä eläimen äänen. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Huuda minua avuksi hädän päivänä. Minä pelastan sinut ja sinä kunnioitat minua.

Ps. 50:15

Muita liittoon liittyviä Raamatunjakeita

- ✓ 3. Moos. 26:44-45
- ✓ Ps. 78:10
- ✓ 2. Kor. 3:1-18
- ✓ Hepr. 8:10

RAAMATUNKERTOMUS: JUMALAN LIITTO

Kertomus Raamatussa 1.Moos. 6:9-9:17

Tämä on kertomus Nooasta ja hänen perheestään sekä suuresta vedenpaisumuksesta. Noolla oli vaimo ja 3 poikaa, Seem, Haam ja Jafet. Kaupunki, jossa Nooa perheineen asui, oli täynnä pahuutta. Ihmiset eivät välittäneet Jumalasta eivätkä toisistaan. He rosvosivat, kiusasivat ja tekivät pahoja asioita. Silloin Jumala päätti tuhota maan. Hän kertoi suunnitelmastaan Nooalle "Minä olen päättänyt tuhota tämän pahan maailman. Mutta sinun perheesi Nooa, minä pelastan."

Jumala varoitti Nooaa suuresta vedenpaisumuksesta, se tulisi peittämään koko maan. Jumala sanoi Nooalle "Rakenna puusta arkki, laiva. Sen täytyy olla tarpeeksi suuri perheellesi ja isolle joukolle eläimiä." Hän antoi Nooalle tarkat ohjeet arkin rakentamiseksi. Ja sitten Nooa rakensi. Hän puursi arkin parissa monta viikkoa. Samaan aikaan ihmiset kävivät kyselemässä mitä Nooa puuhasi, Nooa kertoi heille Jumalasta ja vedenpaisumuksesta, mutta ihmiset vain nauroivat hänelle. Noolla kuitenkin oli vahva usko, hän uskoi, että Jumala toteuttaa suunnitelmansa kun sen aika on.

Viikkojen päästä kun arkki viimein oli valmis, Jumala puhui jälleen Nooalle "Ota kaikkia eläimiä mukaasi arkkiin kaksi. Naaras ja uros, jotta lajit säilyisivät. Varaa myös paljon ruokaa mukaanne, jotta teillä on mitä syödä." Nooa teki kuten Jumala pyysi, hän avasi arkin suuren oven ja eläimiä alkoi ilmestyä puskista: norsuja, lemmiä, lampaista, hiiriä, strutseja, joutsenia, kyyhkysiiä, kirahveja, apinoita, koiria ja kissoja. Ihmiset katselivat Nooan puuhia ja naureskelivat hänelle. He eivät lakanneet tekemästä syntiä, pahoja tekoja, eivätkä pyytäneet päästä mukaan arkkiin.

Lopulta arkeki oli täynnä ja Jumala katsoi sitä ja sanoi Nooalle "Tulkaa arkekiin, sinä ja sinun perheesi, sulkekaa ovi tiukasti. Kohta tulee kova sade ja sataa päiväkausia." Nooa pakkasi perheensä arkekiin, sulki oven perässään ja meni katsomaan ulos. Alko sataa, kaatamalla. Taivaalta satoi ja satoi vettä monta päivää, yhteensä neljäkymmentä päivää ja yötä. Vedet peittivät alleen kaupungit ja kylät, pellot ja kaiken näkyvän maan. Kun sade vihdoiin lakkasi jopa korkeat vuoret olivat veden peitossa. Ja kun vesi nousi, suuri arkeki kellui veden päällä. Kaikki, jotka eivät olleet arkissa kuolivat. Arkeki kellui vesien päällä monia päiviä. Nooa ja hänen perheensä katselivat ulos arkein ikkunoista eikä maata ollut näkyvässä missään. Ehkä heitä vähän pelottikin, mutta Nooa tiesi, että Jumala ei heitä hylkäisi, Jumala oli luvannut pitää heistä huolen.

Kun tulvaa oli lopulta kestänyt useita kuukausia Nooa lähetti korpin tutkimaan maata. Korppi lenteli edestakaisin, kunnes vedet olivat kuivuneet maan päältä. Sitten Nooa lähetti matkaan kyyhkyn saadakseen tietää, joko kuivaa maata olisi. Kyyhkynen palasi takaisin, koska se ei ollut löytänyt kuivaa laskeutumipaikkaa. Nooa odotti viikon ja kokeili uudelleen; hän lähetti matkaan kyyhkyn. Kyyhkynen tuli takaisin nokassaan tuore oliivipuun lehti. Tästä Nooa tiesi, että vedet olivat laske-massa maan päältä. Nooa odotti vielä viikon ja lähetti jälleen kyyhkyn matkaan, tällä kertaa se ei palannut.

Silloin Jumala sanoi Nooalle "Lähde ulos arkista ja ota mukaan perheesi. Vie ulos kaikki eläimet, juoskoon ne pitkin maata ja täyttäköön sen jälleen." Nooa teki kuten Jumala pyysi. Tämän jälkeen Nooa rakensi alttarin, kiitti ja ylisti Jumalaa siitä, että Jumala oli pelastanut heidät suurelta vedenpaisumukselta.

Jumala antoi Nooalle vielä lupauksen. Hän ei enää koskaan lähettäisi suurta vedenpaisumusta tuomitsemaan ihmisten syntiä. Jumala antoi tästä lupauksesta merkin; sateenkaaren. Jumala sanoi "Tämä on se liiton merkki, jonka minä teille annan. Kun te näette sateenkaaren, muistatte minun lupaukseni, ja kun minä näen sateenkaaren, muistan liiton, jonka tein teidän kanssanne."

Jumala teki liiton ihmisten kanssa, jotta ihmiset muistaisivat Hänet ja Hänen lupauksensa. Samalla kun Jumala lupasi, ettei enää koskaan tulisi suurta vedenpaisumusta tuhoamaan maata ja ihmisiä, Jumala antoi meille uudelleen lupauksen Jeesuksesta, joka kuolisi meidän syntiemme tähden.

Ohjeita kertomuksen käyttöön: Tällä kertaa ei ole erikseen Opetus-osuutta, jolloin kertomuksen yhteydessä voi käydä lasten kanssa keskustelua. Voit esimerkiksi kysyä lapsilta "Miltähän Nooasta mahtoi tuntua kun satoi niin pitkään?", "Miltä Nooasta tuntui kun ihmiset eivät uskoneet, että Jumala lähettäisi suuren vedenpaisumuksen?", "Miltä tuntui päästä pois arkista niin pitkän ajan jälkeen?". Mieti millaisia kysymyksiä sinulle herää kertomusta lukiessa ja rohkaise lapsia kertomaan omia tunteuksiaan. Tarkoitus olisi myös rohkaista lapsia mielikuvituksen käyttöön ja siksi voit kertomuksen aikana ohjeistaa lapsia matkimaan eläimiä ja kuvittelemaan ne arkkiiin, matkimaan sadetta, laivan keinumista jne.

PUUHASTELU

Ulkona leikkejä:

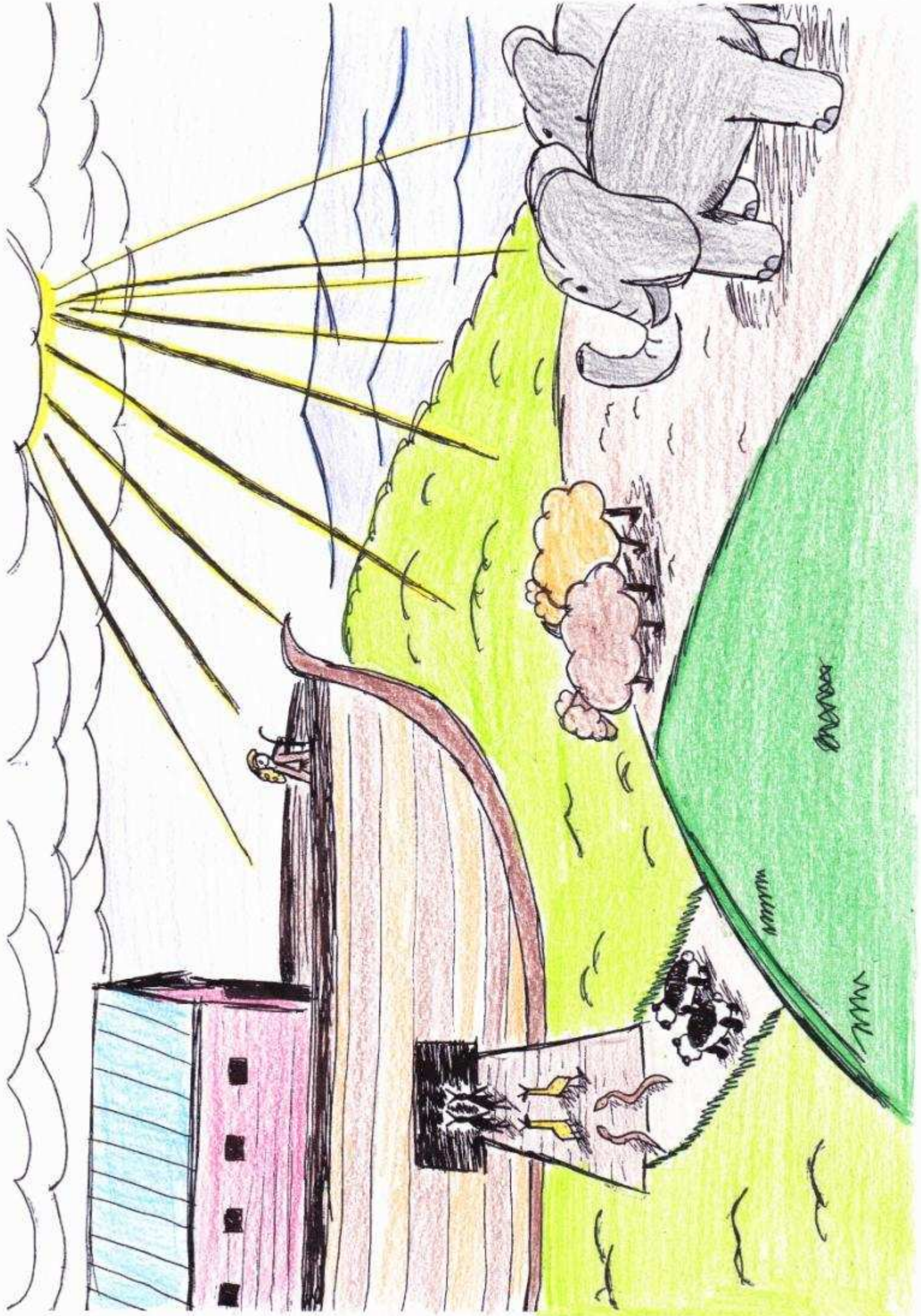
- *Nooa, rakenna, Laulutuuli 2011, laulu 24*
- *Pumppulaulu, Fröbelin palikat*
- *Maa, meri, arkki, Perimätieto*

*Jumalan rakkaus luotujaan kohtaan.
Jumala pitää kiinni lupauksistaan.*

LAITETAAN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos sateenkaaresta, joka muistuttaa meitä sinusta ja lupauksistasi. Kiitos perheestä, ystäväistä ja kauniista luonnosta. Poikasi Jeesuksen nimessä, Aamen.

LAKI

TARVIKKEET

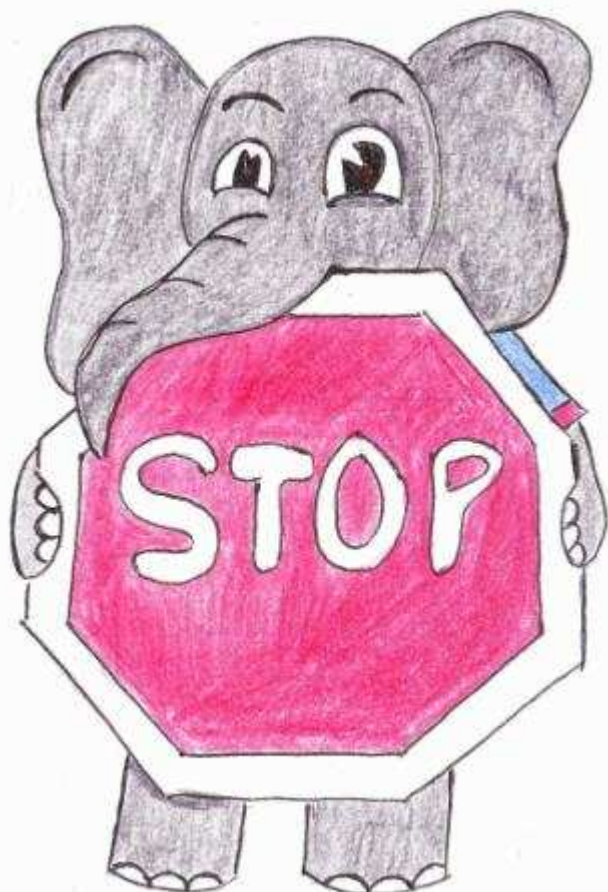
Hernepussi ja roolivaatteita.

HERNEPUSSIKIERROS

Hernepussi heitetään toiselle. Se, jolle hernepussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja milloin on auttanut jotakuta ja miten. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Hyvä on sen osa, jota sinä Herra kasvatat ja jolle sinä opetat lakiasi.

Ps. 94:12

Muita luomiseen liittyviä Raamatun jakeita

- ✓ 2. Moos. 20:1-17
- ✓ Mark. 12:31-31
- ✓ Matt. 5:19
- ✓ Matt. 22:37-39
- ✓ Luuk. 16:17
- ✓ Room. 2:12-29
- ✓ Room. 7

RAAMATUNKERTOMUS: LAUPIAS SAMARIALAINEN

Kertomus Raamatussa Luuk 10: 25-37

Eräs mies oli matkalla Jerusalemissa Jerikoon aivan yksin. Tie oli pitkä, kivikkoinen ja mutkainen. Eräs rosvojoukko oli piilossa väijymässä kuljijoita. Kun rosvojoukko huomasi tämän miehen, he hyökkäsivät tämän kimppuun, löivät miestä ja ryöstivät tältä vaatteet ja kaiken mitä miehellä oli mukana. Mies jäi makaamaan loukkaantuneena tienvarteen, hänellä oli ruhjeita ja haavoja, joista vuoti verta.

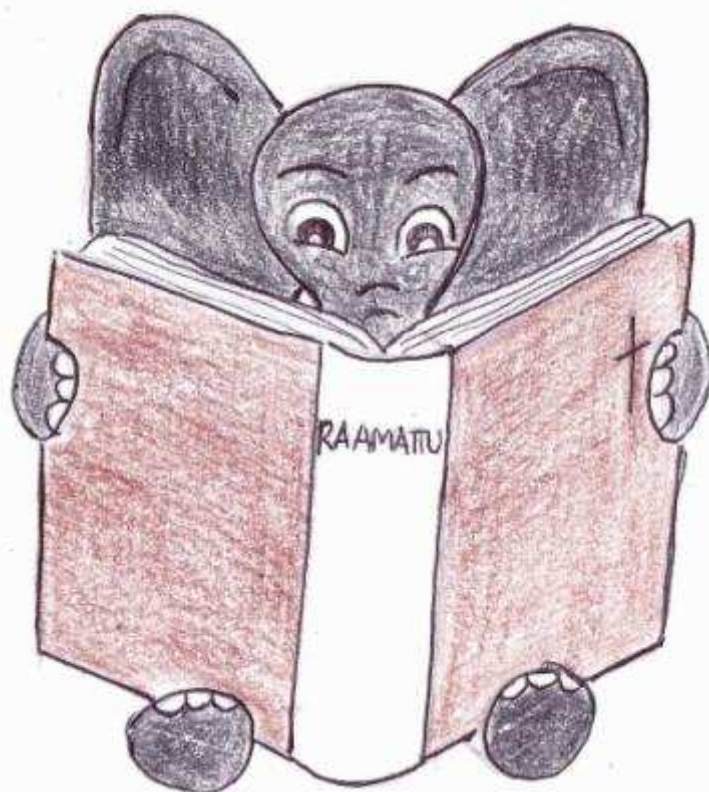
Hetken kuluttua samaa tietä kulki pappi. Hän näki miehen, mutta oli kuin ei olisi tätä huomannutkaan ja vaihtoi tien puolta. Ei papilla ollut aikomustakaan auttaa miestä. Mies-parka yritti pyytää apua, mutta hänen suustaan kuului vain pieniä puhahduksia.

Kului vähän aikaa ja jälleen tätä samaa tietä kulki leeviläinen. Leeviläinen oli mies, joka auttoi pappeja temppeleissä. Leeviläinen käveli lähemmäs miestä, katsoi häntä hetken ja ajatteli sitten "Tuohon mieheen minä en kyllä koske. Enhän minä edes tunne koko miestä. Sitä paitsi, tämän ryöstön tehnyt rosvojoukko saattaa vielä vaania jossain lähetyvillä. Kiireesti pois". Ja näin leeviläinen käveli pois auttamatta miestä.

Tämän jälkeen tietä kulki vielä kolmas mies. Hän oli samarialainen. Hän näki loukkaantuneen miehen, joka oli juutalainen. Juutalaiset ja samarialaiset olivat vihanneet toisiaan jo satojen vuosien ajan. Tämä samarialainen ei kuitenkaan ajatellut sillä hetkellä tätä asiaa. Hän käveli lähemmäs loukkaantunutta miestä, pyyhki varovasti hiekkaa hänen kasvoiltaan, puhdisti kasvoja ja antoi tälle vettä juotavaksi. Samarialainen mies puhdisti loukkaantuneen juutalaismiehen haavat ja voiteli ne lopuksi öljyllä ja sitoi ne. Sitten samarialainen auttoi miehen aasinsa selkään ja vei hänet lähimpään kaupunkiin ja siellä eräaseen majataloon.

Majatalossa samarialainen piti tästä loukkaantuneesta miehestä huolta koko yön. Seuraavana aamuna samarialainen otti rahapussistaan 2 denaaria ja antoi ne majatalon isännälle. Hän sanoi "Hoida häntä ja anna hänelle puhdas vuode. Jos sinulle koituu enemmän kuluja kuin tämä raha on niin minä kyllä korvaan ne kun tulen takaisin".

vaikka samarialaiset ja juutalaiset olivat olleet riidoissa jo pitkän, pitkän ajan, tämä samarialainen ei siitä kantanut surua ja ollut ilkeä. Hän auttoi kiusaajaansa ja antoi omastaan tämän hoitamiseksi. Samarialainen teki niin kuin Jumala toivoisi jokaisen meistä tekevän; auttavan sitä joka apua tarvitsee ja välittämään ihmisistä lähellä ja kaukana.

OPETUS

- *Miltä samarialaisesta tuntui?*
- *Jos näet apua tarvitsevan, onko sinusta oikein vai väärin kävellä apua tarvitsevan ohii? Mitä pitäisi tehdä?*
- *Mikä on rakkauden kaksoiskäsky? Mitä se tarkoittaa?*
- *Mitä muita käskyjä on?*
- *Kuka sai lain taulut ja miten?*
- *Mikä on käskyjen tarkoitus? Miksi meillä on sääntöjä?*

Jumalan laki on annettu ihmisille, jotta ihmiset tuntemaan syntinsä ja ymmärtämään Vapahtajan merkityksen.

Jumalan laki on tarkoitettu suojelemaan ihmistä ja elämää.

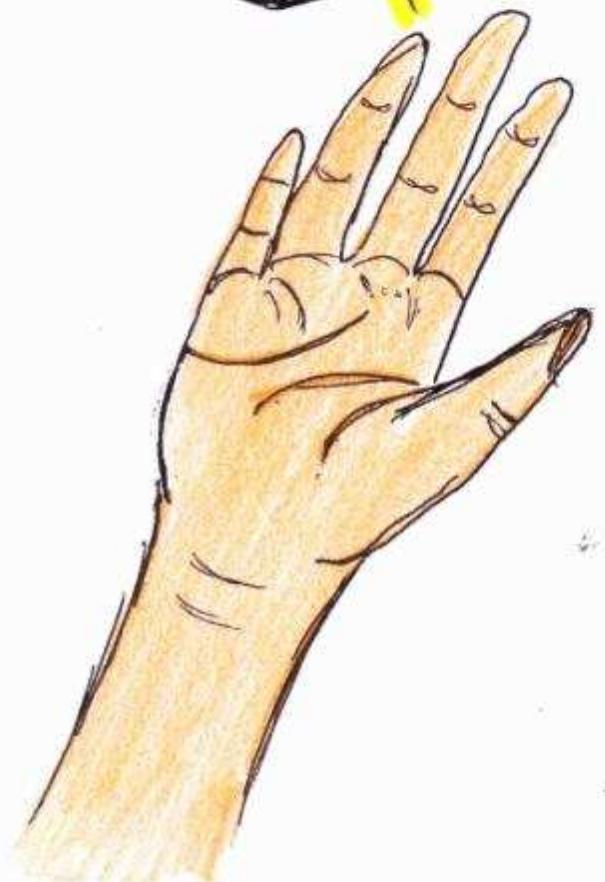
PUUHASTELU

- *Lapset saavat ohjatusti tehdä kertomuksen mukaisen näytelmän, jonka he sitten aikuisille esittävät. Näytelmä voidaan esittää myös päiväkodin muille ryhmille.*
- *Jos jää aikaa tai myöhemmin päivän aikana, lasten kanssa voi tehdä työskentelyn päiväkodin / ryhmän 10 käskyä.*

LAITETAAN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos, että olet luonut tämän maailman. Kiitos, että saamme nauttia kaikesta minkä sinä olet luonut. Kiitämme kavereista, kodista ja päiväkodista. Auta meitä pitämään huolta luomakunnastasi. Poikasi Jeesuksen nimessä, Aamen.

LUNASTUS

TARVIKKEET

Herne pussi, hamahelmiä, hamahelmitauluja, silitysrauta, leivinpapereita, liimaa ja magneetteja.

HERNEPUSSIKIERROS

Herne pussi heitetään toiselle. Se, jolle herne pussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja kertoo kuka on hänen sankarinsa. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Kuinka yliveraisia ovatkaan sinun suunnitelmasi, Jumala, kuinka valtava onkaan niiden määrä!

Ps. 139:17

Muita lunastukseen liittyviä Raamatun jakeita

- ✓ Job. 19:25
- ✓ Ps. 31:5
- ✓ Jes. 1:18
- ✓ Jes. 43:1
- ✓ Jes. 53
- ✓ Mark. 15
- ✓ Luuk. 1:68-70
- ✓ Luuk. 23:32-43
- ✓ Joh. 3:16
- ✓ 1. Kor. 3:11
- ✓ Ef. 1:7-8
- ✓ Gal. 3:13
- ✓ Hepr. 9:12

RAAMATUN KERTOMUS: RISTI JA YLÖSNOUSEMUS

Kertomus Raamatussa Matt. 26-28

Muutama päivä ennen juutalaisten pääsiäisjuhlaa Jeesus ja opetuslapset olivat vieraisilla erään Simonin talossa. Siellä oli nainen, joka voiteli Jeesuksen jalat tuoksuöljyllä. Opetuslapset paheksuivat naisen tekoa, käyttäen nyt kallista tuoksuöljyä jalkoihin! Mutta Jeesus sanoi heille "Hän voiteli minut hautaamistani varten".

Tämän jälkeen Juudas, yksi Jeesuksen opetuslapsista meni ylipappien puheille ja kavalsi Jeesus 30:stä hopearahasta.

Juutalaisten pääsiäisjuhlanä Jeesuksen opetuslapset valmistivat pääsiäisaterian. Kun tuli ilta Jeesus istui pääsiäisaterialle 12:sta opetuslapsensa kanssa. Jeesus puhui opetuslapsille Jumalasta ja Hänen lupauksistaan. Sen jälkeen hän sanoi "Yksi teistä tulee kavaltamaan minut." Kavaltaminen tarkoittaa ilmiantamista. Opetuslapset olivat kauhuissaan ja Juudas kysyi "Herra en kai se ole minä". Jeesus vastasi "Sinäpä sen sanoit".

Aterian aikana Hän otti leivän, siunasi, mursi ja antoi sen opetuslapsilleen. Hän sanoi "ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini." Samoin Hän otti maljan, kiitti Jumalaa ja antoi sen opetuslapsilleen ja sanoi "Juokaa tästä te kaikki. Tämä on minun vereni liitto, joka vuodatetaan kaikkien puolesta syntien anteeksiantamiseksi."

Aterian jälkeen Jeesus lähti opetuslastensa kanssa Getsemane-nimiseen paikkaan. Siellä Hän rukoili Jumalaa "Isä, jos on mahdollista niin menkään tämä malja minun ohitseni. Mutta älköön tapahtuko minun tahtoni vaan sinun." Tämän rukoiltuaan Jeesus ja opetuslapset kuuluivat askeleita ja puskista ilmestyi joukko miehiä ja ylipappeja Juudaksen johdolla. Miesjoukko vei Jeesuksen ylipapin taloon. Siellä he sanoivat, että Jeesus pitäisi tulla.

Ylipapit veivät Jeesuksen Pilatuksen, roomalaisen maaherran eteen. Pilatus sanoi "En löytänyt tästä miehestä mitään vikaa." Mutta ihmisjoukko ei kuunnellut, se vain huusi "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse!!". Lopulta Pilatus antoi periksi ja tuomitsi Jeesuksen kuolemaan ristillä. Sotilaat pilkkasivat Jeesusta, löivät häntä ja laittoivat orjantappurakruunun Hänen päähänsä. Sitten he käskivät Jeesuksen kantaa ristinsä Golgatalle, paikkaan jossa Hänet ristiinnaulittiin. Jeesus oli aina tiennyt, että Hän tulisi kuolemaan ihmisten syntien vuoksi, Hänen kuolemansa toisi anteeksiantamuksen niille, jotka uskoisivat ja luottaisivat häneen. Kun he olivat päässeet Golgatalle, sotilaat ristiinnaulitsivat Jeesuksen, ja kaksi rikollista Hänen oikealle ja vasemmalle puolelleen. Sotilaat ja toinen rikollinen pilkkasivat Jeesusta, mutta toinen rikollinen ei. Hän uskoi Jeesuksen tekoihin ja sanoihin ja pääsi paratiisiin.

Roikuttuaan ristillä tuntikausia Jeesus sanoi "Se on täytetty!" ja Hän kuoli. Jeesuksen ystävät hautasivat Hänet. Roomalaiset sotilaat vierittivät suuren kiven haudan suuaukole. Kukaan ei päässyt sisään tai ulos. Kolmantena aamua pitkäperjantaista, Jeesuksen tutut Magdalan Maria ja eräs toinen Maria tulivat haudalle. Maa alkoi vavahdella ja enkeli laskeutui taivaasta. Enkeli käski näiden naisten mennä kertomaan opetuslapsille, että Jeesus on ylösnoussut. Naiset ylistivät Jumalaa ja riensivät opetuslasten luo. Pian Jeesus ilmestyikin opetuslapsilleen ja kaikki olivat hyvin iloisia, siitä, että kaikki tapahtui juuri niin kuin Jeesus oli kertonut.

OPETUS

- *Miltä opetuslapsista mahtoi tuntua kun Jeesusta vietiin ristille?*
- *Miltä opetuslapsista mahtoi tuntua Jeesuksen kuoleman jälkeen?*
- *Miltä opetuslapsista mahtoi tuntua Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen?*

Jeesus kuoli ristillä syntiemme tähden.

Jeesus lunasti meidät kuoleman vallasta.

Jeesukseen uskovina pääsemme taivaaseen.

Meillä on elävä, ylösnoussut Jumala.

PUUHASTELU

Hamahelmiristi. Lapset saavat tehdä hamahelmistä ristin, joka sitten silitetään. Rististä voi esimerkiksi tehdä kaulakorun kiinnittämällä siihen naru tai jääkaappimagneetin kiinnittämällä ristin taakse magneetin.

Lauletaan lauluja

- *Jeesus meitä rakastaa, Siionin kannel 409*
- *Tahdon muistaa pitkäperjantain, NSV 2010, laulu 47*
- *Lensi maahan enkeli, Virsikirja, virsi 88*

LAITETAAN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Isä meidän, joka olet taivaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimesi, tulkoon sinun valtakuntasi, tapahtukoon sinun tahtosi, myös maan päällä niin kuin taivaissa. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme, ja anna meille meidän syntimme anteeksi niinkuin mekin anteeksi annamme niille jotka ovat meitä vastaan rikkoneet. Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta, sillä sinun on valtakunta, voima ja kunnia, iankaikkisesti.

Aamen.

LÄHETYS

TARVIKKEET

Herne pussi, kenkälaatikko, lahjapaperia, lahjoja pakettiin, paperia, kyniä ja sakset. Tätä tuokiota varten on hyvä pyytää vanhemmilta etukäteen tavaroita, joita tuokion aikana lähetystyöhön liittyen paketoidaan. Tätä varten löydät kirjeen (liite 2), jonka voit antaa lasten vanhemmille.

HERNEPUSSIKIERROS

Herne pussi heitetään toiselle. Se, jolle herne pussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja mihin maahan hän haluaisi matkustaa. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Maan kaikki kansat, tunnustakaa Herra,
tunnustakaa Herran kunnia ja voima.

Ps. 96:7

Muita lähetykseen liittyviä
Raamatunjakeita

- ✓ Matt. 28:18-20
- ✓ Jer. 1:4-10
- ✓ Mark. 16:15-16
- ✓ Joh. 17:18
- ✓ Room. 10:13-17
- ✓ Luuk. 24:46-47
- ✓ Matt. 5:13-16
- ✓ Matt. 10:5-20

RAAMATUNKERTOMUS: LÄHETYSTYÖTÄ MILIAMIN KOTONA

Miliam on kenialainen tyttö. Kuka tietää missä Kenia on? Hän on 7-vuotta vanha ja perheensä 5 lapsi. Miliamin päivät kuluvat pitkälti äitiä auttaessa kotitöissä. Usein herättyään Miliamin tehtävä on kävellä veljensä Kiptoon kanssa kaivolle 4 kilometrin matka noutamaan vettä.

Miliam haluaisi mennä kouluun, niin kuin jotkut kylän lapsista. Hänen perheensä on kuitenkin köyhä, eikä isällä ja äidillä ole varaa lähettää Miliamia kouluun. Kun Miliam kasvaa isoksi, hän haluaa perustaa koulun, jonne kaikki lapset voivat tulla opiskelemaan eikä se maksa mitään.

Miliamin perhe asuu savimajassa. Heillä ei ole sähköä vaan ruokaa valmistetaan uunissa, joka lämmitetään puilla. Miliam on kuullut, että isoissa kaupungeissa sähköllä voidaan tehdä vaikka mitä. Esimerkiksi kattoon voi sen avulla syttyä valo. Se tuntuu Miliamista aika ihmeelliseltä.

Iltapäivästä Miliam menee auttamaan isäänsä banaanien poiminnassa. Isä on töissä banaaniviljelmällä. Miliam on kuullut, että banaanit matkustavat siltä viljelmältä kauas kylmiin maihin. Sen Miliam on oppinut pyhäkoulussa. Miliamin perhe käy sunnuntaisin kirkossa, siellä on lähetystyöntekijöitä. Miliamin vanhemmille on kerrottu, että lähetystyöntekijät yrittävät saada kummeja varakkaista maista ja sitten lapsia voitaisiin laittaa kouluun ja oppimaan ammatin. Milimista olisi kiva, jos hänelläkin olisi kummi. Kirkossa Miliam on oppinut myös rukoilemaan. Iltaisin Miliam rukoilee Jumalalta siunausta huomaiselle ja että Jumala antaisi hänelle mahdollisuuden päästä kouluun.

Luetaan kaste- ja lähetyuskäsky Raamatusta, Matt. 28:18-20.

OPETUS

Keskustellaan lasten kanssa seuraavista aiheista

- Mitä on lähetystyö?
- Miksi lähetystyötä tehdään?
- Missä lähetystyötä tehdään?
- Miten me voimme tehdä lähetystyötä?

Teemme lähetystyötä Jeesuksen käskyn mukaisesti, Matt 28:18-20

Teemme lähetystyötä, koska ilosanoma Jeesuksesta kuuluu kaikille.

PUUHASTELO

Päällystäkää kenkälaatikko joululahjapaperilla ja laittakaa kenkälaatikkoon lahja Romanianlaiselle 4-6-vuotiaalle lapselle, Pathmos lähetysseuran kautta. Tehkää myös kortti lapselle, johon jokainen lapsi piirtää kuvan ja kirjoittaa nimensä. Kuvan voi piirtää suoraan korttiin tai erilliselle paperille, joka sitten leikataan ja liimataan korttiin.

Lauletaan

Kuule, Isä taivaan pyyntö tää, virsi 501

LAITETAAN KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos lähetystyöstä. Kiitos, että maailmassa kaikki ovat sinulle yhtä tärkeitä. Siunaa kaikkia maailman lapsia ja ole mukana meidän kaikkien elämässä. Poikasi Jeesuksen nimessä, Aamen.

LOPPU

TARVIKKEET

Värillistä paperia, värikyniä ja lankaa.

HERNEPUSSIKIERROS

Hernepussi heitetään toiselle. Se, jolle hernepussi on heitetty, kertoo oman nimensä ja mitä haluaa tehdä Jeesuksen kanssa taivaassa. Pussi käy vain kerran jokaisella pöörissä istuvalla ja palaa lopuksi ohjaajalle.

Laulakaa Herralle uusi laulu! Hän on tehnyt ihmeellisiä tekoja. Hänen oikea käteensä, Hänen pyhä voimansa on tuonut voiton.

Ps. 98:1

Muita loppuun liittyviä Raamatunjakeita

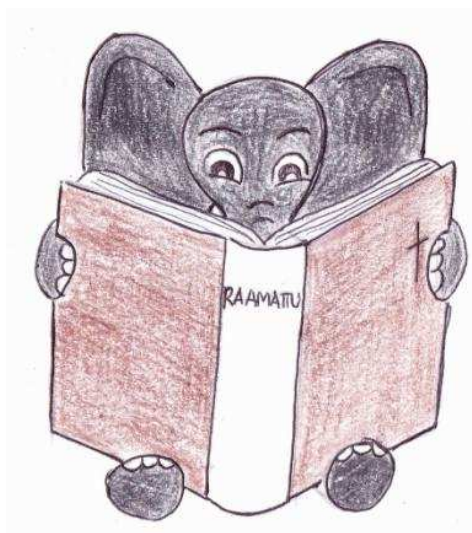
- ✓ Mark. 13
- ✓ Matt. 24-25
- ✓ Luuk. 16:19-31
- ✓ Luuk. 21:5-38
- ✓ 1. Kor. 15:12-58
- ✓ 1. Tess. 4:13-18

RAAMATUNKERTOMUS: KUN JEEBUS TULEE TAKAISIN

Kertomus Raamatussa Matt. 25:31-46

Kun Jeesus tulee takaisin, Hän tulee hakemaan omansa pois. Jeesus on kertonut opetuslapsilleen sen tapahtuvan näin:

Kun minä tulen takaisin, kaikki kansat kootaan minun eteeni ja minä erotan heidät toisistaan. Tämän teen kuten paimen erottaa lampaat vuohista. Hän asettaa lampaat oikealle ja vuohet vasemmalle puolelleen. Sitten minä sanon oikealla puolellani oleville "Te saatte nyt periä valtakunnan, joka on ollut teitä varten jo luomisesta asti. Te olette auttaneet minua, kun minä olen apua tarvinnut." Silloin he kysyvät "Milloin me Herra olemme Sinua auttaneet" Tähän minä vastaan "Kaiken minkä te olette tehneet lähimmäisillenne, te olette tehneet minulle". Sitten minä sanon vasemmalla puolellani oleville "Menkää pois luotani, ikuiseen tuleen, joka on varattu Saatanalle ja hänen enkeleilleen. Te ette auttaneet minua kun minä olisin apua tarvinnut". Silloin nämä kysyvät "Milloin me mukamme auttaneet Sinua?" Minä vastaan heille "Kaiken minkä te olette jättäneet tekemättä lähimmäisillenne, olette jättäneet tekemättä minulle". Ja niin he lähtivät; toiset iankaikkiseen rankaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään.

Kertomus Raamatussa Ilm. 21-22

Tämän kerrottuaan Jeesus kertoi opetuslapsilleen myös taivaasta.

Taivas on Isäni koti. Siellä on monta huonetta, tilaa kaikille, jotka sinne pääsevät. Se on suuri ja kaunis. Taivaan kaupungissa on suuri muuri ja se on kristallisesta jaspiskivistä. Kaupungin muurien sisäpuoli on tehty kullasta ja kimmeltää kirkkaasti. Kaupungin muuri on koristettu kauniilla jalokivillä ja jokainen sen portti on tehty suuresta helmestä. Kaupungin keskellä virtaa elämän veden joki, se alkaa Jumalan valtaistuimelta. Joen varrella kasvaa elämän puu, se sama puu joka kasvoi Paratiisissa. Taivaassa ei ole aurinkoa ja kuuta, sillä niitä ei tarvita. Jumalan kirkkaus on niin suurta, että siellä ei ole koskaan pimeää! Kaikki siellä olevat ovat onnellisia ja saavat viettää aikaa Jumalan kanssa.

Taivaassa olevat ihmiset elävät sovussa keskenään. Siellä ei ole riitoja ja surua. Kaikki jakavat omastaan ja ovat onnellisia. Kukaan ei valehtele, varasta tai tappele. Taivaassa ei ole syntiä, ei kuolemaa. Jumala pyyhkiä kaikkien kyynelleet pois ja kaikki, jotka taivaaseen pääsevät saavat elää siellä Jumalan kanssa.

Taivaassa on suuri kirja, Karitsan Elämän Kirja. Se on kirja, johon on merkitty kaikkien uskovien nimet. Jos sinä uskot Jeesukseen niin sinunkin nimesi on siinä kirjassa!

OPETUS

- *Koko punaisen langan läpikäyminen; luomisesta loppuun*
- *Miltä ajatus taivaaseen pääsemisestä tuntuu?*
- *Miten pelastun?*
- *Kaikki minkä teemme lähimmäiselle, teemme sen Jeesukselle.*

Jeesukseen uskovat pääsevät taivaaseen.

Jeesus on avannut meille pääsyn taivaaseen ristinkuolemallaan ja nousemalla kuolleista.

PUUHASTELU

Laululeikki: Kun tiedän, että puolestani kuoli Hän, Laulutuli 2011, laulu 62

Lapset ovat jokaisen tuokion jälkeen päiväkodissa värittäneet omaan kansioonsa kopion kuvasta, jonka olemme kiinnittäneet myös seinälle. Teemme näihin kuviin kannet, jotta kuvasarjasta muodostuu lapsille kuvaraamattu, jossa näkyy Raamatun punainen lanka.

KUVA PUNAISELLE LANGALLE

RUKOUS

Rakas Jumala, kiitos tästä päivästä. Kiitos, että Jeesukseen uskovina meillä on mahdollisuus päästä Sinun luoksesi taivaaseen. Siunaa koko maailmaa. Poikasi Jeesuksen nimessä, aamen.

LÄHTEET

De Vries, Anne, i.a. Lasten Raamattu. Raamatun kertomuksia lapsille.

Laulutuuli 2011. Helsinki: Poikien ja tyttöjen keskus.

Lasten virsi –kirja 1997. Helsinki: Lasten keskus.

Nuoren seurakunnan veisukirja 2010. Helsinki: Lasten keskus.

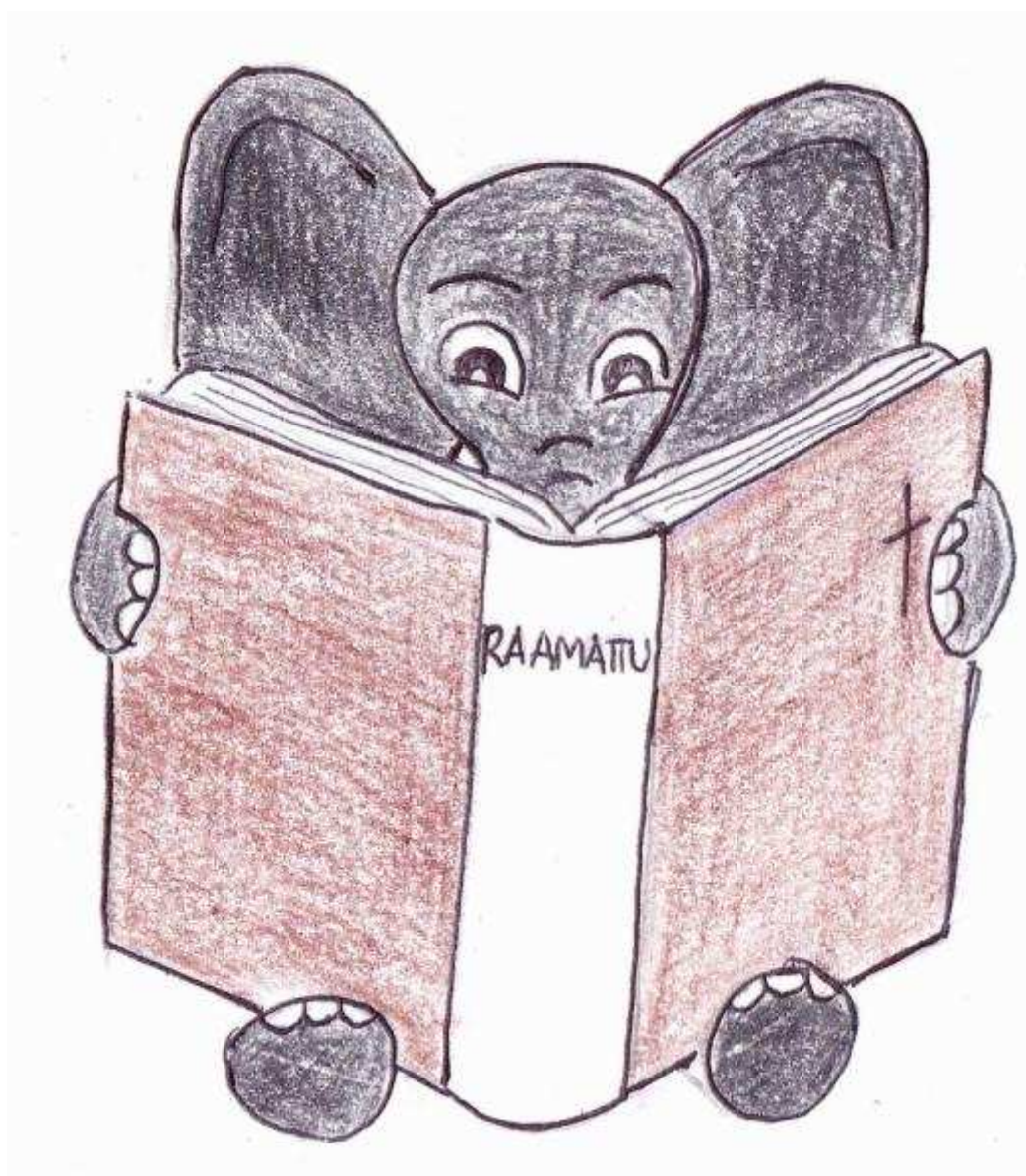
Pyhä Raamattu 1992. Porvoo: Suomen Pipliaseura.

Siionin kannel 1999. SLEY: Sley-kirjat.

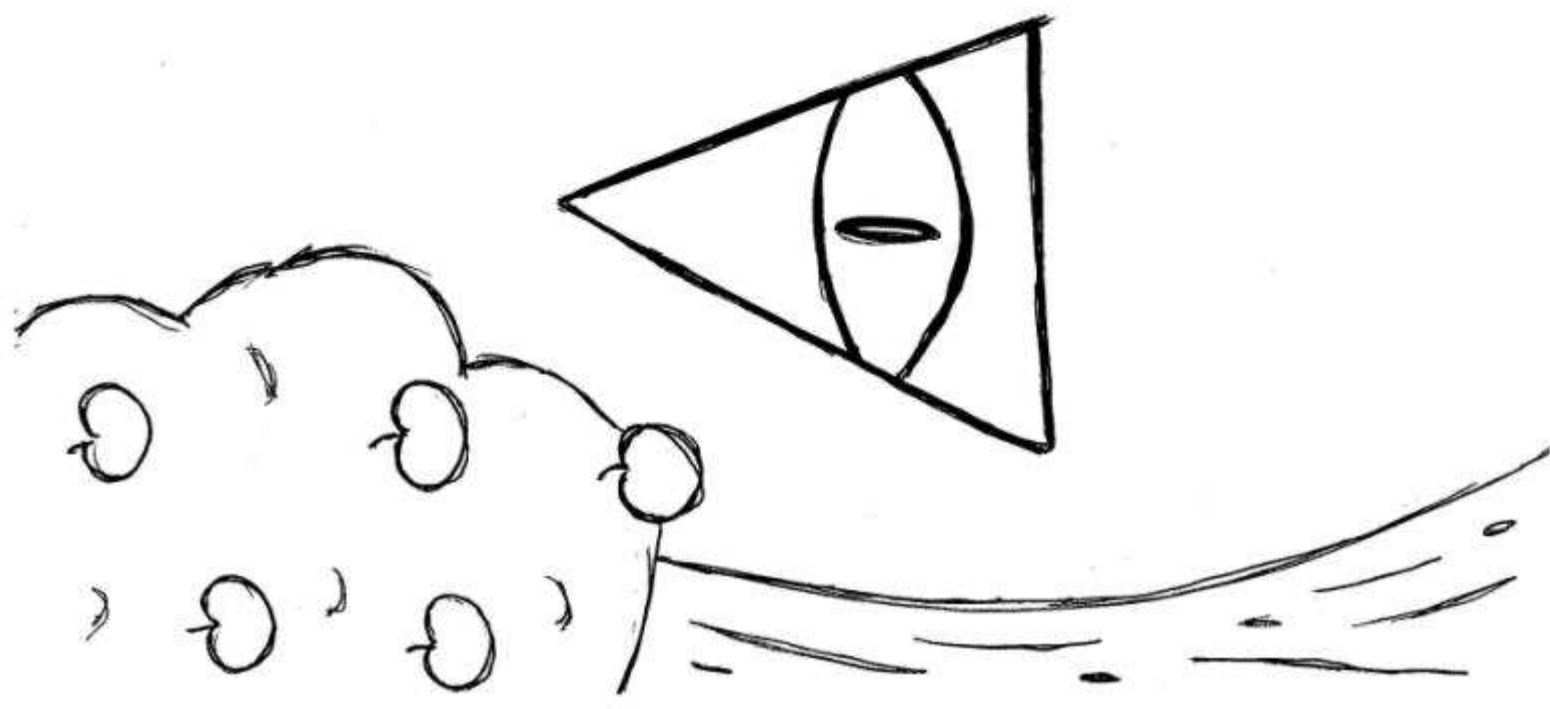
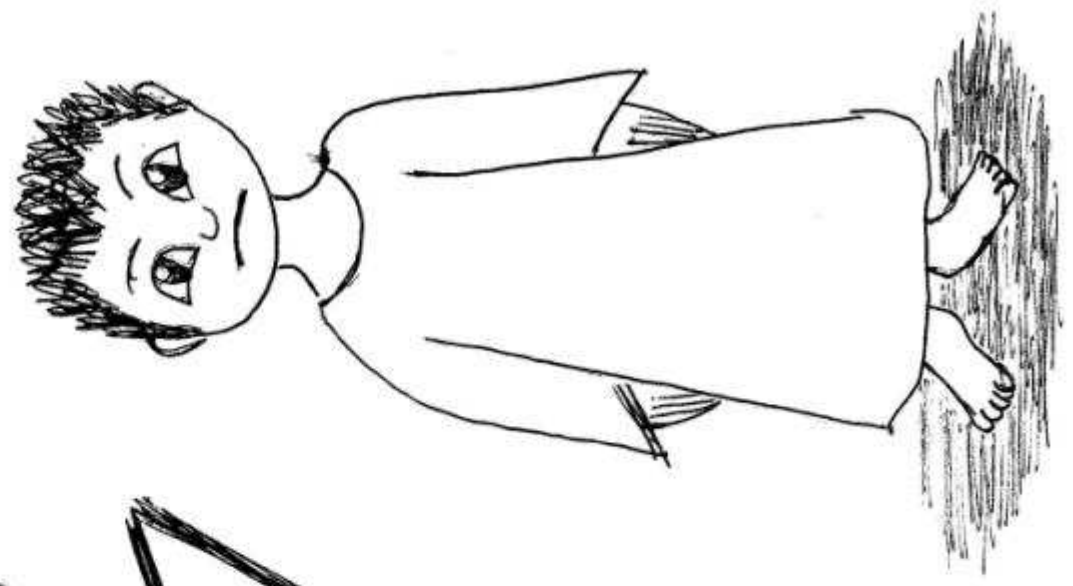
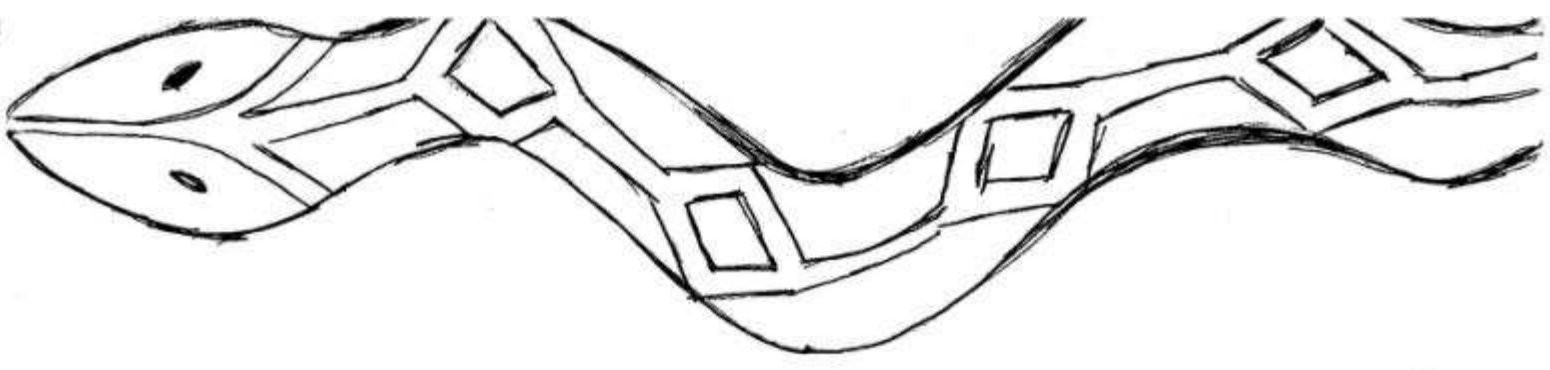
Virsikirja 1986. Porvoo: Suomen Pipliaseura.

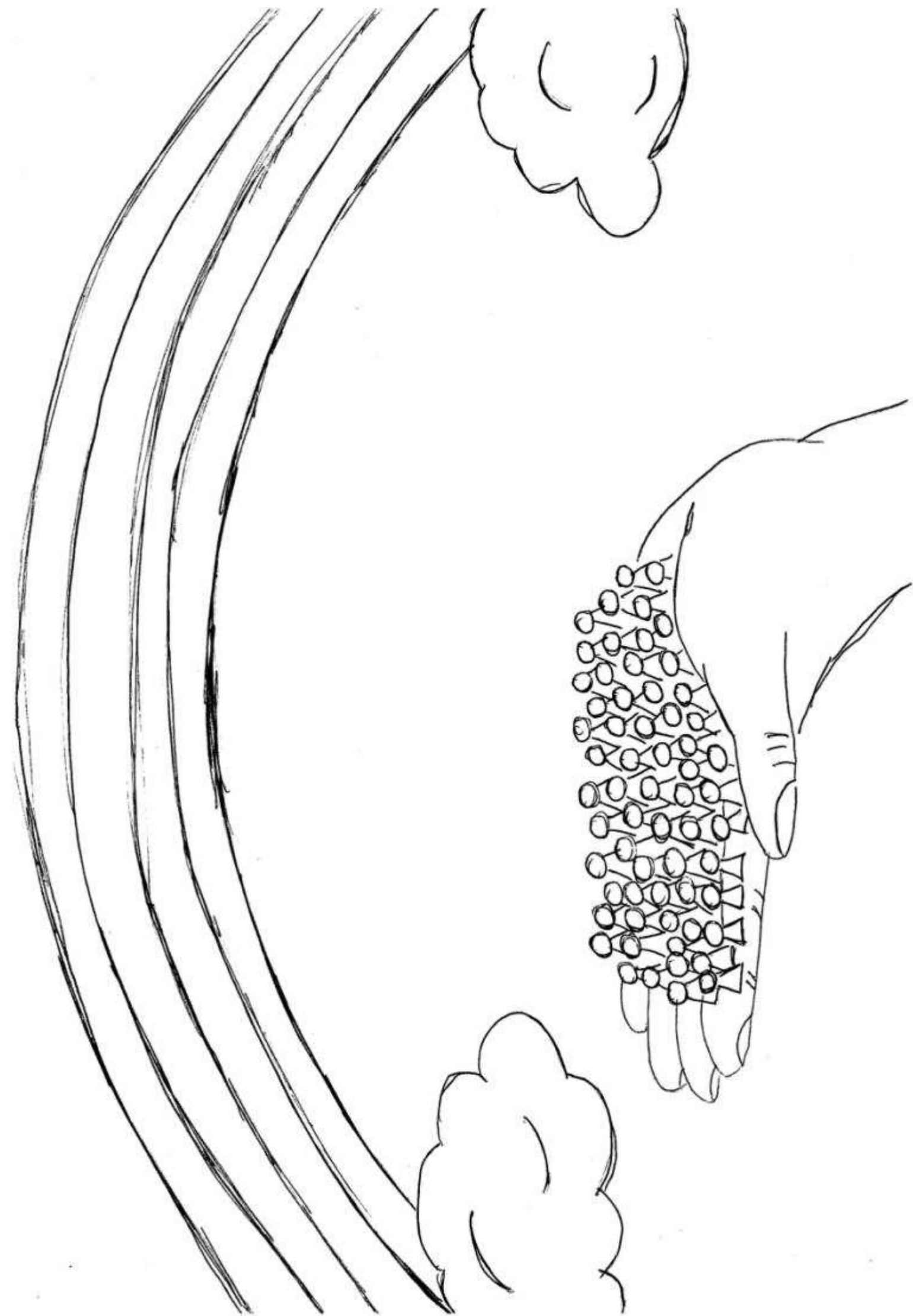
LIITE 1 – Kuvat tuokioihin

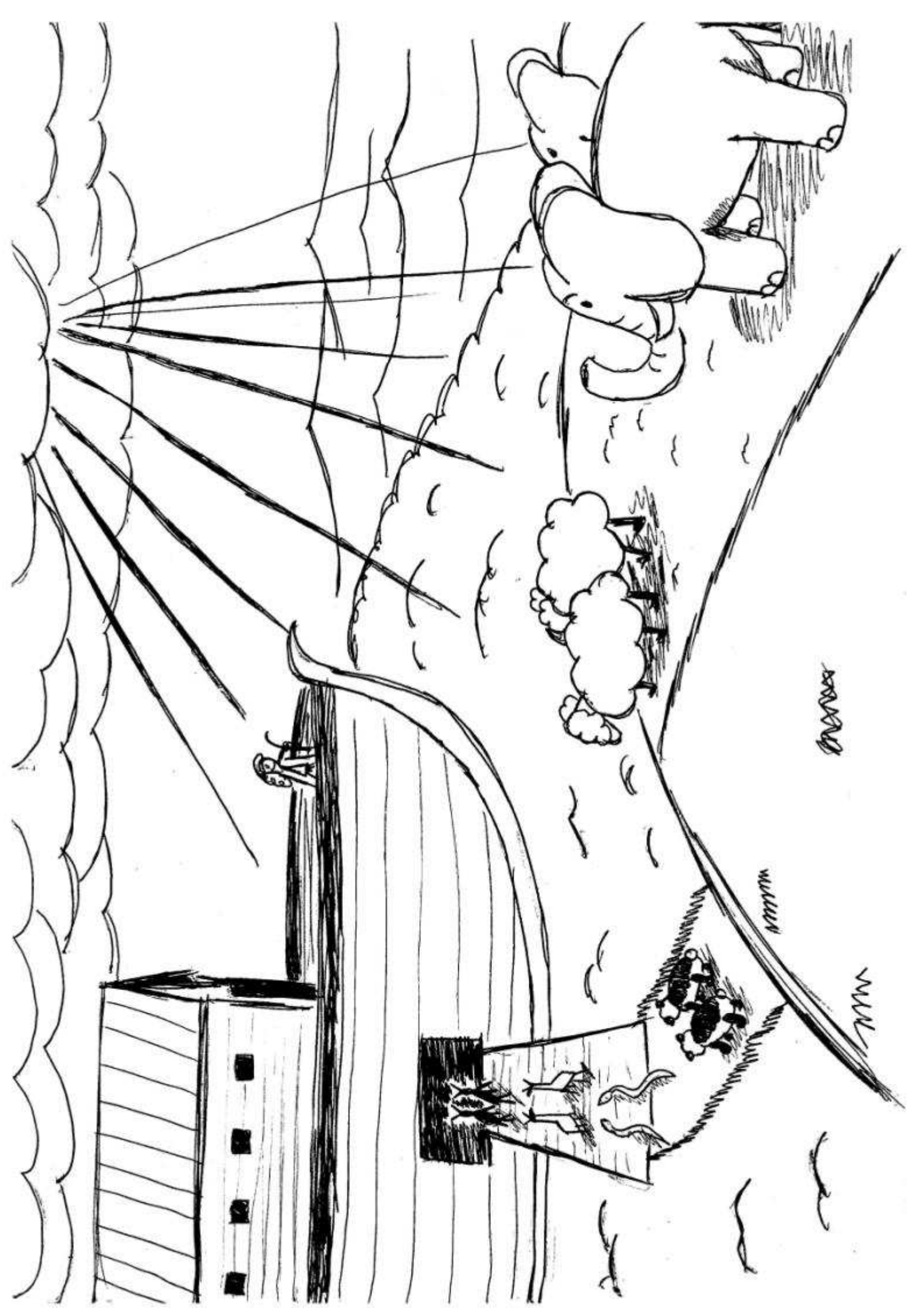
Litteessä löydät kuvat tuokioihin järjestyksessä alkaen Luomisesta ja päättyen Taivas-tuokioon. Nämä kuvat ovat sellaisia, jotka jokaisen tuokion jälkeen kopioidaan jokaiselle lapselle. Kun kaikki kerrat on pidetty, kootaan viimeisessä tuokiossa näistä lasten itse väritymistä kuvista jokaiselle lapselle ”Minun oma kuvaraamattuni”.

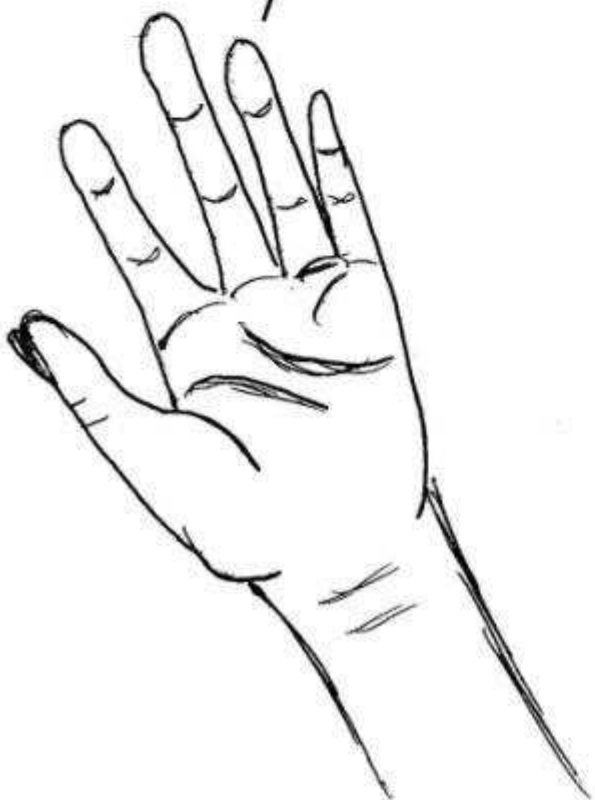

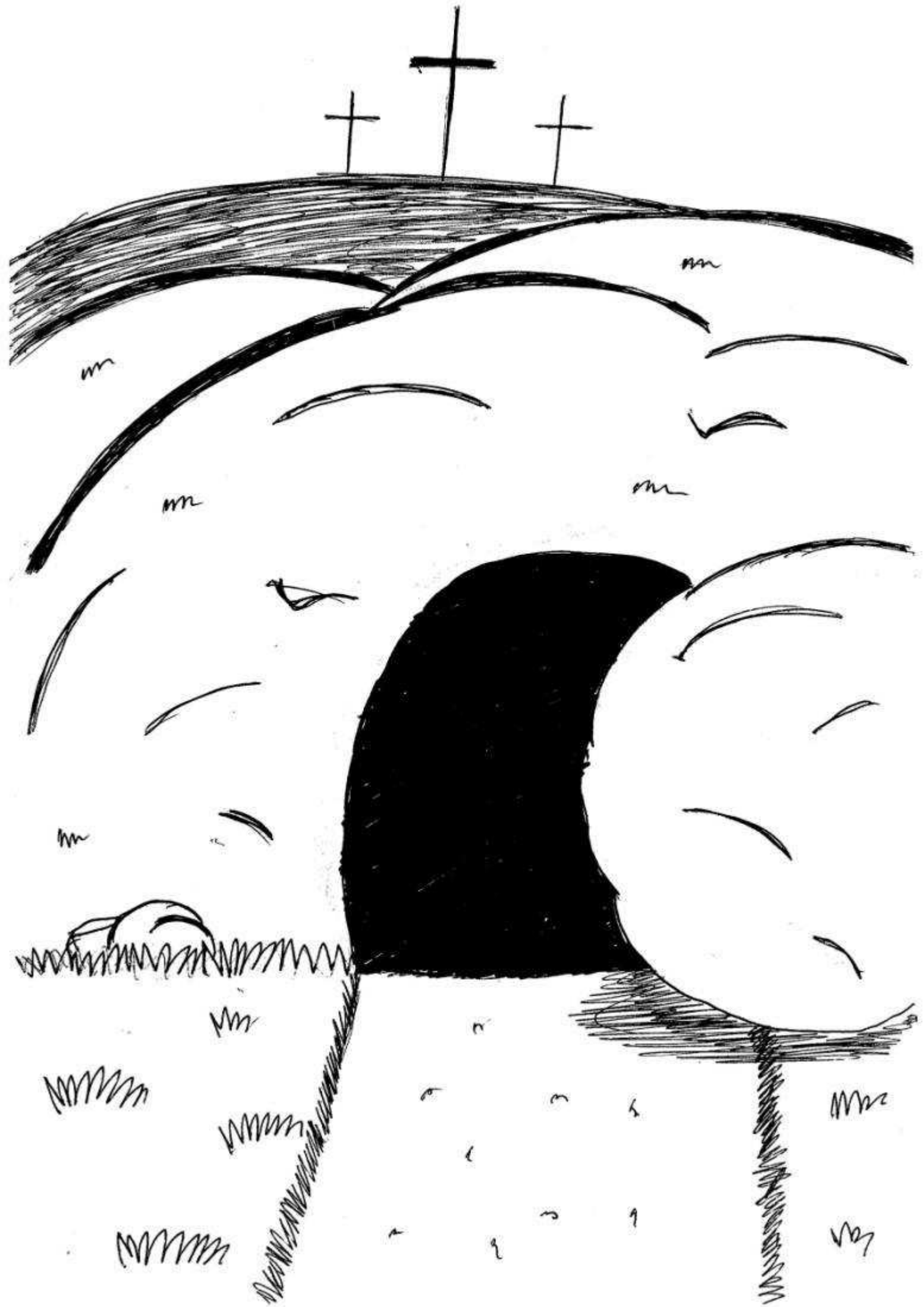

Hand-drawn rectangular box containing the following symbols:
I ~ || ~ ||
^ / x | - k x
S v || + x x ||
|| + || S | x
□ || # / - +

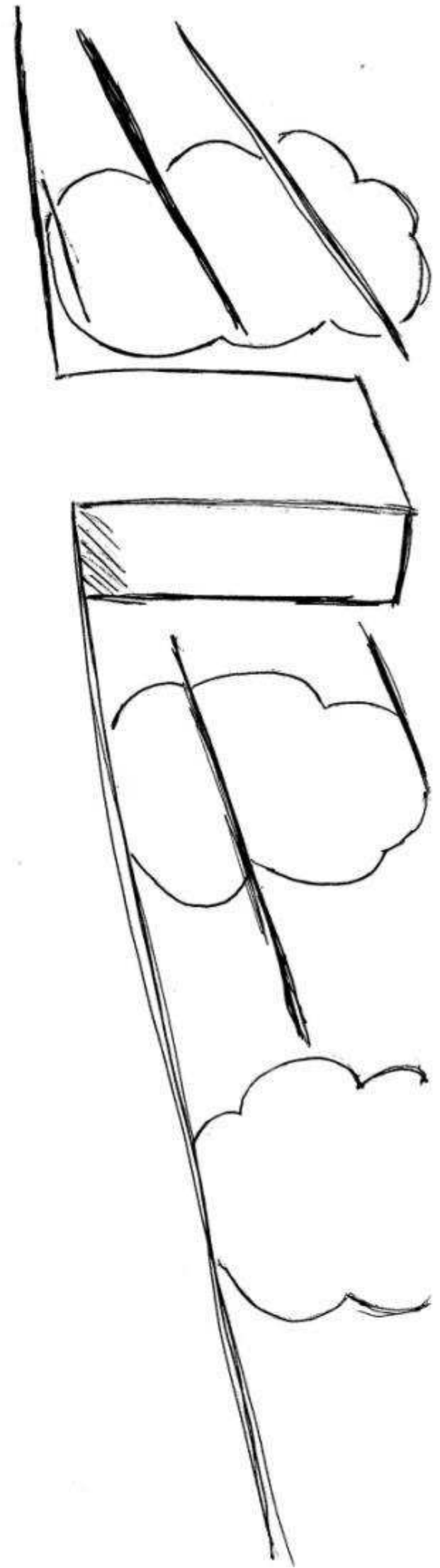
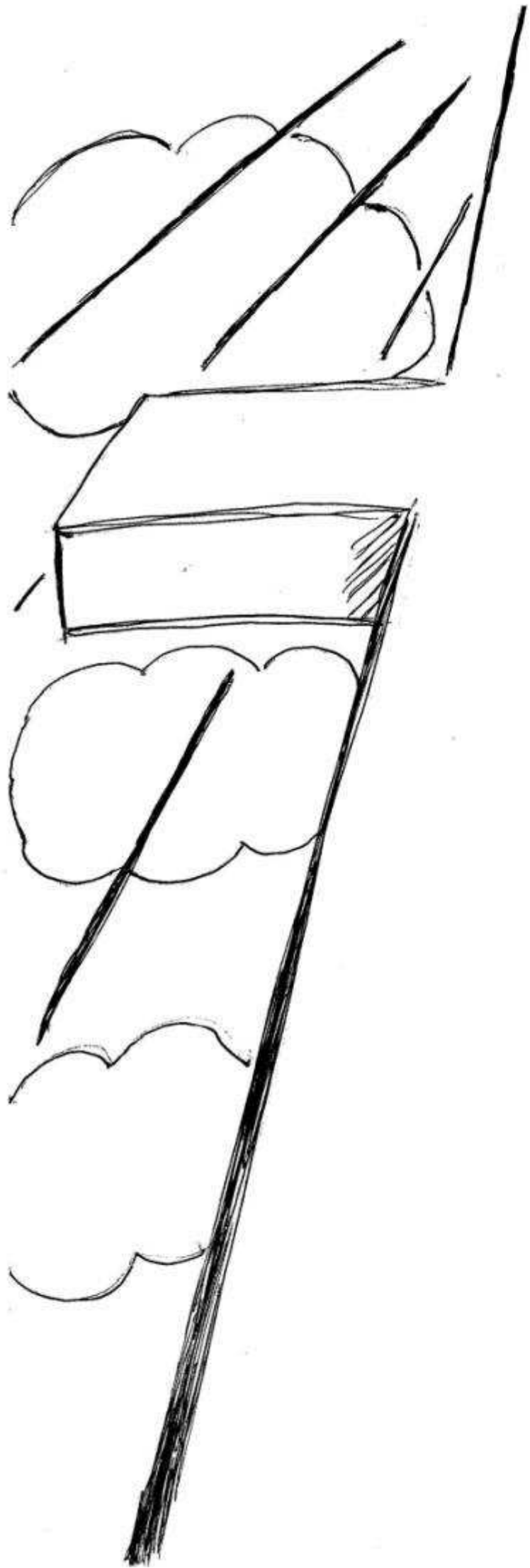
Hand-drawn rectangular box containing the following symbols:
- x || x | S -
+ || □ x - +
~ || || ~ ~
- + S + ~ ||
S || x | x

MINUN

KUVARAAMATTUNI

OMANIMI: _____

LIITE 2 – Kirje vanhemmille liittyen lähetystyötuokioon

Hei vanhemmat!

Olemme pitäneet lapsillenne Pelastuksen lähteellä -raamattuopetuksia. Tuokiot koostuvat 8 pelastushistoriaan liittyvästä aiheesta. Ensi kerralla tarkoituksenamme on puhua lasten kanssa lähetystyöstä ja tehdä yhdessä jotain konkreettista.

Olemme ajatelleet koota lasten kanssa paketin JOULUNLAPSI-keräykseen. Keräys on Patmos Lähetysseuran joulukeräys. Operaatio Joulun Lapsi –keräys tavoittaa tuhansia lapsia vuosittain. Tänä vuonna joulupaketit menevät Romaniaan ja Moldovaan, jossa monet lapset elävät hökkeleissä ja maalattaisissa majoissa, tai tuberkuloosisairaalassa tai muussa lasten laitoksessa. Paketeissa olevat pehmolelut, hygienia tuotteet, vaatteet ja koulutarvikkeet ilahduttavat lapsia ja kertovat, että he ovat arvokkaita eikä heitä ole unohdettu. Paketin mukana lapselle menee aina myös joulu-evankeliumi. (lisää infoa www.joulunlapsi.fi)

Haluaisimme tehdä lastenne kanssa yhden tällaisen paketin ja toivoisimme teidän vanhempien apua tässä. Toiveenamme olisi, että voisitte lapsen kanssa yhdessä miettiä mitä haluaisitte jollekin pienelle noin 4-6-vuotiaalle tytölle lahjoittaa.

LAHJA IDEOITA

Lelut: leikkiauto, pallo, nukke, nalle, huuliharppu, jojo, hyppynaru, kiiltokuvat

Koulutarvikkeet: penaali, lyijykynät, kumi, teroitin, puuvärit, crayon tms. värituskynät (ei tussikyniä), auringon valolla toimivat laskimet, värituskirjat,

Hygienia-tuotteet: hammasharja ja – tagna, palasaippua, hiusharja tai – kampa

Muuta: poolopaita tai pitkähihainen t-paita, pipo, käsineet, sukat, ilman paristoja toimiva taskulamppu, karkkipussi (viim. myyntipäivä 2013 puolella)

ÄLÄ laita laatikkoon ruokatarvikkeita, suklaata, irto-, salmiakki- tai lakritsakarkkeja, kynttilöitä, lasitavaraa, saksia, sotaleluja tai pelikortteja, aitoja koruja ja kelloja, tai käytettyjä vaatteita.